

**UKULELE VE KLASİK GİTARIN
KARŞILAŞTIRMALI İNCELENMESİ**

Selin YAVUZ

Yüksek Lisans Tezi

Müzik Bilimleri Ana Sanat Dalı

2020

(Her Hakkı Saklıdır.)

T.C.
ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ
GÜZEL SANATLAR ENSTİTÜSÜ
MÜZİK BİLİMLERİ ANA SANAT DALI

UKULELE VE KLASİK GİTARIN KARŞILAŞTIRMALI İNCELENMESİ
(The Comparative Analysis on Ukulele and Classic Guitar)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Selin YAVUZ

Danışman: Doç. Dr. Yavuz ŞEN

Erzurum
Aralık, 2020

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER	I
ÖZ.....	V
ABSTRACT	VI
TABLolar DİZİNİ	VII
ŞEKİLLER DİZİNİ	VIII
ÖNSÖZ.....	XII
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM PROBLEM DURUMU

1.1. UKULELE	5
1.1.1. Ukulelenin Tarihçesi	5
1.1.2. Ukulelenin Yapısı/Fiziksel Özellikleri	7
1.1.3. Ukulelenin Çeşitleri.....	8
1.1.3.1. Soprano Ukulele	9
1.1.3.2. Konser (Concert) Ukulele.....	9
1.1.3.3. Tenor Ukulele	9
1.1.3.4. Bariton Ukulele	9
1.1.4. Ukulelenin Duruş–Tutuş ve Oturuş Pozisyonu	10
1.1.5. Ukulelenin Teknik Özellikleri.....	11
1.1.5.1. Sağ ve Sol El Pozisyonu	12
1.1.6. Ukulelede Teller ve Parmak Numaraları.....	13
1.1.7. Ukulelede Akort Sistemi	14
1.1.8. Ukulelede Kullanılan Temel Seslere Ait Yalın Akorlar	15
1.1.8.1. Yalın Majör Akorlar	16
1.1.8.1.1. Do Majör (C) Akoru	16
1.1.8.1.2. Re Majör (D) Akoru	17
1.1.8.1.3. Mi Majör (E) Akoru.....	18
1.1.8.1.4. Fa Majör (F) Akoru.....	19
1.1.8.1.5. Sol Majör (G) Akoru	20
1.1.8.1.6. La Majör (A) Akoru.....	21

1.1.8.1.7. Si Majör (B) Akoru.....	22
1.1.8.2. Yalın Minör Akorlar.....	23
1.1.8.2.1. Do Minör (Cm) Akoru.....	23
1.1.8.2.2. Re Minör (Dm) Akoru.....	24
1.1.8.2.3. Mi Minör (Em) Akoru.....	25
1.1.8.2.4. Fa Minör (Fm) Akoru.....	26
1.1.8.2.5. Sol Minör (Gm) Akoru.....	27
1.1.8.2.6. La Minör (Am) Akoru.....	28
1.1.8.2.7. Si Minör (Bm) Akoru.....	29
1.2. GİTAR.....	30
1.2.1. Gitarın Tarihçesi.....	31
1.2.2. Gitarın Yapısı/Fiziksel Özellikleri.....	33
1.2.3. Gitar Çeşitleri.....	34
1.2.3.1. Klasik Gitar.....	34
1.2.3.2. Akustik Gitar.....	36
1.2.3.3. Elektro Gitar.....	36
1.2.3.4. Bas Gitar.....	37
1.2.4. Gitarda Duruş-Tutuş ve Oturuş Pozisyonu.....	38
1.2.5. Gitarın Teknik Özellikleri.....	39
1.2.5.1. Sağ ve Sol El Pozisyonu.....	39
1.2.6. Gitarda Teller, Parmak İsimleri ve Numaraları.....	40
1.2.7. Gitarda Akort Sistemi.....	41
1.2.8. Gitarda Kullanılan Temel Seslere Ait Yalın Akorlar.....	42
1.2.8.1. Yalın Majör Akorlar.....	42
1.2.8.1.1. Do Majör (C) Akoru.....	42
1.2.8.1.2. Re Majör (D) Akoru.....	43
1.2.8.1.3. Mi Majör (E) Akoru.....	44
1.2.8.1.4. Fa Majör (F) Akoru.....	45
1.2.8.1.5. Sol Majör (G) Akoru.....	46
1.2.8.1.6. La Majör (A) Akoru.....	47
1.2.8.1.7. Si Majör (B) Akoru.....	47
1.2.8.2. Yalın Minör Akorlar.....	48
1.2.8.2.1. Do Minör (Cm) Akoru.....	48
1.2.8.2.2. Re Minör (Dm) Akoru.....	49

1.2.8.2.3. Mi (Em) Minör Akoru	50
1.2.8.2.4. Fa Minör (Fm) Akoru	51
1.2.8.2.5. Sol Minör (Gm) Akoru	51
1.2.8.2.6. La Minör (Am) Akoru	52
1.2.8.2.7. Si Minör (Bm) Akoru	53
1.3. PROBLEM CÜMLESİ.....	54
1.4. ARAŞTIRMANIN AMACI.....	54
1.5. ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ.....	54
1.6. VARSAYIMLAR	55
1.7. SINIRLILIKLAR.....	55
1.8. TERİM VE TANIMLARI.....	55

İKİNCİ BÖLÜM YÖNTEM

2.1. ARAŞTIRMA MODELİ	57
2.2. EVREN VE ÖRNEKLEM	57
2.3. VERİLERİN TOPLANMASI.....	58
2.4. VERİLERİN ANALİZİ.....	58

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM BULGULAR VE YORUM

3.1. BİRİNCİ ALT PROBLEME İLİŞKİN BULGULAR VE YORUM	59
3.1.1. Fiziksel Özellikleri Bakımından Benzer ve Farklı Yönleri.....	59
3.2. İKİNCİ ALT PROBLEME İLİŞKİN BULGULAR VE YORUM.....	60
3.2.1. Teknik Özellikleri Bakımından Benzer ve Farklı Yönleri	60
3.2.2. Çalma Biçimlerinin (Duruş, Tutuş, Oturuş) Benzerlik ve Farklılıkları	60
3.2.3. Sağ ve Sol El Pozisyonlarının Benzerlik ve Farklılıkları.....	61
3.2.4. Akort Sistemlerinin Benzerlik ve Farklılıkları	61
3.2.5. Kullanılan Çeşitli Ritim Kalıplarının Vuruş Yönünden Benzerlik ve Farklılıkları.....	62
3.2.6. Kullanılan Çeşitli Arpej Modellerinin Benzerlik ve Farklılıkları	66
3.2.7. Yalın Akorlarda Kullanılan Parmak Pozisyonlarının Benzerlik ve Farklılıkları.....	69

3.2.7.1. Do Majör (C) Parmak Pozisyonu	69
3.2.7.2. Re Majör (D) Parmak Pozisyonu.....	69
3.2.7.3. Mi Majör (E) Parmak Pozisyonu.....	70
3.2.7.4. Fa Majör (F) Parmak Pozisyonu.....	71
3.2.7.5. Sol Majör (G) Parmak Pozisyonu.....	71
3.2.7.6. La Majör (A) Parmak Pozisyonu.....	72
3.2.7.7. Si Majör (B) Parmak Pozisyonu.....	72
3.2.7.8. Do Minör (Cm) Parmak Pozisyonu	73
3.2.7.9. Re Minör (Dm) Parmak Pozisyonu	74
3.2.7.10. Mi Minör (Em) Parmak Pozisyonu	74
3.2.7.11. Fa Minör (Fm) Parmak Pozisyonu	75
3.2.7.12. Sol Minör (Gm) Parmak Pozisyonu	75
3.2.7.13. La Minör (Am) Parmak Pozisyonu	76
3.2.7.14. Si Minör (Bm) Parmak Pozisyonu	77

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

SONUÇ VE ÖNERİLER

4.1. SONUÇLAR	80
4.1.1. Birinci Alt Probleme İlişkin Sonuçlar	80
4.1.2. İkinci Alt Probleme İlişkin Sonuçlar.....	81
4.2. ÖNERİLER	83
KAYNAKÇA	85
ÖZGEÇMİŞ.....	91

ÖZ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

UKULELE VE KLASİK GİTARIN KARŞILAŞTIRMALI İNCELENMESİ

Selin YAVUZ

Aralık 2020, 91 sayfa

Danışman: Doç. Dr. Yavuz ŞEN

Jüri: Dr. Öğr. Üyesi Şevki Özer AKÇAY

Jüri: Dr. Öğr. Üyesi Zülûf ÖZTUTGAN

Bu çalışmada, ukulele ve klasik gitar karşılaştırmalı olarak incelenmiştir. Bu doğrultuda anılan çalgıların tarihsel süreçleri, çeşitleri, fiziksel ve teknik özellikleri, akort sistemleri, klavye üzerinde akorların nasıl basılması gerektiğinin parmak pozisyonları ile anlatılması bakımından benzer ve farklı yönleri örneklendirilerek açıklanması amaçlanmıştır. Bu araştırma, ukulele ile klasik gitar arasındaki benzerliklerin ve farklılıkların karşılaştırmalı olarak ortaya konulması açısından ve benzer bir çalışmanın daha önce yapılmamış olması yönünden önem arz etmektedir. Ukulele ve klasik gitar için hazırlanmış metotlar karşılaştırmalı olarak incelenmiş, bu incelemeden elde edilen sonuçlar ise tablolar ve şekiller halinde sunulmuştur. Bu bilgiler doğrultusunda araştırma, betimsel bir nitelik taşımaktadır.

Araştırma sonucunda; ukulele ve klasik gitarda kullanılan temel seslere ait yalın akorların aynı olmasına rağmen parmak pozisyonlarının klavye üzerinde farklı olması, belirtilen çalgıların uluslararası farklı ailelerden gelmesi ve süreç içerisinde yapısal olarak değişiklikler gösterdiği, birçok müzik türlerinde hem solo çalgı niteliğinde hem de eşlik çalgısı olarak yaygın bir şekilde kullanıldığı, tel ve boy uzunlukları ile akort sistemlerinin birbirleriyle benzerlik göstermediği, çeşitlilik yönünden de farklı yapılarda olduğu, fiziksel yapıları bakımından benzerlik göstermesinin haricinde ses tınlarının boyutlarına göre değiştiği, duruş, tutuş ve oturuş pozisyonlarının farklı olması, teknik özellikler üzerine sadece sağ el kullanımının klasik gitar çalım tekniklerine benzerlik gösterdiği, bazı parmak pozisyonlarının oluşturduğu akorların anılan çalgılar üzerinde baskılarının aynı, tel frekanslarının tiz ya da pes olması yönünden tınlarının ve akor isimlerinin farklı olduğu sonucuna varılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Ukulele, klasik gitar, akor, teknik özellikler.

ABSTRACT**MASTER THESIS****THE COMPARATIVE ANALYSIS ON UKULELE AND CLASSIC GUITAR****Selin YAVUZ****December 2020, 91 pages****Jury: Assoc. Prof. Dr. Yavuz ŞEN (Advisor)****Jury: Asst. Prof. Dr. Şevki Özer AKÇAY****Jury: Asst. Prof. Dr. Zülüf ÖZTUTGAN**

In this study, the focus is on the comparative analysis on ukulele and classic guitar. In this context, the aim of this study is to explain the historical process of the instruments, types, physical and technical characteristics, tuning systems by exemplifying similar and different aspects in terms of explaining how the chords should be pressed on the keyboard with finger positions. This research is important in terms of revealing the similarities and differences between ukulele and classic guitar comparatively and in that, a similar study has not been conducted before. Methods prepared for ukulele and classic guitar were examined comparatively, and the results obtained from this examination are presented in tables and figures. In accordance with this purpose, the research has a descriptive nature.

As a result of the research, it was concluded that although the lean chords of the basic sounds used in ukulele and classic guitar are the same, the finger positions are different on the keyboard, the specified instruments come from different families internationally and show structural changes in the process, they are widely used in many musical genres both as solo instruments and as accompaniment instruments, wire and height lengths and tuning systems are not similar to each other, and they are different in terms of diversity. In addition to being similar in terms of physical structures, it was also found that the sound resonances vary according to size, posture, grip, and seating positions; only right-hand use on technical characteristics is similar to classic guitar playing techniques, the chords formed by some finger positions have the same pressure on the instruments mentioned, and their resonances and chord names are different in terms of high-wire frequencies.

Keywords: Ukulele, classic guitar, accord, technical features.

TABLÖLAR DİZİNİ

Tablo 1. <i>Ukulelede Tür ve Uzunluk</i>	10
Tablo 2. <i>Ukulele ve Klasik Gitarın Karşılaştırmalı Akort Sistemleri</i>	62

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil 1. Ukulele	6
Şekil 2. Cavaquinho.....	7
Şekil 3. Ukulelenin fiziksel yapısı.....	7
Şekil 4. Ukulele çeşitleri.....	8
Şekil 5. Ayakta ukulele tutuş pozisyonu	10
Şekil 6. Oturarak ukulele tutuş pozisyonu.....	11
Şekil 7. Ukulelede sağ el pozisyonu	12
Şekil 8. Sol elin önden ve arkadan duruş pozisyonu	13
Şekil 9. Ukulelede sağ ve sol el parmak numaraları.....	13
Şekil 10. Ukulele tel numaraları	14
Şekil 11. Ukulele tellerinin porte üzerindeki gösterimi.....	14
Şekil 12. Majör gam dereceleri.....	16
Şekil 13. Do majör (C) akorunu oluşturan sesler	17
Şekil 14. Do Majör (C) akorunun ukulelede basılışı	17
Şekil 15. Re majör (D) akorunu oluşturan sesler.....	18
Şekil 16. Re Majör (D) akorunun ukulelede basılışı	18
Şekil 17. Mi majör (E) akorunu oluşturan sesler.....	19
Şekil 18. Mi Majör (E) akorunun ukulelede basılışı	19
Şekil 19. Fa majör (F) akorunu oluşturan sesler.....	19
Şekil 20. Fa Majör (F) akorunun ukulelede basılışı	20
Şekil 21. Sol majör (G) akorunu oluşturan sesler.....	20
Şekil 22. Sol Majör (G) akorunun ukulelede basılışı	21
Şekil 23. La majör (A) akorunu oluşturan sesler.....	21
Şekil 24. La Majör (A) akorunun ukulelede basılışı	22
Şekil 25. Si majör (B) akorunu oluşturan sesler	22
Şekil 26. Si Majör (B) akorunun ukulelede basılışı.....	23
Şekil 27. Minör gam dereceleri	23
Şekil 28. Do minör (Cm) akorunu oluşturan sesler	24
Şekil 29. Do minör (Cm) akorunun ukulelede basılışı	24
Şekil 30. Re minör (Dm) akorunu oluşturan sesler	25
Şekil 31. Re minör (Dm) akorunun ukulelede basılışı	25

Şekil 32. Mi minör (Em) akorunu oluşturan sesler	26
Şekil 33. Mi minör (Em) akorunun ukulelede basılışı.....	26
Şekil 34. Fa minör (Fm) akorunu oluşturan sesler	26
Şekil 35. Fa minör (Fm) akorunun ukulelede basılışı	27
Şekil 36. Sol minör (Gm) akorunu oluşturan sesler	27
Şekil 37. Sol minör (Gm) akorunun ukulelede basılışı	28
Şekil 38. La minör (Am) akorunu oluşturan sesler	28
Şekil 39. La minör (Am) akorunun ukulelede basılışı.....	29
Şekil 40. Si minör (Bm) akorunu oluşturan sesler.....	29
Şekil 41. Si minör (Bm) akorunun ukulelede basılışı.....	30
Şekil 42. Gitarın fiziksel yapısı	34
Şekil 43. Gitar tellerinin porte üzerinde gösterimi	35
Şekil 44. Klasik gitar	35
Şekil 45. Akustik gitar	36
Şekil 46. Elektro gitar	37
Şekil 47. Bas gitar.....	37
Şekil 48. Gitarda duruş-tutuş ve oturuş pozisyonu.....	38
Şekil 49. Gitarda sağ elin duruşu ve sol elin ön/arka duruş pozisyonu	40
Şekil 50. Gitarda sağ el parmak isimleri ve sol el parmak numaraları	41
Şekil 51. Gitarda teller ve notalar	41
Şekil 52. Klasik gitarda akort sistemi	42
Şekil 53. Do majör (C) akorunun portede yazılışı.....	43
Şekil 54. Do majör (C) akorunun klasik gitarda basılışı	43
Şekil 55. Re majör (D) akorunun portede yazılışı	43
Şekil 56. Re majör (D) akorunun klasik gitarda basılışı.....	44
Şekil 57. Mi majör (E) akorunun portede yazılışı	44
Şekil 58. Mi majör (E) akorunun klasik gitarda basılışı.....	45
Şekil 59. Fa majör (F) akorunun portede yazılışı	45
Şekil 60. Fa majör (F) akorunun klasik gitarda basılışı.....	46
Şekil 61. Sol majör (G) akorunun portede yazılışı	46
Şekil 62. Sol majör (G) akorunun klasik gitarda basılışı.....	46
Şekil 63. La majör (A) akorunun portede yazılışı	47

Şekil 64. La majör (A) akorunun klasik gitarda basılışı.....	47
Şekil 65. Si majör (B) akorunun portede yazılışı	48
Şekil 66. Si majör (B) akorunun klasik gitarda basılışı.....	48
Şekil 67. Do minör (Cm) akorunun portede yazılışı	48
Şekil 68. Do minör (Cm) akorunun klasik gitarda basılışı	49
Şekil 69. Re minör (Dm) akorunun portede yazılışı.....	49
Şekil 70. Re minör (Dm) akorunun klasik gitarda basılışı	50
Şekil 71. Mi minör (Em) akorunun portede yazılışı.....	50
Şekil 72. Mi minör (Em) akorunun klasik gitarda basılışı	50
Şekil 73. Fa minör (Fm) akorunun portede yazılışı.....	51
Şekil 74. Fa Minör (Fm) akorunun klasik gitarda basılışı.....	51
Şekil 75. Sol minör (Gm) akorunun portede yazılışı.....	52
Şekil 76. Sol minör (Gm) akorunun klasik gitarda basılışı	52
Şekil 77. La minör (Am) akorunun portede yazılışı	52
Şekil 78. La minör (Am) akorunun klasik gitarda basılışı	53
Şekil 79. Si minör (Bm) akorunun portede yazılışı	53
Şekil 80. Si minör (Bm) akorunun klasik gitarda basılışı.....	54
Şekil 81. Ukulele ve klasik gitarın porte üzerindeki akort sistemleri.....	62
Şekil 82. Ukulelede sağ el iniş-çıkış ve ritmi susturma (kapama) pozisyonları.....	63
Şekil 83. Gitarda sağ el iniş-çıkış ve ritmi susturma (kapama) pozisyonları	64
Şekil 84. Ukulelede kullanılan çeşitli ritim kalıbı örnekleri.....	64
Şekil 85. Ukulelede aşağı ve yukarı yönlü vuruşlar	65
Şekil 86. Ukulelede arpej pozisyonu	66
Şekil 87. Klasik gitarda arpej pozisyonu	67
Şekil 88. Ukulele tablatüründe kullanılan çeşitli arpej modeli örnekleri	68
Şekil 89. Klasik gitarda tablatür	68
Şekil 90. Ukulele ve klasik gitarda do majör (C) akorunun basımını gösteren tablatür yazımları	69
Şekil 91. Ukulele ve klasik gitarda re majör (D) akorunun basımını gösteren tablatür yazımları	70
Şekil 92. Ukulele ve klasik gitarda mi majör (E) akorunun basımını gösteren tablatür yazımları	70

<i>Şekil 93.</i> Ukulele ve klasik gitarda fa majör (F) akorunun basımını gösteren tablatür yazımları	71
<i>Şekil 94.</i> Ukulele ve klasik gitarda sol majör (G) akorunun basımını gösteren tablatür yazımları	71
<i>Şekil 95.</i> Ukulele ve klasik gitarda la majör (A) akorunun basımını gösteren tablatür yazımları	72
<i>Şekil 96.</i> Ukulele ve klasik gitarda si (B) majör akorunun basımını gösteren tablatür yazımları	73
<i>Şekil 97.</i> Ukulele ve klasik gitarda do minör (Cm) akorunun basımını gösteren tablatür yazımları	73
<i>Şekil 98.</i> Ukulele ve klasik gitarda re minör (Dm) akorunun basımını gösteren tablatür yazımları	74
<i>Şekil 99.</i> Ukulele ve klasik gitarda mi minör (Em) akorunun basımını gösteren tablatür yazımları	74
<i>Şekil 100.</i> Ukulele ve klasik gitarda fa minör (Fm) akorunun basımını gösteren tablatür yazımları	75
<i>Şekil 101.</i> Ukulele ve klasik gitarda sol minör (Gm) akorunun basımını gösteren tablatür yazımları	76
<i>Şekil 102.</i> Ukulele ve klasik gitarda la minör (Am) akorunun basımını gösteren tablatür yazımları	76
<i>Şekil 103.</i> Ukulele ve klasik gitarda si minör (Bm) akorunun basımını gösteren tablatür yazımları	77
<i>Şekil 104.</i> Ukulele ve klasik gitarda kullanılan ve parmak pozisyonlarında benzerlik gösteren akorlar.....	78
<i>Şekil 105.</i> Klasik gitar ve ukulele klavyesi	79
<i>Şekil 106.</i> Klasik gitar ve ukulelede re majör (D) ve sol majör (G) akor basımında benzerlikler	79

ÖNSÖZ

Hawaii kökenli ve dört telli bir çalgı olan ukulele; XIX. yüzyılda ortaya çıkarak yerel dilde zıplayan pire olarak adlandırılmıştır. Ufacık boyu ile büyük etkiler yaratan bu eşlik çalgısının uluslararası bir aileden geliyor olması ve gitar çalgısına olan benzerliği nedeniyle günümüzde dikkatleri üzerine çektiği bilinmektedir. Bu çalışmada, ukulelenin klasik gitar ile benzer olan ya da olmayan yönleri, fiziksel ve teknik özellikleri bakımından farklılık gösteren yönleri, tarihsel gelişim süreçleri karşılaştırılarak incelenmiştir. Daha önce böyle bir çalışmanın yapılmamış olması da araştırmayı diğer çalışmalardan farklı kılmaktadır. Bununla beraber, bu araştırmanın, amatör olarak ukulele ile uğraşan, bu çalgıya ilgi duyanlar için faydalı olabileceği ve bu çalgı üzerine çalışmalar yapan araştırmacılara konunun çeşitli yönlerine ışık tutabilecek bir Türkçe kaynak sağlaması bakımından yararlı olabileceği düşünülmektedir.

Bu çalışmanın her adımında bana yardımcı olan, yönlendiren, çalışmamı şekillendiren değerli danışman hocam Sayın Doç. Dr. Yavuz ŞEN'e, fikir ve önerilerini esirgemeyen değerli hocalarım Sayın Dr. Öğr. Üyesi Şevki Özer AKÇAY'a, Sayın Dr. Öğr. Üyesi Zülûf ÖZTUTGAN'a, tez dönemim boyunca bana her daim moral ve destek olan canım aileme, enerji kaynağım, can dostum, oğlum Badem'e, alanında uzman müzik terapisti ve ukulelist kıymetli meslektaşım Sayın Emine Elif ŞAHİN KARADENİZ'e canı gönülden sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

GİRİŞ

Günümüzde oldukça yaygın olarak yer alan gitar, birçok müzik türlerinde kullanılan ve çeşitleri olan, pena yardımıyla veya tırnaklarımızı kullanarak çalınabilen, farklı biçim ve amaçlar doğrultusunda oldukça geniş bir alana sahip olan bir müzik aletidir.

Gitarın ilk çıkış tarihi ile ilgili kesin olarak yeterli bilgi içeren kaynak olmamakla birlikte, sadece başlangıç yeri ve ilk gitarın yapıldığı tarihlerle ilgili konular hakkında varsayımlar yapılmaktadır. Bu varsayımların ise gitarı tasvir eden ikonografik¹ örneklerle desteklendiği bilinmektedir (Midgley, 1976, s. 164). Bununla birlikte, kanıtlar sınırlıdır ve gitarın XV. yüzyıldan önce bir enstrüman olarak varlığını kanıtlama girişimleri sadece varsayımlardan ibarettir. Müzik aletlerinin sınıflandırılmasında gitar, çok sesli enstrümanların bir üyesi olarak da açıklanmaktadır (Alves, 2015, s. 7).

Gitarın dilsel kökeni Bengali, Hintçe ve Urduca gibi Sanskritçe türetilmiş dillere, kuzey Hindistan'dan ve özellikle de modern Farsça olan Orta Asya dilinden gelir. Sanskritçe ve Farsça (Eski ve Modern) içeren kardinal sayıların analizi, tar kelimesi ile bağlantılı, yani dize anlamına gelen çeşitli enstrüman türlerini ortaya koymaktadır (Wade, 2001, s. 13). Bütün ülkelerde yaygın olarak kullanılan bu telli çalgı, klasik, geleneksel ve popüler bütün müzik türlerinde yer almaktadır. Kökenini, ilkçağın Babil ve Mısır uygarlıklarında kullanılan yalın telli çalgılar ile Yunan uygarlığında yer alan Kithara çalgısının oluşturduğu ifade edilmektedir (Say, 2005, s. 663). Tarihte, gitar gibi benzeri çalgılar için günümüze ulaşan en eski yazılı müzik örneklerinin 1536 yılına ait olduğu bilinmektedir (Jahnichen, 2017, s. 378).

Gitar müziği, özellikle XX. yüzyıl ile birlikte gelişmeye ve gerçek yerini bulmaya başlamıştır. Rönesans ve Barok dönemlerinde teknik özellikleri ve enstrüman yapısı olarak gitarın atası sayılabilecek lavta, vihuela, Rönesans gitarı vb. enstrümanlar için daha sonraki dönemlerde ise modern gitara çok yakın olarak adlandırılabilen gitarlar için müzik yazıldığı ve icra edildiği ifade edilmektedir (Şaklar, 2001, s. 1).

¹ Dinsel içerikli sanat yapıtlarında dinsel olay ya da kişi ile ilgili tipleşmiş hatta bir ölçüde standartlaşmış biçim düzenlerini veya kalıplarını inceleyen bilimsel disiplin.

Gitarın; arpej, apoyando, tirando, golpe, flajöle, tremolo, glissando, legato, vibrato vb. gibi pek çok zorlu çalım özelliğinden dolayı, tüm enstrümanlar içerisinde çalınması en zor çalgı olarak kabul edildiği bilinmektedir. Sesin üretimi (gürlüğü, sürekliliği ve niteliği) yönünden güçlükleri, en küçük bir temas sonucu sesin kaybolma tehlikesi, parmak senkronizasyonlarının pek çok enstrümana göre çok daha büyük önem taşıması gibi birçok zorluklar içerdiği ifade edilmektedir (Cebeci, 2013, s. 1).

XIX. yüzyıldan önce, diğer Pasifik Adalılar, Çinliler, Ruslar, İspanyollar, Fransızlar, Almanlar, Norveçliler veya adalardan geçici olarak geçen ya da geçici olarak çalışan İngilizlerle temasların bazı müzikal etkilerinin olduğu, bu temaslar doğrultusunda tarımsal sanayileşme döneminde görülebileceği gibi kültürel çevre üzerinde baskın veya uzun süreli bir etkiye yol açtığı düşünülmektedir (Jahnichen, 2017, s. 377). Hawaii'ye ulaşmak yüksek hareketliliği gösterse de, adalardaki yerler veya adalar arasındaki trafik teknik olarak sınırlılık göstermektedir. Bu nedenle, tek göçmen grupları oldukça tecrit edilmiş ve yaşadıkları yerden çok uzaklara seyahat etmemişlerdir. Geniş çapta benimsenen ekim sistemleri politikası, değişen hareketlilik kalıpları ve diğer uyarlamalar yoluyla yeni kültürel koşulları şekillendirebilen kültürel çeşitliliğe sahip insanların düzenli bir şekilde bu adaya akmasının sağlandığı bilinmektedir (Haley, 2014, s. 46).

En büyük grup Madeira'dan olan Portekizlilerin gelişidir. Genel sosyal kısıtlama, etnik klişeleştirme, yeni sosyalleşme ve kültürel müzakere kalıplarına ihtiyaç duyulan Madeiran Portekizliler, el işi becerilerini yeni bir ortamda kullanmaya çalıştığı ifade edilmektedir (Almeida, 1992, s. 134). Ancak ukulelenin bir Madeiran Rajao'nun indirgeyici² bir şekilde yeniden inşasından kaynaklanan Hawaii adalarında icat edilen küçük bir ud olduğu bilinir. Üç Madeiran enstrüman üreticisi 1879'da adaya gelmiştir. Manuel Nunes, yerel pazar için bu küçük enstrümanın üretimi için ilk mağazasını 1880'de, Augusto Dias, Jose do Espirito Santo ve onu takip eden ortaklar ise sırasıyla 1884 ve 1888'de açtıkları ifade edilmektedir. Enstrümanın, basitleştirilmiş ve daha kolay çalınan bir eşlik çalgısı olarak yaygın bir şekilde ortaya çıktığı bilinmektedir (Ruymar, 1996, s. 21). Örneğin, Kral Kalakaua'nın, hula dansçılarının eşlik ettiği prenseslerin bir girişiminin ardından ukuleleler eşliğinde olduğu bir kampanya

² Daha kolay çözümlenir, daha yalın, daha anlaşılır bir duruma getirmek.

aracılığıyla halka duyurulmuştur. Madeiran göçmenleri tarafından çalınan “*raja*o” ilk olarak “*taro-patch keman*” olarak adlandırılırken, daha sonra “*taro-patch*” olarak bilinen bu enstrümanın (1916’dan beri) aslında çift telli bir ukulele olduğu bilinmektedir (Jahnichen, 2017, s. 382). Uluslararası literatür ve Hawaii hakkında kültürel bilgi derlemeleri de dahil olmak üzere araştırıldığında ukulele ile ilgili çeşitli bilgilere ulaşılmaktadır.

Günümüzde kullanılan ukulele, 1878’de ilk göçmen grubu tarafından Hawaii’ye tanıtılan braguinha adlı bir Portekiz enstrümanından uyarlanmıştır. Garip bir şekilde göçmen grubunun hiçbir üyesi ve sahibi Joao de Freitas bile bu çalgıyı çalamamıştır. Ukulelenin tarihi süreci 22 Ağustos 1879’da ikinci göçmenlerin gelişine kadar başlamamıştır. Çünkü Honolulu Limanına yerleştirilen Ravenscraig, braguinha çalgısının haricinde ukuleleyi çalabilen müzisyenler ve çalabilecek esnafların olabileceğine dair ifadelerde bulunmaktadır (Kanahele, 1979, s. 95).

Ud organolojisi üzerine bir otorite olan Mike Longworth, ukulelenin ilk kez 1916’da Martin Guitars tarafından yapıldığını, sonra taro-patch’in yapıldığını ifade etmiştir. Bu enstrümanın dört çift halinde düzenlenmiş sekiz teli vardır. Bu enstrüman gibi ukulelede de bağır sak telleri kullanılmıştır. Taro-patch aslında Hawaii’deki ukulelenin atasıdır. Portekizli denizciler tarafından Hawaii Adalarına getirilen gitar benzeri bir enstrümandan türetildiği söylenmektedir. Bununla birlikte, verilen kanıtların iyi belgelenmemiş ve olgusal olmadığı düşünülmektedir (Longworth, 1975, s. 275).

Manuel Nunes, ağabeyini iş yerinde izleyerek basit enstrümanların nasıl yapılacağını öğrenmiştir. Bununla birlikte Nunes, ortalama Hawaii’lilerin kısa, yapılandırılmış şarkılarına eşlik etmek için çalması kolay bir enstrümana ihtiyaç duyabileceğini ve ayrıca sadece bitkileri ve hayvanları değil, ithalatını yapabilmek için açık bir zihinleri olduğunu gözlemleyerek ve fark ederek 1885’de üç marangoz ile küçük gitar üretiminin başlatıldığını ifade etmektedir (Kanahele, 1979, s. 149).

Çalgıların ortaya çıkışı ve gelişimsel bakımdan tarihsel süreçlerine bakıldığında klasik gitar ve ukulele çalgılarının çok farklı özellikleri olduğu kadar yapısal olarak da bu iki enstrümanın birbirine benzerlik gösterdiği görülmektedir. Bu araştırmada, ukulele ve klasik gitarın fiziksel ve teknik özelliklerinin, akor basım pozisyonlarının benzerlik ve farklılıkları açısından detaylı olarak incelenmesine yer verilmiştir. Bu doğrultuda

yapılan inceleme ve elde edilen sonuçlara bakıldığında bu iki eşlik çalgısının benzer ve farklı noktaları tespit edilerek gelecek araştırmalara kılavuz olması amaçlanmıştır.

BİRİNCİ BÖLÜM

PROBLEM DURUMU

Bu bölümde araştırmanın temel problemi ve bu problemin arka planını oluşturan kavramsal çerçeveye, araştırmanın amacına, önemine, varsayımlarına ve sınırlılıklarına dair bilgiler yer almaktadır. Bu bölümde temel probleme ilişkin olarak ukulele ve klasik gitar çalgılarına ait fiziksel ve teknik özellikleri konularında bilgiler verilmiştir. Aynı zamanda eşlik çalgısı olarak da belirtilen çalgılarda kullanılan temel seslere ait yalın akorlar, çeşitli ritim kalıpları ve arpej modelleri de kavramsal çerçeve kapsamında ele alınmıştır.

1.1. UKULELE

Hawaii dilinde enstrümanın klavyesi üzerinde parmakların hızla hareket etmesi nedeniyle “*zıplayan pire*” anlamına gelir ve lute’in bir üyesi olarak bilinir. Uku-ley-le olarak okunur, kısaca uke olarak da tanımlanmaktadır. Amerika ve Avrupa’da da eşlik çalgısı olarak kullanılmaya başlayan bu küçük otantik çalgı “*ekelele*” adıyla da bilinmektedir (Sözer, 2005, s. 719).

1.1.1. Ukulelenin Tarihçesi

XVIII. yüzyılda Portekizli göçmenlerin Hawaii’ye getirdikleri “*cavaquinho*” adlı bir çalgıdan esinlendiği ifade edilmektedir. XIX. yüzyılda geliştirilerek ukulele adını almıştır. Hawaii dışında Tayland, Yeni Zelanda, Kanada gibi ülkelerde de yaygın olarak kullanılan popüler bir eşlik çalgısı olduğu bilinmektedir (Kafalı & Karataş, 2014, s. 1). Ayrıca perdesiz ve uzun bir klavyeye sahip olanları da mevcuttur. Bu yapıdaki enstrümanın bazı caz gruplarında yer aldığı, ukulele banjo veya banjulele ukulele ile bağlantılı diğer enstrümanların da olduğu bilinmektedir (Scholes, 1968, s. 1059).

Şekil 1. Ukulele (Ukulele, 2020)

XIX. yüzyılda Madeira adasından gelen göçmenlerin getirdiği Portekiz'in cavaquinho çalgısından kaynak olarak, Hawaii'nin otantik çalgısı olarak da tanınan bu enstrümanın 1917'de patenti alındıktan sonra 1920'lerde Amerika Birleşik Devletleri'nde, sonra Avrupa'da popüler olmuş dört telli (La, Re, Fa#, La) bazen de (Sol, Do, Mi, La) akordunda olan, telleri parmak yerine metal plaka ile bastırılıp takma tırnakla çalınan bir eşlik çalgısı olarak bilinmektedir. Büyük boydaki beş telli ukulelelere manchete, rajjao'dan uyarlanan büyük ukulelelere ise taro-patch fiddle adı verilmektedir (Aktüze, 2003, s. 623). Ayrıca Portekiz Madeira adalarında çalınan (pala de braga) pala da denilen bu enstrüman aslında telli çalgılar ailesinin bir üyesidir ve cavaquinho, braguinha, manchete ve cavago gibi çeşitli isimlerle de anılmaktadır. 1800'lü yıllarda, şeker kamışı tarlalarında çalışmak için gelen Portekizli göçmenler tarafından Hawaii'ye getirildiği, 1879 yılında Portekiz'den çalışmak için Hawaii'ye gelen Manuel Nunes, Augusto Dias ve Jose do Espirito Santo'nun ukulelenin ilk yapımcıları oldukları bilinmektedir. Eski dönemlerde kralın davetlerinde çalınan bu enstrümanın, son Hawaii kraliçesi Lili'uokalani'nin ukuleleyi "Buraya gelen hediye" olarak açıkladığı, "uku" hediye, "lele" ise gelmek anlamında kullanılarak bu çalgıya farklı bir bakış açısı kazandırdığı ifade edilmektedir (Bailey, 1914, s. 10).

XX. yüzyılın ilk çeyreğinde Amerika'da yaygınlaşan, sonrasında Avrupa'da kullanılmaya başlayan bu küçük çalgı, 1950'li yıllarda da gözde bir enstrüman konumuna gelerek, genellikle popüler müziklerde kullanılmış, 1959'da Marilyn Monroe'nun başrol oynadığı "Bazıları Sıcak Sever" adlı filmi ile daha geniş çevrelerde tanındığı bilinmektedir (Say, 2005, s. 540).

Şekil 2. Cavaquinho (Ukulele ve cavaquinho, 2020)

1.1.2. Ukulelenin Yapısı/Fiziksel Özellikleri

Kısmen ya da tamamen plastikten veya diğer malzemelerden oluştuğu halde, ukuleleler genel olarak ahşaptan yapılır. Ukulele yapımında birçok farklı ağaç kullanılır. Daha çok *maun* veya *koa* ağacından olup, sap kısmı *gül* ağacından yapılır. Geleneksel olarak ukuleleler için en çok tercih edilen ahşap *akasya koa*'sıdır. *Koa* ağacından yapılanların sesi daha parlak, *maundan* yapılanlarıki ise daha kapalı ve yumuşaktır. Ahşap dışında plastik ve metalden yapılan ukuleleler de bulunmaktadır (Kahramansoy, 2019, s. 9). Ukulelenin fiziksel yapısı Şekil 3'de gösterilmiştir.

Şekil 3. Ukulelenin fiziksel yapısı (Palancı & Koçanalı, 2017)

Ukuleleyi oluşturan parçalar Kafalı ve Karataş (2014)'ün belirttiği gibi şu şekilde sıralanmaktadır:

1. Gövde
2. Köprü
3. Alt eşik
4. Rosette
5. Akustik boşluk
6. Klavye (Tuşe)
7. Perde izleri
8. Perdeler (Frets)
9. Üst eşik
10. Akort burguları
11. Baş olarak belirtilmektedir (s. 3).

1.1.3. Ukulelenin Çeşitleri

Ukulele sekiz farklı boydan oluşur fakat genellikle dört boy kullanılır. Bunlar; küçükten büyüğe doğru soprano, konser (concert), tenor ve bariton olarak sıralanır. Bu boyların dışında pineapple ukulele çeşidi de mevcuttur. Yeni başlayanlar için ve en çok tercih edilenler arasında soprano ve konser (concert) ukuleleler yer almaktadır. Diğer dört boyun isimleri küçükten büyüğe doğru sopranino, süper soprano, süper konser (concert), süper tenor ukuleleler olarak sıralanmaktadır (Kahramansoy, 2019, s. 10).

Şekil 4. Ukulele çeşitleri (Ukulele çeşitleri, 2020)

1.1.3.1. Soprano Ukulele

Soprano ukulele; kasa, klavye ve baş olarak üç bölümden oluşmaktadır. Köprü, alt eşik ve ses deliğinin bulunduğu bölüm kasa, perdeler ve üst eşğin bulunduğu bölüm klavye, akort burgularının bulunduğu bölüm ise baş olarak adlandırılmaktadır (Kafalı & Karataş, 2014, s. 3). Tel boyu 33 cm toplam boyu ise 53 cm olan bu çalgı ukulele ailesinin en küçük modeli olarak bilinmektedir. Tel boyu nedeniyle sesi incedir ve çok gür bir sese sahip değildir. Yaklaşık 15 perdeli bu çalgının klavyesi dar olduğundan çalarken diğer tellere dokunarak susturmamaya özen gösterilmesi gerektiği belirtilmektedir (Kahramansoy, 2019, s. 10).

1.1.3.2. Konser (Concert) Ukulele

Sesi soprano ukuleleye göre biraz daha kalındır. Tel boyu 38 cm toplam uzunluğu ise 58 cm'dir. Yaklaşık 20 perdeye kadar çıkabilir ve sopranoya göre daha yüksek tonlar vermektedir. Tınlayan ağaç miktarı ve hacim fazla olduğundan sopranoya kıyasla daha dolgun tonlar elde edilmektedir. Perde aralıkları daha geniş ve çalımı daha rahattır ve geleneksel ukulelenin daha modern versiyonu olduğu kabul edilmektedir (Kahramansoy, 2019, s. 10).

1.1.3.3. Tenor Ukulele

Sesi soprano ve konser model ukulelere göre daha kalın ve gürdür. Tel boyu 43 cm toplam boyu ise 66 cm'dir ve klavyesinin daha kalın olması nedeniyle tercih edilen bir model olarak bilinmektedir. Ses ve tını olarak sesi daha geniş hacimlidir. Perde sayısı 15'in üzerinde olduğu bilinmektedir (Kahramansoy, 2019, s. 10).

1.1.3.4. Bariton Ukulele

Ukulele ailesinin en büyük olanı ve bu nedenle de en kalın seslisidir. Sesi tel uzunluğu ve gövdenin hacmine bağlı olarak kalınlaşır. Bu yüzden tel boyu 48 cm toplam boyu ise 76 cm'dir. Yaklaşık 20 perdeye kadar çıkabilir. Ukulele çeşitlerinin uzunlukları cm cinsinden Tablo 1'de gösterilmiştir.

Tablo 1. *Ukulelede Tür ve Uzunluk (Kahramansoy, 2019)*

Tür	Uzunluk
Soprano	53 cm
Konser (Concert)	58 cm
Tenor	66 cm
Bariton	76 cm

1.1.4. Ukulelenin Duruş-Tutuş ve Oturuş Pozisyonu

Ukulele, ayakta ya da oturarak çalınabilen bir çalgıdır. Sandalyenin ve nota sehпасının boyu çalın rahatlığına uygun bir şekilde olmalıdır. Tercihe göre askı da kullanılabilir (Kafalı & Karataş, 2014, s. 4). Ukulele ebatlarının küçüklüğü nedeniyle tutuş olarak oldukça rahattır. Ayakta çalınıyorsa Şekil 5’de görüldüğü gibi göğüs hizasında tutularak çalınabilir.

Şekil 5. Ayakta ukulele tutuş pozisyonu

Oturur pozisyonda çalınıyor ise Şekil 6’da görüldüğü gibi sağ bacak üzerine yerleştirilerek de çalınabilmektedir (Kahramansoy, 2019, s. 11).

Şekil 6. Oturarak ukulele tutuş pozisyonu

1.1.5. Ukulelenin Teknik Özellikleri

Ukuleleyi tutarken sol el akorları basma, bare, vibrato, legato vb. gibi, sağ el ise ritim, arpej, apoyando, tirando, tremolo vb. gibi teknikleri çalmak için kullanılmaktadır. Ukulelede sağ ve sol el pozisyonu son derece önemlidir. Temiz ses elde edebilmek için doğru bir tutuş yapılması gerekmektedir (Kahramansoy, 2019, ss. 11-12).

Tutuş pozisyonları ile ilgili bazı bilgiler maddeler halinde şu şekilde sıralanmaktadır:

- Sol elin başparmağı sap bölümünün arka tarafından güç alacak şekilde tutulmalı,
- Diğer dört parmaklar ön tarafta her bir perdeye birer parmak gelecek şekilde konumlandırılmalı,
- Tellere teker teker ve parmakların uç kısımlarıyla basılmalı,
- En iyi sesi yakalamak için ses deliği ve köprü arasındaki kısım kullanılmalı,
- Ritim çalarken hareketler koldan değil bilekten yapılmalıdır. En önemli unsur kasılmamış, gevşek bir el bileğinin olması çalım yönünden daha uygun ve doğru olduğu açıklanmaktadır (Palancı & Koçanalı, 2017, s. 5).

1.1.5.1. Sağ ve Sol El Pozisyonu

Sağ el pozisyonunda, baş ve işaret parmakları kullanılarak veya pena gibi yardımcı araçlarla desteklenerek çalınabilmektedir. Parmak ile çalındığında ses yumuşak, pena ile çalındığında ise daha parlak tonlarda çıkar. Pena kullanılmak istendiğinde penanın çok sert olmaması gerekmektedir (Kafalı & Karataş, 2014, s. 5).

Şekil 7. Ukulelede sağ el pozisyonu

Sol el ile akorları basarken başparmak dışında kalan parmaklar perdelere basmak için, başparmak ise klavyeyi kavramak için kullanılmaktadır (Kahramansoy, 2019, s. 12). Sol eldeki parmaklar perdenin arka kısmında dik bir pozisyonunda basılmalı, başparmak ise klavye arkasında dik bir şekilde konumlanarak çok aşağıya inmeden ve dışarıya taşırmadan çalınmalıdır (Kafalı & Karataş, 2014, s. 6).

Sol el başparmağının çok fazla yukarı çıkması durumunda, başparmak en üst tele değebilir ve o teli susturabilir. Bu nedenle sol el başparmağına bu anlamda dikkat etmek gerekmektedir. Ayrıca yine Şekil 8'de görüldüğü gibi sol elin avuç içinin klavyeye dayanmaması ve en alt tele dokunmaması gerekir. Aksi halde en alt telin susmasına neden olduğu bilinmektedir. Parmakların dik basılması ve sesin cızırtılı çıkmaması için sol el tırnaklarının mutlaka kısa tutulması gerekmektedir (Kahramansoy, 2019, s. 12).

Şekil 8. Sol elin önden ve arkadan duruş pozisyonu

1.1.6. Ukulelede Teller ve Parmak Numaraları

Ukulelede sol el söz konusu olduğunda başparmak kullanılmadığından dolayı 1. parmak işaret parmağını, 2. parmak orta parmağı, 3. parmak yüzük parmağını ve 4. parmak serçe parmağı temsil etmektedir. Sağ el numaralandırmasında ise 1. parmak başparmağı, 2. parmak işaret parmağını, 3. parmak orta parmağı ve 4. parmak yüzük parmağını temsil eder. Serçe parmak, ritim ve arpej tekniklerinde çok nadir de olsa kullanılabilir (Kahramansoy, 2019, s. 17).

Şekil 9. Ukulelede sağ ve sol el parmak numaraları

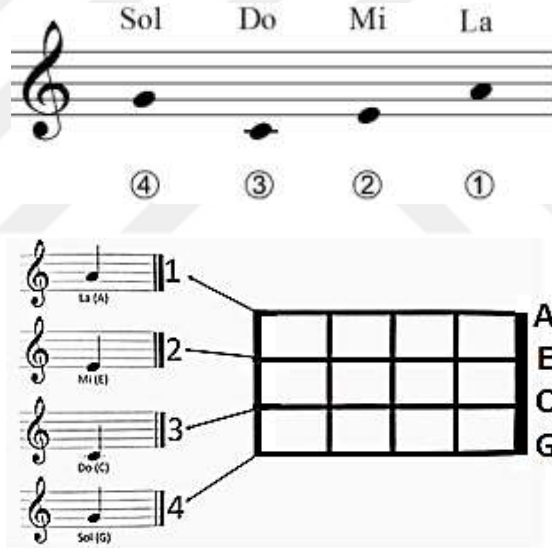
Tellerin numaralandırılmasında ise, 1. tel en alt teli, 2. tel bir üstündeki teli, 3. tel en üstün bir altındaki teli, 4. tel ise en üst tel olarak sıralanır. Numaralandırma sırası Şekil 10'da gösterilmiştir.

Şekil 10. Ukulele tel numaraları

1.1.7. Ukulelede Akort Sistemi

Ukulele dört telli bir çalgıdır ve telleri standart olarak yukarıdan aşağı doğru sırasıyla G (Sol), C (Do), E (Mi), A (La) seslerine akortlanır. Tellerin porte üzerinde gösterimi Şekil 11’de verilmiştir.

Şekil 11. Ukulele tellerinin porte üzerindeki gösterimi (Kafalı & Karataş, 2014).

Ukulele çeşitlerinin boyut olarak akort sistemi şu şekilde farklılık göstermektedir:

- Soprano ukulele: G (Sol), C (Do), E (Mi), A (La) veya A (La), D (Re), F# (Fa diyez), B (Si),
- Konser (Concert) ukulele: G (Sol), C (Do), E (Mi), A (La),
- Tenor ukulele: G (Sol), C (Do), E (Mi), A (La)/D (Re), G (Sol), B (Si), E (Mi)/A (La), D (Re), F# (Fa diyez), B (Si) veya D (Re), G (Sol), B (Si), E (Mi),

- Bariton ukulele: D (Re), G (Sol), B (Si), E (Mi) veya C (Do), G (Sol), B (Si), E (Mi) olarak akort sistemi oluşturulmaktadır (Palancı & Koçanalı, 2017, s. 10).

Ukulelede akorların doğru frekanslarını sağlamak için öncelikli olarak akort edilmesi gerekir. Boyutlarına göre farklı akort çeşitleri vardır. Soprano, konser ve tenor boyutlarında aşağıdan yukarıya doğru; La (A), Mi (E), Do (C), Sol (G) akort sistemi, Bariton ukulelede ise; Mi (E), La (A), Re (D), Sol (G) akort sistemi kullanılmaktadır (Kafalı & Karataş, 2014, s. 8).

Soprano ukulele için diğer bir ortak akort ayarı, G4-C4-E4-A4 ayarının haricinde D6 (veya sadece D tuning) kullanılarak, A4-D4-F4-B4 olarak da yapılabilir. Standart olarak düşünüldüğünde bu ayar, XX. yüzyılın başlarında bu eşlik çalgısının Hawaii’de popüler olması sonucunda oldukça yaygın olarak kullanılmıştır. Düşük bir akort sisteminde, A3-D4-F4-B4 ile ayarlama, çoğu zaman konser (concert) veya tenor ukulele ile Kanada’daki okul sisteminde kullanımından sonra “Canadian tuning” olarak adlandırılarak, James Hill tarafından kapsamlı olarak kullanıldığı bilinmektedir (Jahnichen, 2017, s. 395).

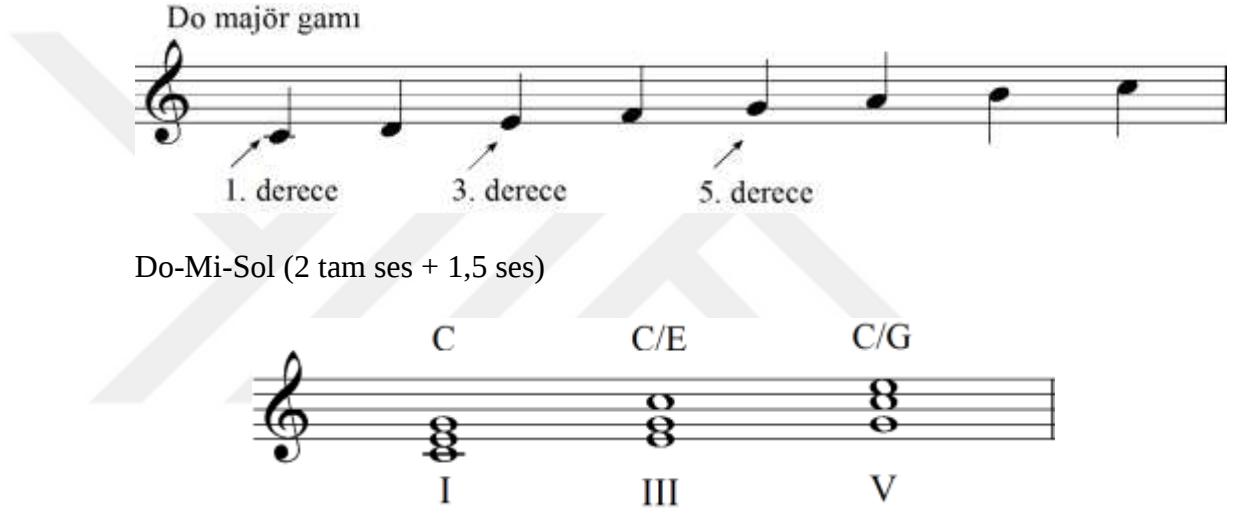
1.1.8. Ukulelede Kullanılan Temel Seslere Ait Yalın Akorlar

Akor, birbirinden farklı en az üç notanın bir arada duyulduğu ses grubu olarak tanımlanmaktadır. Tonal bakımdan minör ve majör olarak ikiye ayrılır. Ukulele üzerinde akorları kurabilmek, hem eserlerde deşifre, teknik ve armonik analizi geliştirmek hem de genel müzik ve teori adına akorları ve çalgının klavyesini iyi bilmeyi ve kullanmayı sağlayacaktır. Aralıkların ilişkisinin akorun yapısını ve dolayısıyla ismini de değiştirdiği bilinmektedir (Cebeci, 2013, s. 164). Bu çalışma kapsamında yalnızca yalın akorlar ele alınmıştır. Temel sesler, diyez veya bemol (alterasyon) işaretleri almayan seslerdir. Do-re-mi-fa-sol-la-si olarak 7 sestten oluşurlar. Bu sesler üzerine kurulan 1, 3, 5 akorları yalın akor olarak tanımlanmıştır.

Ukulelede akorların doğru frekanslarını sağlamak için öncelikli olarak akort edilmesi gerekmektedir. Boyutlarına göre farklı akort çeşitleri olabilmektedir. Soprano, konser ve tenor boyutlarında aşağıdan yukarıya doğru; La (A), Mi (E), Do (C), Sol (G) akort sistemi, Bariton ukulelede ise; Mi (E), La (A), Re (D), Sol (G) akort sistemi kullanılmaktadır (Kafalı & Karataş, 2014, s. 8).

1.1.8.1. Yalın Majör Akorlar

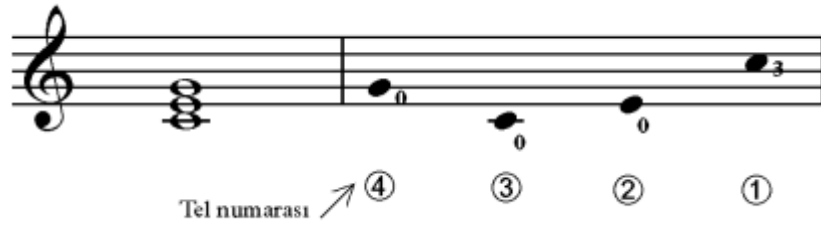
Bir gamın 1., 3. ve 5. derecelerindeki seslerin aynı anda tınlatılmasıyla veya iki tam aralığın (majör üçlü), ikincisinin ise bir buçuk aralık (minör üçlü) formülü ile elde edilen akorlara majör akor denir. Büyük akorlar da denilmektedir. Sembolik olarak harflerin yanına herhangi bir şey yazılmaz. Daha çok baskın (dominant) seslerin bütünlüğü, coşkulu, neşeli, heyecanlı bir his veren eserlerde kullanılan ses gruplarının birleşmesi ile oluşan topluluklar olarak da tanımlanmaktadır (Cebeci, 2013, s. 164). Majör gam örneğinde do majör akorunun 1., 3. ve 5. dereceleri Şekil 12’de gösterilmiştir.

Şekil 12. Majör gam dereceleri

1.1.8.1.1. Do Majör (C) Akoru

Do majör akoru, do majör dizinin 1., 3. ve 5. derecelerindeki seslerin aynı anda çalınmasıyla oluşur. Bu sesler do-mi-sol sesleridir. Normalde do majör akoru sırasıyla do-mi-sol-do sesleriyle duyulurken ukulelenin farklı akort sisteminden dolayı önce tizdeki (4. tel) sol sesi sonra (3. tel) do sesiyle duyulur ve çalım sırasına göre sol-do-mi-do seslerinden oluşur. Dizek üzerinde gösterilen notaların yanındaki rakamlar parmak numaralarını, notaların altında yazılı olan rakamlar ise ukuleledeki tel numaralarını gösterir. Akorun armonik gösterimi ve ukulelede akoru oluşturan seslerin duyulum sırası Şekil 13’de gösterilmiştir.

Şekil 13. Do majör (C) akorunu oluşturan sesler

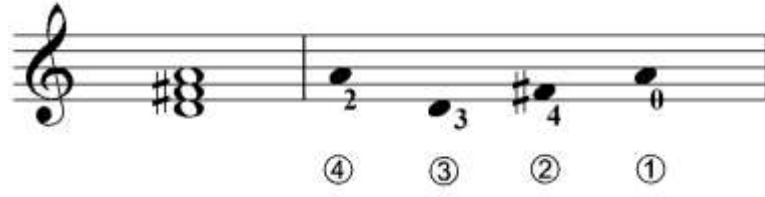
Ukulelede do majör akoru 1. telde 3. parmağın (do) III. perdeye basılmasıyla çalınır. Parmak pozisyonu olarak en kolay akorlardan birisidir. Akorun nasıl basılacağı Şekil 14’de gösterilmiştir.

Şekil 14. Do Majör (C) akorunun ukulelede basılışı

1.1.8.1.2. Re Majör (D) Akoru

Re majör akoru, re majör dizinin 1., 3. ve 5. derecelerindeki seslerin aynı anda çalınmasıyla oluşur. Bu sesler re-fa diyez-la sesleridir. Re majör akoru sırasıyla re-fa diyez-la-re sesleriyle duyulurken ukulelenin akort sisteminden dolayı önce tizdeki (4. tel) la sesi sonra (3. tel) re sesiyle duyulur ve çalım sırasına göre la-re-fa diyez-la seslerinden oluşur. Klasik gitar ve ukulele gibi telli çalgılarda çok sesli eşlik yaparken bazı akor sesleri aynı oktavda ya da farklı oktavda tekrar ederek kullanılabilir. Bu doğrultuda 4. teldeki la sesi ile 1. teldeki la sesi aynı frekansta oldukları halde bu akorda tekrar eden ses olarak kullanılmıştır. Akorun armonik gösterimi ve ukulelede akoru oluşturan seslerin duyulum sırası Şekil 15’de gösterilmiştir.

Şekil 15. Re majör (D) akorunu oluşturan sesler

Ukulelede re majör akoru 4. telde 2. parmak (la), 3. telde 3. parmak (re), 2. telde 4. parmağın (fa diyez) II. perdeye basılmasıyla çalınır. Akorun nasıl basılacağı Şekil 16'da gösterilmiştir.

Şekil 16. Re Majör (D) akorunun ukulelede basılışı

1.1.8.1.3. Mi Majör (E) Akoru

Mi majör akoru, mi majör dizinin 1., 3. ve 5. derecelerindeki seslerin aynı anda çalınmasıyla oluşur. Bu sesler mi-sol diyez-si sesleridir. Mi majör akoru sırasıyla mi-sol diyez-si-mi sesleriyle duyulurken ukulelenin akort sisteminden dolayı önce tizdeki (4. tel) sol diyez sesi sonra (3. tel) mi sesiyle duyulur ve çalım sırasına göre sol diyez-mi-mi-si seslerinden oluşur. Bu akorda da 3. teldeki mi sesi ile 2. teldeki mi sesi aynı frekansta oldukları halde bu akorda tekrar eden ses olarak kullanılmıştır. Akorun armonik gösterimi ve ukulelede akoru oluşturan seslerin duyulum sırası Şekil 17'de gösterilmiştir.

Şekil 17. Mi majör (E) akorunu oluşturan sesler

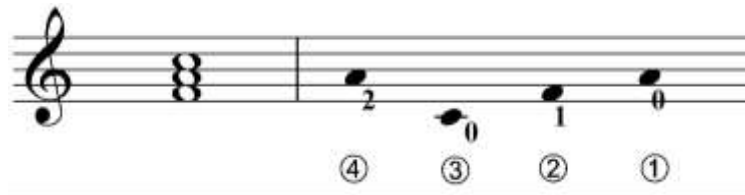
Ukulelede mi majör akoru 4. telde 1. parmak (sol diyez) I. perdeye, 3. telde 4. parmak (mi) IV. perdeye, 1. telde 2. parmak (si) II. perdeye basılmasıyla çalınır. Klavye üzerinde konumlanması yönünden parmak basım pozisyonu zor bir akordur. Akorun nasıl basılacağı Şekil 18’de gösterilmiştir.

Şekil 18. Mi Majör (E) akorunun ukulelede basılışı

1.1.8.1.4. Fa Majör (F) Akoru

Fa majör akoru, fa majör dizinin 1., 3. ve 5. derecelerindeki seslerin aynı anda çalınmasıyla oluşur. Bu sesler fa-la-do sesleridir. Fa majör akoru sırasıyla fa-la-do-fa sesleriyle duyulurken ukulelenin akort sisteminden dolayı önce tizdeki (4. tel) la sesi sonra (3. tel) do sesiyle duyulur ve çalım sırasına göre la-do-fa-la seslerinden oluşur. Bu akorda da 4. teldeki la sesi ile 1. teldeki la sesi aynı frekansta oldukları halde bu akorda tekrar eden ses olarak kullanılmıştır. Akorun armonik gösterimi ve ukulelede akoru oluşturan seslerin duyulum sırası Şekil 19’da gösterilmiştir.

Şekil 19. Fa majör (F) akorunu oluşturan sesler

Ukulelede fa majör akoru 4. telde 2. parmak (la) II. perdeye, 2. telde 1. parmak (fa) I. perdeye basılmasıyla çalınır. Akorun nasıl basılacağı Şekil 20’de gösterilmiştir.

Şekil 20. Fa Majör (F) akorunun ukulelede basılışı

1.1.8.1.5. Sol Majör (G) Akoru

Sol majör akoru, sol majör dizinin 1., 3. ve 5. derecelerindeki seslerin aynı anda çalınmasıyla oluşur. Bu sesler sol-si-re sesleridir. Sol majör akoru sırasıyla sol-si-re-sol sesleriyle duyulurken ukulelenin akort sisteminden dolayı önce tizdeki (4. tel) sol sesi sonra (3. tel) re sesiyle duyulur ve çalım sırasına göre sol-re-sol-si seslerinden oluşur. Bu akorda 4. teldeki sol sesi ile 2. teldeki sol sesi aynı frekansta oldukları halde bu akorda tekrar eden ses olarak kullanılmıştır. Akorun armonik gösterimi ve ukulelede akoru oluşturan seslerin duyulum sırası Şekil 21’de gösterilmiştir.

Şekil 21. Sol majör (G) akorunu oluşturan sesler

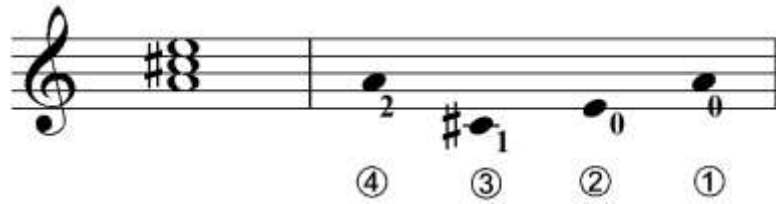
Ukulelede sol majör akoru 3. telde 1. parmak (re) II. perdeye, 2. telde 3. parmak (sol) III. perdeye, 1. telde 2. parmağın (si) II. perdeye basılmasıyla çalınır. Akorun nasıl basılacağı Şekil 22’de gösterilmiştir.

Şekil 22. Sol Majör (G) akorunun ukulelede basılışı

1.1.8.1.6. La Majör (A) Akoru

La majör akoru, la majör dizinin 1., 3. ve 5. derecelerindeki seslerin aynı anda çalınmasıyla oluşur. Bu sesler la-do diyez-mi sesleridir. La majör akoru sırasıyla la-do diyez-mi-la sesleriyle duyulurken ukulelenin akort sisteminden dolayı önce tizdeki (4. tel) la sesi sonra (3. tel) do diyez sesiyle duyulur ve çalım sırasına göre la-do diyez-mi-la seslerinden oluşur. Bu akorda 4. teldeki la sesi ile 1. teldeki la sesi aynı frekansta oldukları halde bu akorda tekrar eden ses olarak kullanılmıştır. Akorun armonik gösterimi ve ukulelede akoru oluşturan seslerin duyulum sırası Şekil 23’de gösterilmiştir.

Şekil 23. La majör (A) akorunu oluşturan sesler

Ukulelede la majör akoru 4. telde 2. parmak (la) II. perdeye, 3. telde 1. parmak (do diyez) I. perdeye basılmasıyla çalınır. Akorun nasıl basılacağı Şekil 24’de gösterilmiştir.

Şekil 24. La Majör (A) akorunun ukulelede basılışı

1.1.8.1.7. Si Majör (B) Akoru

Si majör akoru, si majör dizinin 1., 3. ve 5. derecelerindeki seslerin aynı anda çalınmasıyla oluşur. Bu sesler si-re diyez-fa diyez sesleridir. Si majör akoru sırasıyla si-re diyez-fa diyez-si sesleriyle duyulurken ukulelenin akort sisteminden dolayı önce tizdeki (4. tel) si sesi sonra (3. tel) re diyez sesiyle duyulur ve çalım sırasına göre si-re diyez-fa diyez-si seslerinden oluşur. Bu akorda 4. teldeki si sesi ile 1. teldeki si sesi aynı frekansta oldukları halde bu akorda tekrar eden ses olarak kullanılmıştır. Akorun armonik gösterimi ve ukulelede akoru oluşturan seslerin duyulum sırası Şekil 25’de gösterilmiştir.

Şekil 25. Si majör (B) akorunu oluşturan sesler

Ukulelede si majör akoru 4. telde 3. parmak (si) IV. perdeye, 3. telde 2. parmak (re diyez) III. perdeye, 2. telde 1. parmak (fa diyez) ve 1. telde 1. parmak (si) II. perdeye konumlanarak çalınır. Klavye üzerindeki parmak pozisyonunda 1. parmak ile II. perdeye bare basılır. Akorun nasıl basılacağı Şekil 26’da gösterilmiştir.

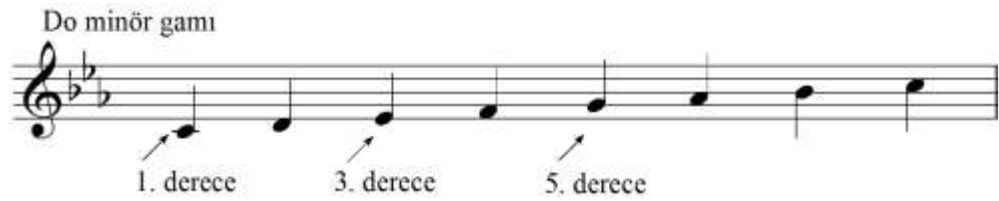
Şekil 26. Si Majör (B) akorunun ukulelede basılışı

1.1.8.2. Yalın Minör Akorlar

Bir gamın 1., 3. ve 5. derecelerindeki seslerin aynı anda tınlatılmasıyla veya bir buçuk aralık (minör üçlü), ikincisinin ise iki tam aralık (majör üçlü) formülü ile elde edilen akorlara majör akor denir. Küçük akorlar da denilmektedir. Genellikle küçük “m” harfi ile gösterilir. Yumuşak sesli, duygusal, hüzünlü bir his uyandıran eserlerde kullanılmaktadır (Cebeci, 2013, s. 64). Minör gam örneğinde do minör akorunun 1., 3. ve 5. dereceleri Şekil 27’de gösterilmiştir.

Do-Mi bemol-Sol (1,5 ses + 2 tam ses)

Şekil 27. Minör gam dereceleri

1.1.8.2.1. Do Minör (Cm) Akoru

Do minör akoru, do minör dizinin 1., 3. ve 5. derecelerindeki seslerin aynı anda çalınmasıyla oluşur. Bu sesler do-mi bemol-sol sesleridir. Do minör akoru sırasıyla do-

mi bemol-sol-do sesleriyle duyulurken ukulelenin akort sisteminden dolayı önce tizdeki (4. tel) sol sesi sonra (3. tel) mi bemol sesiyle duyulur ve çalım sırasına göre sol-mi bemol-sol-do seslerinden oluşur. Bu akorda 4. teldeki sol sesi ile 2. teldeki sol sesi aynı frekansta oldukları halde bu akorda tekrar eden ses olarak kullanılmıştır. Akorun armonik gösterimi ve ukulelede akoru oluşturan seslerin duyulum sırası Şekil 28’de gösterilmiştir.

Şekil 28. Do minör (Cm) akorunu oluşturan sesler

Ukulelede do minör akoru 3. telde 1. parmak (mi bemol), 2. telde 1. parmak (sol) ve 1. telde 1. parmağın (do) III. perdeye konumlanmasıyla çalınır. Klavye üzerindeki parmak pozisyonunda 1., 2. ve 3. tellere 1. parmak kullanılarak III. perdeye bare basılır. Akorun nasıl basılacağı Şekil 29’da gösterilmiştir.

Şekil 29. Do minör (Cm) akorunun ukulelede basılışı

1.1.8.2.2. Re Minör (Dm) Akoru

Re minör akoru, re minör dizinin 1., 3. ve 5. derecelerindeki seslerin aynı anda çalınmasıyla oluşur. Bu sesler re-fa-la sesleridir. Re minör akoru sırasıyla re-fa-la-re sesleriyle duyulurken ukulelenin akort sisteminden dolayı önce tizdeki (4. tel) la sesi sonra (3. tel) re sesiyle duyulur ve çalım sırasına göre la-re-fa-la seslerinden oluşur. Bu

akorda 4. teldeki la sesi ile 1. teldeki la sesi aynı frekansta oldukları halde bu akorda tekrar eden ses olarak kullanılmıştır. Akorun armonik gösterimi ve ukulelede akoru oluşturan seslerin duyulum sırası Şekil 30’da gösterilmiştir.

Şekil 30. Re minör (Dm) akorunu oluşturan sesler

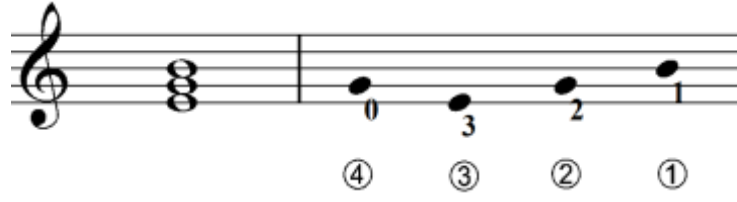
Ukulelede re minör akoru 4. telde 2. parmak (la) ve 3. telde 3. parmak (re) II. perdeye, 2. telde 1. parmağın (fa) I. perdeye basılmasıyla çalınır. Akorun nasıl basılacağı Şekil 31’de gösterilmiştir.

Şekil 31. Re minör (Dm) akorunun ukulelede basılışı

1.1.8.2.3. Mi Minör (Em) Akoru

Mi minör akoru, mi minör dizinin 1., 3. ve 5. derecelerindeki seslerin aynı anda çalınmasıyla oluşur. Bu sesler mi-sol-si sesleridir. Mi minör akoru sırasıyla mi-sol-si-sol sesleriyle duyulurken ukulelenin akort sisteminden dolayı önce tizdeki (4. tel) sol sesi sonra (3. tel) mi sesiyle duyulur ve çalım sırasına göre sol-mi-sol-si seslerinden oluşur. Bu akorda 4. teldeki sol sesi ile 2. teldeki sol sesi aynı frekansta oldukları halde bu akorda tekrar eden ses olarak kullanılmıştır. Akorun armonik gösterimi ve ukulelede akoru oluşturan seslerin duyulum sırası Şekil 32’de gösterilmiştir.

Şekil 32. Mi minör (Em) akorunu oluşturan sesler

Ukulelede mi minör akoru 3. telde 3. parmak (mi) IV. perdeye, 2. telde 2. parmak (sol) III. perdeye, 1. telde 1. parmağın (si) II. perdeye basılmasıyla çalınır. Akorun nasıl basılacağı Şekil 33’de gösterilmiştir.

Şekil 33. Mi minör (Em) akorunun ukulelede basılışı

1.1.8.2.4. Fa Minör (Fm) Akoru

Fa minör akoru, fa minör dizinin 1., 3. ve 5. derecelerindeki seslerin aynı anda çalınmasıyla oluşur. Bu sesler fa-la bemol-do sesleridir. Fa minör akoru sırasıyla fa-la bemol-do-fa sesleriyle duyulurken ukulelenin akort sisteminden dolayı önce tizdeki (4. tel) la bemol sesi sonra (3. tel) do sesiyle duyulur ve çalım sırasına göre la bemol-do-fa-do seslerinden oluşur. Bu akorda tekrar eden ses kullanılmamıştır. Akorun armonik gösterimi ve ukulelede akoru oluşturan seslerin duyulum sırası Şekil 34’de gösterilmiştir.

Şekil 34. Fa minör (Fm) akorunu oluşturan sesler

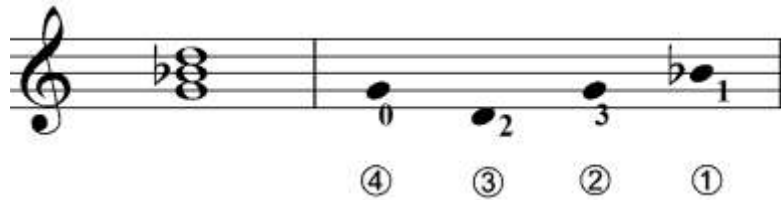
Ukulelede fa minör akoru 4. telde 1. parmak (la bemol) I. perdeye, 2. telde 2. parmak (fa) I. perdeye, 1. telde 4. parmağın (si) III. perdeye basılmasıyla çalınır. Akorun nasıl basılacağı Şekil 35’de gösterilmiştir.

Şekil 35. Fa minör (Fm) akorunun ukulelede basılışı

1.1.8.2.5. Sol Minör (Gm) Akoru

Sol minör akoru, sol minör dizinin 1., 3. ve 5. derecelerindeki seslerin aynı anda çalınmasıyla oluşur. Bu sesler sol-si bemol-re sesleridir. Sol minör akoru sırasıyla sol-si bemol-re-sol sesleriyle duyulurken ukulelenin akort sisteminden dolayı önce tizdeki (4. tel) sol sesi sonra (3. tel) re sesiyle duyulur ve çalım sırasına göre sol-re-sol-si bemol seslerinden oluşur. Bu akorda 4. teldeki sol sesi ile 2. teldeki sol sesi aynı frekansta oldukları halde bu akorda tekrar eden ses olarak kullanılmıştır. Akorun armonik gösterimi ve ukulelede akoru oluşturan seslerin duyulum sırası Şekil 36’da gösterilmiştir.

Şekil 36. Sol minör (Gm) akorunu oluşturan sesler

Ukulelede sol minör akoru 3. telde 2. parmak (re) II. perdeye, 2. telde 3. parmak (sol) III. perdeye, 1. telde 1. parmağın (si bemol) I. perdeye basılmasıyla çalınır. Akorun nasıl basılacağı Şekil 37’de gösterilmiştir.

Şekil 37. Sol minör (Gm) akorunun ukulelede basılışı

1.1.8.2.6. La Minör (Am) Akoru

La minör akoru, la minör dizinin 1., 3. ve 5. derecelerindeki seslerin aynı anda çalınmasıyla oluşur. Bu sesler la-do-mi sesleridir. La minör akoru sırasıyla la-do-mi-do sesleriyle duyulurken ukulelenin akort sisteminden dolayı önce tizdeki (4. tel) la sesi sonra (3. tel) do sesiyle duyulur ve çalım sırasına göre la-do-mi-la seslerinden oluşur. Bu akorda 4. teldeki la sesi ile 1. teldeki la sesi aynı frekansta oldukları halde bu akorda tekrar eden ses olarak kullanılmıştır. Akorun armonik gösterimi ve ukulelede akoru oluşturan seslerin duyulum sırası Şekil 38’de gösterilmiştir.

Şekil 38. La minör (Am) akorunu oluşturan sesler

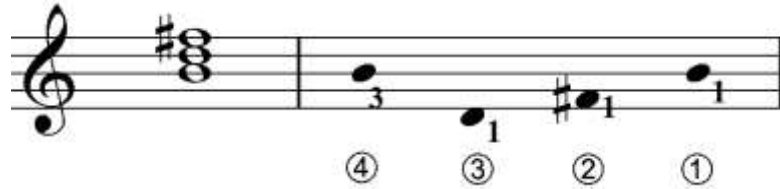
Ukulelede la minör akoru 4. telde 2. parmak (la) II. perdeye basılmasıyla çalınır. Parmak pozisyonu olarak klavye üzerinde basımı en kolay olan akorlardan birisidir. Akorun nasıl basılacağı Şekil 39’da gösterilmiştir.

Şekil 39. La minör (Am) akorunun ukulelede basılışı

1.1.8.2.7. Si Minör (Bm) Akoru

Si minör akoru, si minör dizinin 1., 3. ve 5. derecelerindeki seslerin aynı anda çalınmasıyla oluşur. Bu sesler si-re-fa diyez sesleridir. Si minör akoru sırasıyla si-re-fa diyez-si sesleriyle duyulurken ukulelenin akort sisteminden dolayı önce tizdeki (4. tel) si sesi sonra (3. tel) re sesiyle duyulur ve çalım sırasına göre si-re-fa diyez-si seslerinden oluşur. Bu akorda 4. teldeki si sesi ile 1. teldeki si sesi aynı frekansta oldukları halde bu akorda tekrar eden ses olarak kullanılmıştır. Akorun armonik gösterimi ve ukulelede akoru oluşturan seslerin duyulum sırası Şekil 40'da gösterilmiştir.

Şekil 40. Si minör (Bm) akorunu oluşturan sesler

Ukulelede si minör akoru 4. telde 3. parmak (si) IV. perdeye, 3. tel (re), 2. tel (fa diyez) ve 1. telde (si) 1. parmağın II. perdeye bare basılmasıyla çalınır. Akorun nasıl basılacağı Şekil 41'de gösterilmiştir.

Şekil 41. Si minör (Bm) akorunun ukulelede basılışı

1.2. GİTAR

Gitar, parmakla veya pena ile çalınabilen, esasen sekiz şekline benzeyen, yan kısımları oval, sap üzerinde ses perdeleri bulunan telli bir çalgıdır (Açın, 1994, s. 34). Özkasnaklı ve Dalkıran (2013)'ün belirttiği üzere gitarın Anadolu topraklarındaki varlığı Hitit ve Asurlar'a kadar dayanmaktadır. Ankara'daki Anadolu Medeniyetleri Müzesi'nde bulunan, Hititlere ve Asurlara ait kabartmalarda da gitara benzeyen telli çalgılar olduğu görülmektedir. Daha sonraları milattan sonra 1500 yıllarında "vihuela" denen bir çalgı İber Yarımadasında ortaya çıkmıştır. Birçok değişik tipi olmasına rağmen en yaygın olanı altı çift telli olanıdır. Gitarda var olan delik bugün ki gitardaki gibi olup, tamamen açıktır ve perdeler deliğe kadar uzanmaktadır. Barok Çağ'ın başladığı zamanlarda ise İtalya'da oluşan İtalyan gitar tipi, bugün kullanılan gitarlara çok daha fazla benzemektedir. Lavta, vihuela, Rönesans gitarı vb. gibi gitarlar, günümüz gitarın ataları sayılmaktadır (s. 217). Ud, lavta ve mandolin ailesinden gelen ve her türlü müzik türlerinde kullanılan bu çalgı, Araplar yoluyla İspanya'ya geçen ud'un giderek değişen bir biçimi olarak kabul edilmektedir (Sözer, 1986, s. 276). Günümüzde kullandığımız biçimiyle gitarın, 1860'lı yıllarda ortaya çıktığı bilinmektedir. Ancak bu tarihten önce de özellikle Avrupa'da kimi gitar olarak adlandırılan, kimi de farklı isimlere sahip fakat şekil olarak gitara benzeyen birçok çalgının da kullanıldığı bilinmektedir (Uluocak, 2011, s. 13). Geçtiğimiz 150 yıl boyunca gitar köklü değişikliklere uğramıştır. Düşük ses şiddetine sahip narin bir salon enstrümanıyken geniş bir ses rengi ve dinamiğine sahip bir enstrümana dönüşmüştür. Gitar, XX. yüzyıl boyunca dünyanın en popüler müzik enstrümanı olarak kabul

edilmiştir. Çok yönlülüğü gitarın sınırsız bir çeşitlilikle kullanılmasını sağlamıştır. Telli enstrümanlar arasında en pratiklerinden biridir. Hem akorların hem de melodinin aynı anda çalınmasına fırsat veren bir enstrümandır (Yungul, 2008, s. 6). Gitar yapısal olarak hafif, kolay taşınabilir ve az yer kaplayan bir çalgıdır. Çok sesli ve tek sesli çalınabildiği için eşlik yapmaya uygun olması, hem eşlik sazı hem de solo saz niteliklerine sahip olması ve çok sesli müziğe yatkın bir telli çalgı olması nedeniyle ülkemiz müzik yaşamında önemli bir yer almaktadır (Kanneci, 2001, s. 10). XX. yüzyılla birlikte gelen farklı tını ve karakter arayışının bir sonucu olarak önem kazanmış ve repertuarı sürekli genişlemiş olan gitarın, 3,5 oktavlık ses genişliği de göz önünde bulundurularak konser repertuarı dışında duyuş eğitiminde de bir eşlik çalgısı olarak kullanıldığı bilinmektedir (Erdoğan, 2007, s. 76). Halvaşı (2011)'e göre gitarın eşlik çalgısı olabilme imkanlarını taşıması ve solo çalgı özelliği göze alındığında müzik eğitimi kurumlarında, çalgının kendi hedeflerine yönelik özelliklerinden yararlanılarak gitar eğitimi verildiği sonucuna varılmıştır (s. 197). Gitar eğitimi alan kişilerin; iyi bir sağ ve sol el tekniğine ulaşabilmesi, çalgıda nitelikli bir ton yakalayabilmesi, deşifre becerisini geliştirebilmesi, başlangıca oranla daha zor ve düzeyli eserleri çalabilmesi, çalgının gelişimi, tarihçesi yanında çaldığı eserler hakkında bilgiye sahip olabilmesi vb. gibi hedefler gitar eğitiminin niceliğini ve niteliğini belirler. Bu doğrultuda Özdek (2006) gitar eğitimi hakkında çalışma sürecindeki kalitenin çok önemli olduğunu da ifade etmektedir (s. 18).

1.2.1. Gitarın Tarihçesi

Günümüzde gittikçe yaygınlaşarak geniş kitlelere uzanan gitarın tarihçesine bakıldığında bugünkü şeklini alana kadar pek çok aşamadan geçtiği görülmektedir. Tarih içerisinde ilk kez Batı Asya medeniyetlerinde rastlanan gitara benzer telli çalgıların daha sonraları Mısırlılar, Romalılar ve Asurlularda görüldüğü, özellikle Haçlı seferlerinin kültürel alandaki etkileri sonucunda çalgının Araplar tarafından Avrupa'ya yayıldığı düşünülmektedir. Gitarın adının bir çeşit “*lir*” olan eski kitharalardan geldiği ancak çalgının kökeninin eski “*lavta*” ve “*pandoura*” tipi telli çalgılara dayandığı bilinmektedir (Halvaşı, 1999, s. 57). Kelime anlamına bakıldığında “gitar” kelimesi Yunanca olan “*kithara*” kelimesinden gelmektedir. Kelime olarak “*kithara*”

enstrümanını andırsa da iki enstrüman birbirinden farklıdır (Dönmez & Özkan, 2012, s. 100).

Gitarın tarihsel açıdan çok eskiye dayanmasından kaynaklı çoğu görüşler varsayım olarak kalmaktadır. Özellikle gitarın yapısının ahşaptan olması dış etkilerle ilk örneklerin günümüze ulaşmasını zorlaştırdığı bilinmektedir (Elmas, 1994, s. 7). Gitarın tarihine bakıldığında İspanya'ya Araplar tarafından getirilen perdesiz çalgı olan ud'un Avrupa'da perde eklenerek lut'a veya lavta'ya, ardından da gitara dönüştürüldüğü varsayılmaktadır. Bu açıdan bakıldığında gitarın atasının Orta Asya ve Fars kökenli “tar” olduğu düşünülmektedir (Arın, 2014, s. 80). Farklı kaynaklarda ise Sümerliler'deki ilk enstrüman olan “kinnor”un gitar olduğundan bahsedilmektedir (Elmas, 1986, s. 4).

Lavta, Avrupa'da X. ve XI. yüzyıllardan itibaren, ilk çağlara ait olan lir ve kithara müzik tarihinde önemli bir yer almaktadır ve Haçlı seferlerinden sonra ortaya çıktığı sanılmaktadır. Pandoura ise Antik Yunan'da kullanılmış bir tür lavta olarak adlandırılmaktadır (Uluocak, 2011, ss. 20-21). XVI. yüzyılda gitarın kökenini oluşturan çalgıların özellikle İspanya, Fransa, Hollanda, İtalya ve İngiltere'de giderek geliştiği ve ilgi çektiği ortaya çıkmıştır. Bu yüzyılda XIV. yüzyıldan itibaren pandoura'nın gelişmiş bir şekli olarak ortaya çıkan “vihuela” adlı çalgı önem kazanmaktadır (Aydoğan & Demirbatır, 2018, s. 149). Vihuela, Avrupa müziğinde XIII. yüzyıldan itibaren kullanılmaya başlanmış olan gitar benzeri bir çalgı olarak tanımlanmaktadır (Uluocak, 2011, s. 33). Kaynaklara göre XVI. yüzyıla ait olan ve günümüze ulaşan gitar, Paris “Jacquemart-Andre Müzesi”nde sergilenmektedir. XVI. yüzyılın sonlarına doğru kontrapuntal müzik azalmıştır. Böylelikle İspanyol gitarına ilgi artmaya başlamıştır. Elmas (1986)'a göre 1564 yılına ait yapımcısı belli olmayan beş telli bir gitar da görülmektedir. Sedef ve fildişi ile süslü bu İtalyan gitarının beş çift teli eşikte son bulmayıp, gövdenin alt kısmına bağlanmış olduğunu belirtmiştir (s. 25). Beş telli gitar, XVIII. yüzyılın ortalarına kadar kullanılmaya devam etmiştir. İlk önce İspanya'ya oradan Fransa'ya ve en son olarak Almanya'ya ulaşmıştır. Beş telli gitara altıncı teli “Alan Jakob Agust Ottoo” taktığı bilinmektedir (Elmas, 1986, s. 28).

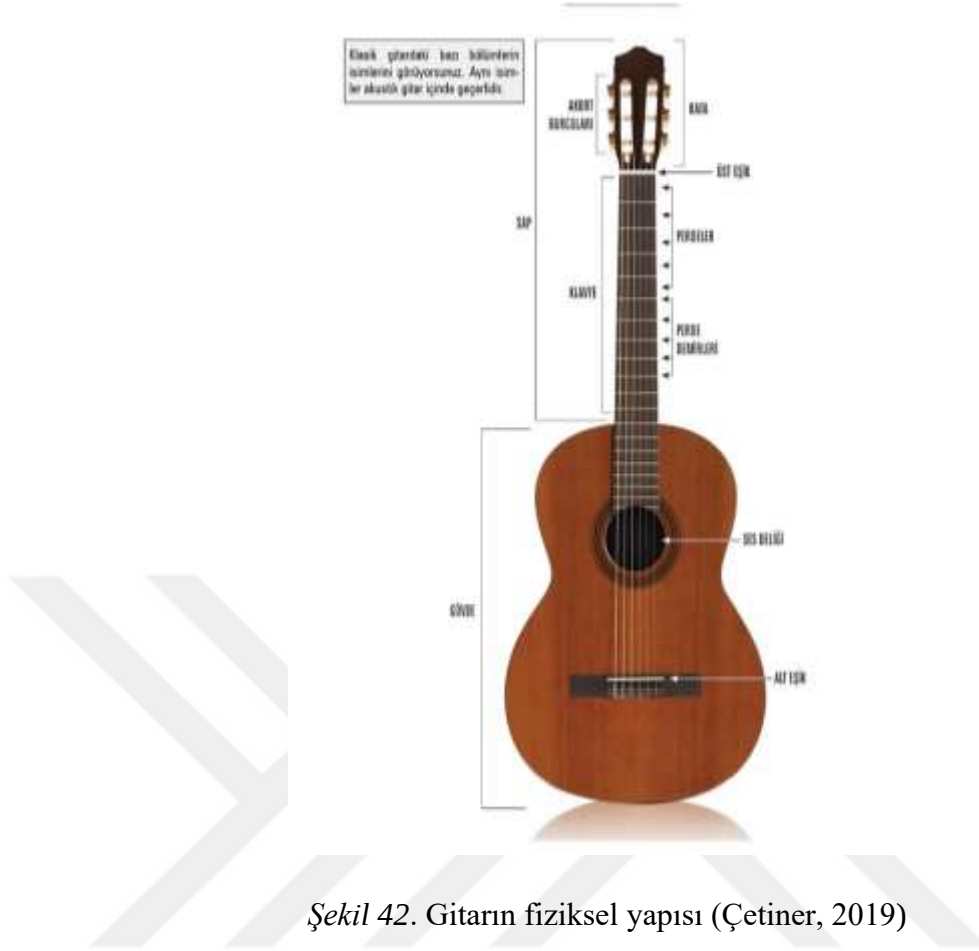
Günümüzdeki yapısının son halini Antonio Torres tarafından yapılan projeden almıştır. Torres, gitarı bir solo çalgısı olabileceğini ortaya koymuş, ton ve ses

değişikliğiyle popüler bir çalgı haline getirmiştir (Daşer, 2007, s. 10). Gitar 1674'de İspanya'da Gaspar Sanz'ın, 1790'larda altı telli kesin biçimine ulaşan, XVIII. yüzyılın sonu ile XIX. yüzyılın başında Fernando Sor ve Dioniso Aguado gibi İspanyollar, Ferdinando Carulli, Matteo Carcassi ve Mauro Giruliani gibi İtalyalılarla yaygınlaşan, etüt ve metotları yeni yazılmış bu çalgı, konser gitarı kimliğini İspanya'lı yapımcı Antonio Torres (1817-1892) ile kazanmış, ünlü Ramirez ailesi ile gelişmiş, modern gitar çalış ekolünü İspanyol Francisco Tarrega'nın (1852-1909) kurduğu bilinmektedir (Aktüze, 2003, s. 222).

1.2.2. Gitarın Yapısı/Fiziksel Özellikleri

Gitarın büyük bölümü ağaçtan oluşmaktadır. Üst ses tahtasında sıklıkla kullanılan ladin ve sedirdir. Tuşede genellikle abanoz ve gül ağaçları tercih edilirken sapta da maun, gül, vb. gibi ağaçlar yaygın olarak kullanılmaktadır. Ayrıca ses özelliklerinden yararlanılarak farklı tınlar elde etmek amacıyla çeşitli gitar parçalarından akçaağaç, ıhlamur, koa ağaçlarının da kullanıldığı bilinmektedir. Son yıllarda abanoz vb. ağaçların zor bulunur hale gelmesinden dolayı gitar yapımcıları yeni ve endüstriyel amaçlarla üretilen muadil ağaçlar kullanmaya da başlamışlardır. Akort burguları pirinç veya metalden oluşmaktadır. Gitarda altı tel bulunmaktadır. Teller alttan yukarıya Mi, Si, Sol, Re, La ve Mi notalarından oluşmaktadır. Bu tellerin üst üç pes teli metalden, alt üç tiz teli plastikten oluşmaktadır. Gitarı oluşturan parçalar:

1. Yanlık
2. Alt tabla
3. Üst tabla
4. Sap
5. Klavye (Tuşe)
6. Ses eşiği
7. Baş eşiği
8. Perdeler (Frets)
9. Burgular
10. Teller
11. Yanlık mukavemet çıtaları
12. Yanlık takozları olarak sıralanmaktadır (Kulaoğlu, 1993, s. 53).

Şekil 42. Gitarın fiziksel yapısı (Çetiner, 2019)

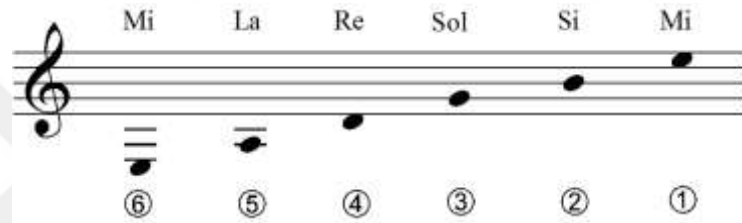
1.2.3. Gitar Çeşitleri

Gitarın çeşitleri incelendiğinde; klasik, akustik, elektro ve bas gitar olarak sıralanabilir. Gitar çeşitleri hakkında genel bilgilere yer vermek gerekirse;

1.2.3.1. Klasik Gitar

Bugün, modern klasik gitarın biçim olarak tarih içerisinde birçok değişikliğe uğramış olduğu söylenebilmektedir. Gitarın atası olarak kabul edilebilen enstrümanın ne olduğu konusunda yapılan yorumlar sürmekle birlikte bu çalgının kökeninin çok eski çağlarda bulunan telli çalgılara kadar dayandığı söylenebilir. Yapılan arkeolojik çalışmaların bir göstergesi de ilk gitar örneklerinin eski Anadolu Medeniyetlerinden birisi olan Hititler'e ait olduğu bilinmektedir. Bu doğrultuda tarihi bilgiler karşılaştırıldığında; o çağlarda Hititler ile Mısırlılar'ın sıkı ilişkiler içinde olduklarını gösteren kanıtların bulunduğu varsayılmaktadır (Kanneci, 1988, s. 4). Kökeni XVI. yüzyıla dayanan ve klasik tarzda müzikler yapılan, tiz sesleri veren telleri naylon, bas

sesleri veren telleri ise sargılı olan bir gitar türü olarak bilinmektedir (İşbilen & Gölebatmaz, 2011, s. 2). Başlangıçta dört telli olan armonik ve melodik bir çalgı olan klasik gitar, günümüzde daha çok altı telli olarak imal edilmektedir. İsteğe bağlı olarak 7, 8, 10 vs. telli olarak da üretilebilmektedir. Ladin, abanoz veya metal malzemeler kullanılarak da yapılan gitarlar da var olmaktadır. Ferdinando Carulli, Dioniso Aguado, Fernando Sor, Mauro Giruliani gibi usta gitaristlerin, günümüzde halen yaygın kullanılan, klasik gitar tekniğine yönelik egzersiz ve etütler üzerine notaya alma çalışmaları vardır. Bunun yanısıra Andres Segovia, Francisco Tarrega ve Julian Bream gibi ünlü isimler en bilinen klasik gitar yorumcuları olarak sayılmaktadır (İşbilen & Demir, 2017, s. 7).

Şekil 43. Gitar tellerinin porte üzerinde gösterimi

Altı teli mevcuttur. Akort sistemi aşağıdan yukarıya doğru 1. tel Mi (E), 2. tel Si (B), 3. tel Sol (G), 4. tel Re (D), 5. tel La (A), 6. tel Mi (E) olarak sıralanır.

Şekil 44. Klasik gitar (Klasik gitar, 2020)

1.2.3.2. Akustik Gitar

Görünüş olarak gitarı andırır ve gövdesi gitardan biraz daha büyük ve basıktır. Daha dar bir klavye ve çelikten yapılmış tellerinin olması ile farklılık göstermektedir (İşbilen & Gölebatmaz, 2011, s. 2). Gitar ile aynı akort sistemi kullanılır. Pop, rock, caz, blues vb. müzik türlerinde oldukça yaygın olarak kullanılır.

Şekil 45. Akustik gitar (Akustik gitar, 2020)

1.2.3.3. Elektro Gitar

Katı ve oyulmuş dolgu bir gövdeye sahiptir. Tellerden gelen sesi, gövdesindeki manyetikler elektrik sinyallerine dönüştürerek yükselticiye yollar. Genellikle pena ile çalınır. Manyetiklerin titreşimi algılayabilmesi için çelik tel kullanılmaktadır (İşbilen & Gölebatmaz, 2011, s. 2). Akort düzeni diğer gitar çeşitlerinde olduğu gibi aynıdır fakat 7 ve 8 telli modelleri de mevcuttur. 7 telli olan elektro gitarda genellikle üstteki mi telinin üzerine bir si teli eklenir. 8 telli de ise, 7. si telinin üzerine fa diyez teli eklenir. Klavyeleri daha kalındır özellikle manyetikleri ve köprüsü bu çalgıları farklı kılmaktadır. Daha çok Rock müzik ve türlerinde oldukça yaygın olarak kullanılan gitar çeşitleridir. D drop, C drop gibi alternatif kullanılan pek çok akort sistemi vardır. D drop standart akort üzerinden yapılır. Mi-la-re-sol-si-mi olan akort sisteminde 6. tel 1 ses aşağı çekilerek, C drop akort sisteminde ise bütün teller 1 ses kalınlaştırılarak yapılmaktadır (Işık, 2020).

Şekil 46. Elektro gitar (Elektro gitar, 2020)

1.2.3.4. Bas Gitar

Çalışma prensibi elektro gitara benzer fakat sesler diğer gitar çeşitlerine göre bir oktav kalındır. Teller sargı ve oldukça sert bir yapıya sahiptir. Portede bas gitar için Fa anahtarı kullanılır. Tizden pese doğru Sol (G), Re (D), La (A), Mi (E) seslerine göre akortlanır ve çoğunlukla dört telli olarak kullanılan bas gitarın beş telli, altı telli, oniki telli olanları da mevcuttur. Beş telli olanlar aşağıdan yukarıya doğru sol-re-la-mi-si, altı telli olanlar ise, do-sol-re-la-mi-si şeklinde akortlanmaktadır. Genellikle birçok müzik türünde kullanılmaktadır (İşbilen & Gölebatmaz, 2011, s. 2).

Şekil 47. Bas gitar (Bas gitar, 2020)

1.2.4. Gitarda Duruş-Tutuş ve Oturuş Pozisyonu

Gitarda duruş, tutuş ve oturuş pozisyonu oldukça önemlidir. Gitar pozisyonu ve duruşumuz da tekniğinizin temelini oluşturur. Bu pozisyon, tellere ve sapa rahatlıkla ulaşabileceğimiz bir pozisyon olmalıdır. Pozisyonun rahat olabilmesi için omuzlarımızın eşit yükseklikte ve sırt kaslarımızın birlikte çalışması gerekmektedir (Korucu, 2011, s. 10). Bu doğrultuda; gitarın baş kısmı yaklaşık olarak göz seviyesinde, gövde sol bacak üzerinde (yastık ile desteklenebilir), gitarın arka kısmı ise göğüse değecek biçimde tutulmalıdır. Sağ el doğal bir şekilde tellerin üstünde rahat bir pozisyonda olmalıdır. Sol ayak sehpa ile yerden yaklaşık 10-20 cm kadar yükseltilip sağ ayağın yere sabit ve sağlam desteklenmesiyle çalınır (Duncan, 2015, s. 6). Günümüzde kullanılan modern gitar tutuş biçimi, gitarın sağ ve sol bacaklar arasında kontrollü bir şekilde tutulması ve bu kontrolle çalınması esasına dayandığı bilinmektedir (Akbulut, 2019, s. 25). Özçakır (1990)'a göre önemli olan, gitara hakim bir tutuşun sağlanabilmesi olduğundan, genelde her insan kendi doğal yapısına uygun bir şekilde, en rahat çalabileceği bilgiler dahilinde hareket etmelidir. Bu bilgiler ışığında çalışmak, bir süre sonra çok rahat, estetik ve kolay bir gitar çalma alışkanlığı kazandırdığını belirtmiştir (s. 15). Gitarın duruş, tutuş ve oturuş pozisyonu Şekil 48'de verilmiştir.

Şekil 48. Gitarda duruş-tutuş ve oturuş pozisyonu

1.2.5. Gitarın Teknik Özellikleri

Çalış tekniğinde ise teller tırnak yardımıyla çekilerek çalınır. Sol elin maksimum performansta hareket edebilmesi ve net sesler üretebilmesi için bir takım kurallar söz konusudur. Bu doğrultuda kuralları incelediğimizde başparmağın yerleşimi, avuç içinin klavyeye paralel olması, parmakların temas noktaları, parmakların arasındaki boşluklar ve klavye üzerindeki açıları oldukça önem taşır. Sağ elde ritim ve arpej dışında tirando, apoyando, tremolo, golpe ve pizzicato gibi birçok çalma teknikleri, sol elde ise legato, glissando, vibrato, flajöle vb. teknikler kullanılmaktadır (Kalkan, 2016, s. 8).

Bunların dışında sağ elde çok yaygın kullanılan tekniklerin; açık vuruş arpej, kapalı vuruş başparmak çalışması, tremolo, rasgueado, sağ el yürüyüşü, hızlandırma çalışması ve akor dengesi gibi teknikler, sol elde ise; çıkıcı bağlı çalım, inici bağlı çalma, parmak bağımsızlığı, dizi, bare ve eksen parmak tekniklerinin olduğu bilinmektedir. Söz konusu tekniklerin büyük bir çoğunluğu gitar icracıları tarafından tercih edilmekte ve gitar eğitimi sürecinde kullanılmaktadır. Ayrıca bu tekniklerin rahat çalma yaklaşımlarına uygun şekilde çalışıldığında, sağ ve sol elde ciddi anlamda kas gücü tasarrufu sağlayarak çalma performansına katkıda bulunmaktadır (Yemen, 2017, ss. 57-59).

1.2.5.1. Sağ ve Sol El Pozisyonu

Tarih boyunca gitar icrasında sağ el, ses üretme mekanizması oluşu sebebi ile müziğin ifade edilmesinde önemli bir rol üstlenmektedir. Hız, gürlük ve renk gibi temel müzik öğelerinin yanısıra birçok müziksel efekt de, süreç içerisinde gelişip komplike hale gelen müziğin gereksimine göre yine sağ el ile uygulanan teknikler yoluyla gerçekleştirildiği süregelmiştir (Altunsoy, 2020, s. 13).

Sağ kol gitar gövdesinin üst kısmına konumlanır ve dirsekten desteklenerek bileğin hafifçe aşağı ve yukarı vuruşlarla hareket sağlaması sonucu ritim modelleri oluşur. Sol eldeki dört parmak gitarın tuşesindeki (klavye-fretboard) perdelere basarak notaları belirlemek için kullanılır. Başparmak sapın gerisinde olduğu için destek amaçlı kullanılmaktadır (Elmas, 1986, s. 58). Şekil 49'da sağ ve sol elin pozisyonu gösterilmiştir.

Şekil 49. Gitarda sağ elin duruşu ve sol elin ön/arka duruş pozisyonu

Sağ el pozisyonu etkili kas fonksiyonunun iki temel prensibini etkilemektedir. İlk prensip olarak kas uyumu: Kasların en etkili şekilde çalışması, kasların çıkış noktası ve eklem bağlantılarının doğal olarak hizada olmaları ile mümkündür. İkinci prensip ise eklemlerin orta hizadaki fonksiyonu: Kaslar, eklemlerin orta hizadaki hareketi ile kontrol edildiğinde en etkili şekilde çalışmasını sağlamaktadır. Amaç edinilmesi gerekenler; bileğin kas uyumu prensibine uygun pozisyon alması, bileğin oluşturduğu kemeri, parmak boğumu ve orta eklemi orta hizadaki pozisyon içinde kullanılması gerekmektedir. Sol el pozisyonundaki amaçlar arasında, bilekte doğal bir uyum sağlamak, bileğin ve parmak eklemlerinin ortalama bir mesafede olması, ön kol pozisyonunun rahat olması gerekmektedir (Shearer, 1990, s. 38).

1.2.6. Gitarda Teller, Parmak İsimleri ve Numaraları

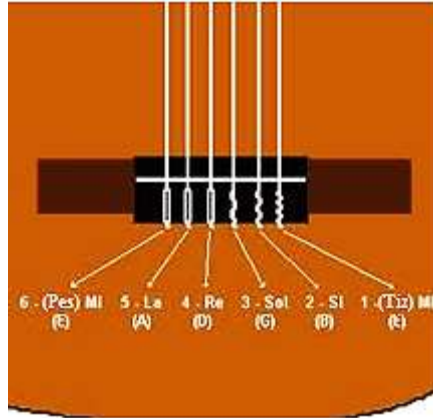
Sol elde parmaklar 1. parmak (işaret parmağı), 2. parmak (orta parmak), 3. parmak (yüzük parmağı) ve 4. parmak (serçe parmağı) olarak isimlendirilir. Sağ eldeki parmak kodları, İspanyolcadaki parmak isimlerinin ilk harflerinden oluşmaktadır. İspanyolcada pulgar (p), indice (i), medio (m) ve anular (a) isimlerin baş harfleri

kullanılmaktadır. “*p*” başparmağı, “*i*” işaret parmağı, “*m*” orta parmağı ve “*a*” yüzük parmağı, “*s-e-c-x*” gibi nadiren kullanılan sembolik harfler ise serçe parmağı ifade etmektedir (Kalkan, 2016, s. 9).

Şekil 50. Gitarda sağ el parmak isimleri ve sol el parmak numaraları (Atalar, 2017).

Şekil 51 incelendiğinde gitarda tellerin numaraları tizden pese doğru artmaktadır. Bu tellerden en tiz ve en pes olanların isimleri de aynıdır. Söz konusu tellerin isimleri okunurken karışmaması için “*tiz*” veya “*pes*” ekleri ile söylenmektedir (Gitarda teller ve notalar, 2020).

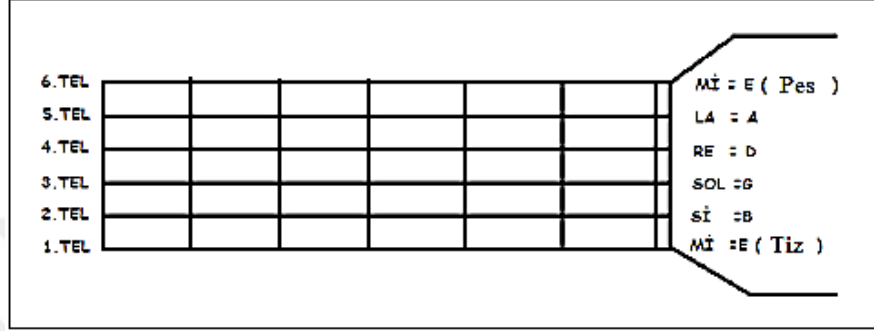

Şekil 51. Gitarda teller ve notalar (Gitarda teller ve notalar, 2020)

1.2.7. Gitarda Akort Sistemi

Gitarın doğru ve düzgün sesler ya da tınlar vermesini sağlamak için gitarda bulunan perdelerin birlikte tınlama yapabileceği sistemindeki ayarlama işlemi gitar akordu olarak tanımlanmaktadır. Bu ayar, akort bulguları yardımı ile gitar telleri üstünden yapılabilir. Yapılan müziğe veya müzik türüne göre gitar akordu yapılırken

çalmak istenilen müzik stiline yönelik hangi perdenin üste veya hangi perdenin alta geleceğinin bilinmesi, doğru seslere ayarlanması gerekir. Buna göre müziğin etkisi de artarak değişmektedir. Gitarda akor tınlarını sağlayabilmek için doğru akort sistemi kullanmak gerekmektedir. Gitarda farklı akort çeşitleri vardır. Genellikle pes telden tize doğru Mi (E), La (A), Re (D), Sol (G), Si (B), Mi (E) akort sistemi kullanılmaktadır (Yolal, 2005, s. 3).

Şekil 52. Klasik gitarda akort sistemi (Artcraft akademi, 2020)

1.2.8. Gitarda Kullanılan Temel Seslere Ait Yalın Akorlar

Gitar üzerinde akorları kurabilmek hem eserlerde deşifre, teknik ve armonik analizi geliştirmek hem de genel müzik ve teorisi üzerine akorları ve çalgının klavyesini iyi bilmeyi ve kullanmayı sağlayacaktır. Aralıkların ilişkisinin akorun yapısını ve ismini de değiştirdiği bilinmektedir (Cebeci, 2013, s. 164).

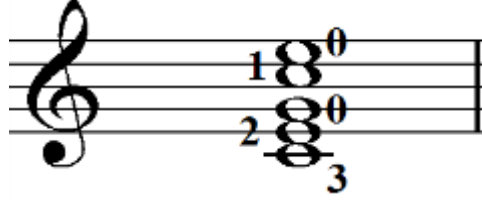
1.2.8.1. Yalın Majör Akorlar

Gitarda kullanılan yalın majör akorlar şunlardır:

1.2.8.1.1. Do Majör (C) Akoru

Do majör akoru, do majör dizinin 1., 3. ve 5. derecelerindeki seslerin aynı anda çalınmasıyla oluşur. Bu sesler do-mi-sol sesleridir. Akor sırasıyla do-mi-sol-do-mi seslerinden oluşur. Gitarda akorları oluşturan seslerden bazıları farklı oktavlarda tekrar edilerek kullanılabilir. Burada do ve mi notalarının iki kez kullanılması buna örnektir. Gitarda akort sistemi 6. telden 1. tele doğru sürekli tizleşmesinden dolayı akorlar pesten tize doğru sıralı olarak duyulur. Klasik gitarda, ukuleledeki gibi tiz bir sesin pes bir

sesten önce duyulması söz konusu değildir. Notaların yanındaki rakamlar parmak numaralarını gösterir. Akorun portede armonik yazılışı Şekil 53’de gösterilmiştir.

Şekil 53. Do majör (C) akorunun portede yazılışı

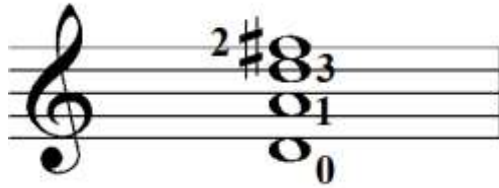
Gitarda do majör akoru 5. telde 3. parmak (do) III. perdeye, 4. telde 2. parmak (mi) II. perdeye, 2. telde 1. parmağın (do) I. perdeye basılmasıyla çalınır. Akorun nasıl basılacağı Şekil 54’de gösterilmiştir.

Şekil 54. Do majör (C) akorunun klasik gitarda basılışı

1.2.8.1.2. Re Majör (D) Akoru

Re majör akoru, re majör dizinin 1., 3. ve 5. derecelerindeki seslerin aynı anda çalınmasıyla oluşur. Bu sesler re-fa diyez-la sesleridir. Akor sırasıyla re-la-re-fa diyez sesleriyle duyulur. Bu akorda re notasının iki kez kullanılması buna örnektir. Akorun portede armonik yazılışı Şekil 55’de gösterilmiştir.

Şekil 55. Re majör (D) akorunun portede yazılışı

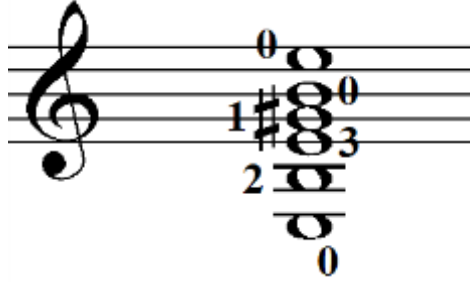
Gitarda re majör akoru 3. telde 1. parmak (la) II. perdeye, 2. telde 3. parmak (re) III. perdeye, 1. telde 2. parmağın (fa diyez) II. perdeye basılmasıyla çalınır. Akorun nasıl basılacağı Şekil 56'da gösterilmiştir.

Şekil 56. Re majör (D) akorunun klasik gitarda basılışı

1.2.8.1.3. Mi Majör (E) Akoru

Mi majör akoru, mi majör dizinin 1., 3. ve 5. derecelerindeki seslerin aynı anda çalınmasıyla oluşur. Bu sesler mi-sol diyez-si sesleridir. Akor sırasıyla mi-si-mi-sol diyez-si-mi sesleriyle duyulur. Bu akorda mi notası üç, si notası iki kez kullanılmıştır. Akorun portede armonik yazılışı Şekil 57'de gösterilmiştir.

Şekil 57. Mi majör (E) akorunun portede yazılışı

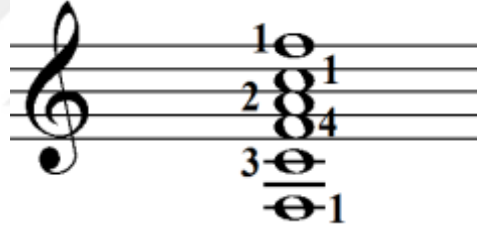
Gitarda mi majör akoru 5. telde 2. parmak (si) II. perdeye, 4. telde 3. parmak (mi) II. perdeye, 3. telde 1. parmağın (sol diyez) I. perdeye basılmasıyla çalınır. Akorun nasıl basılacağı Şekil 58'de gösterilmiştir.

Şekil 58. Mi majör (E) akorunun klasik gitarda basılışı

1.2.8.1.4. Fa Majör (F) Akoru

Fa majör akoru, fa majör dizinin 1., 3. ve 5. derecelerindeki seslerin aynı anda çalınmasıyla oluşur. Bu sesler fa-la-do sesleridir. Akor sırasıyla fa-do-fa-la-do-fa sesleriyle duyulur. Bu akorda da fa notası üç, do notası iki kez kullanılmıştır. Akorun portede armonik yazılışı Şekil 59'da gösterilmiştir.

Şekil 59. Fa majör (F) akorunun portede yazılışı

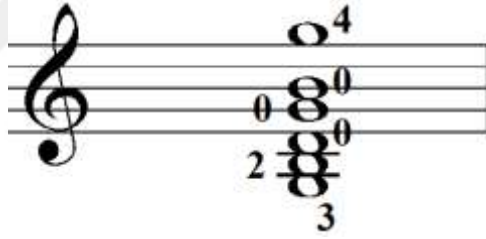
Gitarda fa majör akoru 6. telde 1. parmak (fa) I. perdeye, 5. telde 3. parmak (do) III. perdeye, 4. telde 4. parmak (fa) III. perdeye, 3. telde 2. parmağın (la) II. perdeye basılmasıyla çalınır. Klavye üzerinde parmak pozisyonu olarak I. perdeye 1. parmak ile bare basılır. Akorun nasıl basılacağı Şekil 60'da gösterilmiştir.

Şekil 60. Fa majör (F) akorunun klasik gitarda basılışı

1.2.8.1.5. Sol Majör (G) Akoru

Sol majör akoru, sol majör dizinin 1., 3. ve 5. derecelerindeki seslerin aynı anda çalınmasıyla oluşur. Bu sesler sol-si-re sesleridir. Akor sırasıyla sol-si-re-sol-si-sol sesleriyle duyulur. Bu akorda sol notası üç, si notası iki kez kullanılmıştır. Akorun portede armonik yazılışı Şekil 61’de gösterilmiştir.

Şekil 61. Sol majör (G) akorunun portede yazılışı

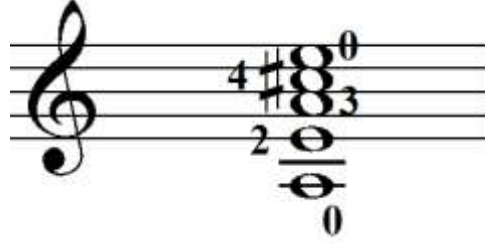
Gitarda sol majör akoru 6. telde 3. parmak (sol) III. perdeye, 5. telde 2. parmak (si) II. perdeye, 1. telde 4. parmağın (sol) III. perdeye basılmasıyla çalınır. Akorun nasıl basılacağı Şekil 62’de gösterilmiştir.

Şekil 62. Sol majör (G) akorunun klasik gitarda basılışı

1.2.8.1.6. La Majör (A) Akoru

La majör akoru, la majör dizinin 1., 3. ve 5. derecelerindeki seslerin aynı anda çalınmasıyla oluşur. Bu sesler la-do diyez-mi sesleridir. Akor sırasıyla la-mi-la-do diyez-mi sesleriyle duyulur. Bu akorda la ve mi notasının iki kez kullanılması buna örnektir. Akorun portede armonik yazılışı Şekil 63’de gösterilmiştir.

Şekil 63. La majör (A) akorunun portede yazılışı

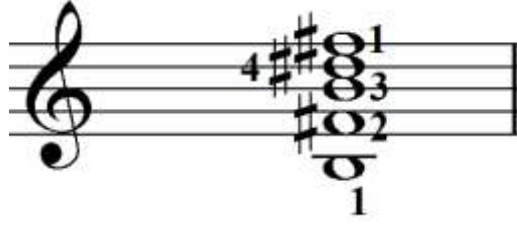
Gitarda la majör akoru 4. telde 2. parmak (mi), 3. telde 3. parmak (la) ve 2. telde 4. parmağın (do diyez) II. perdeye konumlanmasıyla çalınır. Akorun nasıl basılacağı Şekil 64’de gösterilmiştir.

Şekil 64. La majör (A) akorunun klasik gitarda basılışı

1.2.8.1.7. Si Majör (B) Akoru

Si majör akoru, si majör dizinin 1., 3. ve 5. derecelerindeki seslerin aynı anda çalınmasıyla oluşur. Bu sesler si-re diyez-fa diyez sesleridir. Akor sırasıyla si-fa diyez-si-re diyez-fa diyez sesleriyle duyulur. Bu akorda si ve fa diyez notalarının iki kez kullanılması buna örnektir. Akorun portede armonik yazılışı Şekil 65’de gösterilmiştir.

Şekil 65. Si majör (B) akorunun portede yazılışı

Gitarda si majör akoru 5. telde 1. parmak (si) II. perdeye, 4. telde 2. parmak (fa diyez), 3. telde 3. parmak (si) ve 2. telde 4. parmağın (re diyez) IV. perdeye konumlanmasıyla çalınır. Akorun nasıl basılacağı Şekil 66'da gösterilmiştir.

Şekil 66. Si majör (B) akorunun klasik gitarda basılışı

1.2.8.2. Yalın Minör Akorlar

Gitarda kullanılan yalın minör akorlar şunlardır:

1.2.8.2.1. Do Minör (Cm) Akoru

Do minör akoru, do minör dizinin 1., 3. ve 5. derecelerindeki seslerin aynı anda çalınmasıyla oluşur. Bu sesler do-mi bemol-sol sesleridir. Akor sırasıyla do-sol-do-mi bemol-sol sesleriyle duyulur. Bu akorda do ve sol notasının iki kez kullanılması buna örnektir. Akorun portede armonik yazılışı Şekil 67'de gösterilmiştir.

Şekil 67. Do minör (Cm) akorunun portede yazılışı

Gitarda do minör akoru 5. telde 1. parmak (do) III. perdeye, 4. telde 3. parmak (sol) V. perdeye, 3. telde 4. parmak (do) V. perdeye, 2. telde 2. parmağın (mi bemol) IV. perdeye basılmasıyla çalınır. Akorun nasıl basılacağı Şekil 68’de gösterilmiştir.

Şekil 68. Do minör (Cm) akorunun klasik gitarda basılışı

1.2.8.2.2. Re Minör (Dm) Akoru

Re minör akoru, re minör dizinin 1., 3. ve 5. derecelerindeki seslerin aynı anda çalınmasıyla oluşur. Bu sesler re-fa-la sesleridir. Akor sırasıyla re-la-re-fa sesleriyle duyulur. Bu akorda re notasının iki kez kullanılması buna örnektir. Akorun portede armonik yazılışı Şekil 69’da gösterilmiştir.

Şekil 69. Re minör (Dm) akorunun portede yazılışı

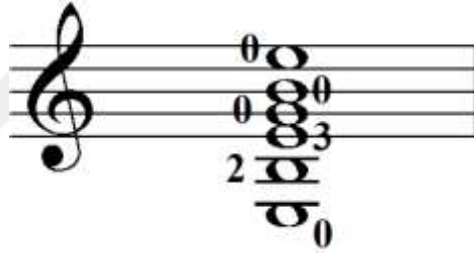
Gitarda re minör akoru 3. telde 2. parmak (la) II. perdeye, 2. telde 3. parmak (re) III. perdeye, 1. telde 1. parmağın (fa) I. perdeye basılmasıyla çalınır. Akorun nasıl basılacağı Şekil 70’de gösterilmiştir.

Şekil 70. Re minör (Dm) akorunun klasik gitarda basılışı

1.2.8.2.3. Mi (Em) Minör Akoru

Mi minör akoru, mi minör dizinin 1., 3. ve 5. derecelerindeki seslerin aynı anda çalınmasıyla oluşur. Bu sesler mi-sol-si sesleridir. Akor sırasıyla mi-si-mi-sol-si-mi sesleriyle duyulur. Bu akorda mi notası üç, si notası iki kez kullanılmıştır. Akorun portede armonik yazılışı Şekil 71’de gösterilmiştir.

Şekil 71. Mi minör (Em) akorunun portede yazılışı

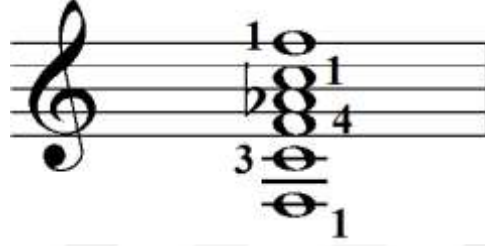
Gitarda mi minör akoru 5. telde 2. parmak (si) ve 4. telde 3. parmağın (mi) II. perdeye basılmasıyla çalınır. Akorun nasıl basılacağı Şekil 72’de gösterilmiştir.

Şekil 72. Mi minör (Em) akorunun klasik gitarda basılışı

1.2.8.2.4. Fa Minör (Fm) Akoru

Fa minör akoru, fa minör dizinin 1., 3. ve 5. derecelerindeki seslerin aynı anda çalınmasıyla oluşur. Bu sesler fa-la bemol-do sesleridir. Akor sırasıyla fa-do-fa-la bemol-do-fa sesleriyle duyulur. Bu akorda fa notası üç, do notası iki kez kullanılmıştır. Akorun portede armonik yazılışı Şekil 73’de gösterilmiştir.

Şekil 73. Fa minör (Fm) akorunun portede yazılışı

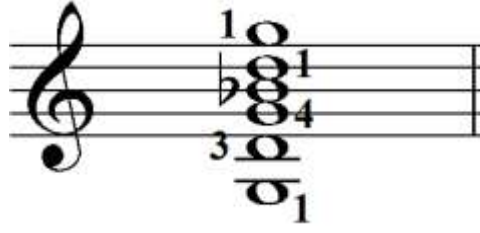
Gitarda fa minör akoru 6. telde 1. parmak (fa) I. perdeye, 5. telde 3. parmak (do) ve 4. telde 4. parmak (fa) III. perdeye, 3. telde (la bemol), 2. telde (do) ve 1. telde (fa) I. perdeye 1. parmağın bare basılmasıyla çalınır. Akorun nasıl basılacağı Şekil 74’de gösterilmiştir.

Şekil 74. Fa Minör (Fm) akorunun klasik gitarda basılışı

1.2.8.2.5. Sol Minör (Gm) Akoru

Sol minör akoru, sol minör dizinin 1., 3. ve 5. derecelerindeki seslerin aynı anda çalınmasıyla oluşur. Bu sesler sol-si bemol-re sesleridir. Akor sırasıyla sol-re-sol-si bemol-re-sol sesleriyle duyulur. Bu akorda sol notası üç, re notası iki kez kullanılmıştır. Akorun portede armonik yazılışı Şekil 75’de gösterilmiştir.

Şekil 75. Sol minör (Gm) akorunun portede yazılışı

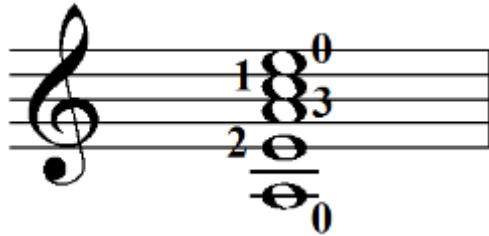
Gitarda sol minör akoru 6. telde 1. parmak (sol) III. perdeye, 5. telde 3. parmak (re) ve 4. telde 4. parmak (sol) V. perdeye, 3. telde (si bemol), 2. telde (re) ve 1. telde (sol) I. perdeye 1. parmağın bare basılmasıyla çalınır. Akorun nasıl basılacağı Şekil 76'da gösterilmiştir.

Şekil 76. Sol minör (Gm) akorunun klasik gitarda basılışı

1.2.8.2.6. La Minör (Am) Akoru

La minör akoru, la minör dizinin 1., 3. ve 5. derecelerindeki seslerin aynı anda çalınmasıyla oluşur. Bu sesler la-do-mi sesleridir. Akor sırasıyla la-mi-la-do-mi sesleriyle duyulur. Bu akorda la ve mi notasının iki kez kullanılması buna örnektir. Akorun portede armonik yazılışı Şekil 77'de gösterilmiştir.

Şekil 77. La minör (Am) akorunun portede yazılışı

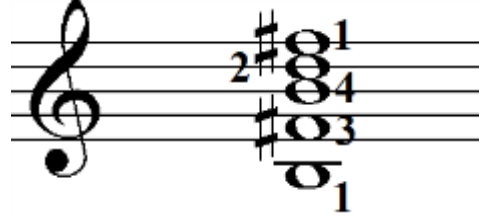
Gitarda la minör akoru 4. telde 2. parmak (mi) ve 3. telde 3. parmak (la) II. perdeye, 2. telde 1. parmağın (do) I. perdeye basılmasıyla çalınır. Akorun nasıl basılacağı Şekil 78’de gösterilmiştir.

Şekil 78. La minör (Am) akorunun klasik gitarda basılışı

1.2.8.2.7. Si Minör (Bm) Akoru

Si minör akoru, si minör dizinin 1., 3. ve 5. derecelerindeki seslerin aynı anda çalınmasıyla oluşur. Bu sesler si-re-fa diyez sesleridir. Akor sırasıyla si-fa diyez-si-re-fa diyez sesleriyle duyulur. Bu akorda si ve fa diyez notasının iki kez kullanılması buna örnektir. Akorun portede armonik yazılışı Şekil 79’da gösterilmiştir.

Şekil 79. Si minör (Bm) akorunun portede yazılışı

Gitarda si minör akoru 5. telde 1. parmak (si) II. perdeye, 4. telde 3. parmak (fa diyez) ve 3. telde 4. parmak (si) IV. perdeye, 2. telde 2. parmağın (re) III. perdeye basılmasıyla çalınır. Klavye üzerinde parmak pozisyonu olarak 1. parmak ile II. perdeye bare basılır. Akorun nasıl basılacağı Şekil 80’de gösterilmiştir.

Şekil 80. Si minör (Bm) akorunun klasik gitarda basılışı

1.3. PROBLEM CÜMLESİ

Araştırmanın problem cümlesi “Ukulele ve klasik gitar çalgılarının benzerlik ve farklılıkları nelerdir?” şeklinde oluşturulmuştur. Bu problemler iki alt başlıkta ele alınmıştır:

Birinci Alt Problem: “Ukulele ile klasik gitarın fiziksel özellikleri bakımından benzer ve farklı yönleri nelerdir?”

İkinci Alt Problem: “Ukulele ile klasik gitarın teknik özellikler bakımından benzer ve farklı yönleri nelerdir?”

1.4. ARAŞTIRMANIN AMACI

Bu araştırmanın amacı, ukulele ve klasik gitarın tarihsel süreci, yapısal özellikleri, teknik özellikleri ve akor pozisyonlarındaki benzerlik ve farklılıklarının tespit edilmesi amaçlanmıştır.

1.5. ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ

Bu araştırma ukulelenin yapısı, çeşitleri, teknik ve fiziksel özellikleri, ritimsel yönden ele alınması, klasik gitar ile arasındaki benzerliklerin ve farklılıkların karşılaştırmalı olarak ortaya konulması açısından ve benzer bir çalışmanın daha önce yapılmamış olması yönünden önem arz etmektedir.

1.6. VARSAYIMLAR

Bu çalışmada, ukulele ve klasik gitarın teknik özellikleri açısından, kullanılan akorların karşılaştırma yönünden temel seslere ait yalın akorları oluşturduğu, sözlü ve yazılı bilgilerin gerçeği yansıttığı, veri toplamada kullanılan kaynakların doğru ve güvenilir olduğu varsayılmıştır.

1.7. SINIRLILIKLAR

Bu çalışma, ukulele ve klasik gitarın fiziksel ve teknik özelliklerini, çeşitlerini, el pozisyonlarını, çok sesli ve tek sesli çalınabilirlik özelliklerini tespit etmeye yönelik incelenen metotlar, kitaplar, tezler ve makalelerden elde edilen veriler ile ayrıca bu çalgıların hem eşlik hem de solo saz niteliklerine sahip çok sesli müziğe yatkın yönlerindeki benzerlik ve farklılıkları belirlemeye ilişkin olarak her iki çalgıda kullanılan temel seslere ait 28 adet yalın akorla sınırlandırılmıştır.

1.8. TERİM VE TANIMLARI

Apoyando: Tele vuran parmağın bir üst tele yaslanarak teli tınlatması tekniğidir. Melodi partisini belirginleştirmek ya da farklı renk tınıları göstermek için kullanılmaktadır (Günenç, 2019, s. 3). Ton duygusunun belirginleşmesinde önem taşıyan apoyando terimi, uygulama bakımından gamlarda, melodik pasajlarda ağırlık kazanmaktadır (Halvaşı, 1999, s. 72).

Arpej: İtalyanca “*arpeggio*” kelimesinden gelir ve “*arp’a benzer şekilde*” anlamına gelmektedir (Çetindere, 2019, s. 46). Bir akorun seslerinin belirli bir sıra ile arka arkaya çalınmasıdır (Çınar, 2005, s. 17).

Flajöle: Sol elin perdelere basmadan tellerin üstünde tutulduğu ve sağ el ile çalınarak sesin alındığı tekniktir (Çınar, 2005, s. 16). Armonik ses olarak ifade edildiğinde, doğal flajöle (armonik) ve oktav flajöle (armonik) olmak üzere iki şekilde görülmektedir (Halvaşı, 1999, s. 74).

Glissando: Çalınan bir notadan diğerine sağ el kullanılmadan sol el ile kayarak ulaşıldığı teknik anlamına gelmektedir (Çınar, 2005, s. 16). Telin ya da tellerin üzerinde kaydırılarak yapılır (Günenç, 2019, s. 4).

Golpe: Karakteristik bir flamenko tekniğidir (Yeprem, 1998, s. 63). Sağ el parmaklarından herhangi biri ile gitarın gövdesine yapılan vuruş olarak tanımlanır (Çınar, 2005, s. 16). Gitarın göğsüne vurularak ses elde edilmesini sağlamakta ve ritim ögesi olarak önem kazanmaktadır (Halvaşı, 1999, s. 75).

Legado/Legato: Notaların birbirine bağlı olarak kesintisiz çalımıdır. Gitarda veya diğer telli çalgılarda, farklı perdelerde bulunan iki ya da daha fazla notayı birleştirmek anlamına gelir. Birleştirilmesi gereken notalar eğik bir çizgi ile ifade edilmektedir (Halvaşı, 1999, s. 73).

Pizzicato: Gitarda telleri çalan elin yan kısmının alt eşiğin yanına yaslanarak çalımı sırasında elde edilen efekt ses tekniğidir (Günenç, 2019, s. 4). Gitardan daha boğuk bir ses elde edilmesi amacıyla tellerin köprüye yakın kısmının sağ el ile kapatılıp başparmak ile çalındığı bir teknik olarak da tanımlanmaktadır (Çınar, 2005, s. 16).

Rasgueado: İspanyol bestecilerin eserlerinde görülen bir sağ el tekniğidir (Şaklar, 2001, s. 75). Sağ elin tırnaklarının dış kısmı ile birden fazla tele yapılan vuruş anlamına gelmektedir (Çınar, 2005, s. 17). Akor seslerinin duyurulmasında kullanılan bir sağ el tekniğini içermektedir (Halvaşı, 1999, s. 75).

Tirando: Tellerin sağ el parmakları avuç içine doğru çekilerek ve bir üst tele yaslanmadan çalındığı tekniktir (Çınar, 2005, s. 17). Hızlı arpej pasajlarında kullanılan tirando tekniği, gitar tellerinin farklı noktalarında uygulanırsa daha değişik renkler de elde edilebilir (Günenç, 2019, s. 3). Akor ve arpej tekniği içeren çalışmalarda, eserlerde ağırlık kazanmaktadır (Halvaşı, 1999, s. 72).

Tremolo: Teli çalan parmakları ardarda çabukça çalarak bir melodi hattı elde etme tekniğidir (Günenç, 2019, s. 5). Genellikle tremolo tekniğinin beşleme şekli tercih edilmektedir (Yeprem, 2006, s. 146).

Vibrato: Perdelere basan parmakların hareketleri ile telin gerilimini değiştirerek seslere dalgalı bir izlenim verme tekniğidir (Günenç, 2019, s. 4). Telli ya da yaylı çalgılarda, anlatım gücünü arttırmak amacıyla, teller üzerindeki elin bilekten salınımıyla sağlanır (Sözer, 1996, s. 167).

İKİNCİ BÖLÜM

YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, evren ve örneklem, verilerin toplanması, verilerin analizi yer almaktadır.

2.1. ARAŞTIRMA MODELİ

Bu araştırmada betimsel model kullanılmıştır. “Araştırma modeli, araştırmanın amacına uygun olarak verilerin toplanması ve çözümlenebilmesi için gerekli koşulların düzenlenmesidir. Bu koşulların düzenlenmesinde betimleme ve deneme olarak iki ana yaklaşım vardır. Araştırmacı, amacına ve içinde bulunduğu koşullara uygun olarak bu temel yaklaşımlardan yararlanmak zorundadır”. Bu nedenle, araştırma betimsel bir araştırma özelliği taşımaktadır (Karasar, 2007, s. 76).

Tarama (survey) betimsel araştırmalarda kullanılan yaygın yöntemlerin başında gelmektedir. Bu nedenle betimsel araştırmalar genellikle tarama araştırmaları olarak da bilinmektedir. Bu tür araştırmalar, daha çok “ne, nerede, ne zaman, hangi sıklıkta, ne düzeyde, nasıl” gibi soruların cevaplandırılmasına olanak tanıdığı ifade edilmektedir (Karakaya, 2012, ss. 59-78).

Betimsel araştırmalar, olayı olduğu gibi araştırmaya ve var olan durumu belirlemeye çalışan araştırmalardır. Bu araştırmada ele alınan enstrümanlar ayrıntılı şekilde incelenmiş, verilen görsel materyallerle derinlemesine ele alınmış ve karşılaştırılmıştır.

2.2. EVREN VE ÖRNEKLEM

Genel tarama modelleri; çok sayıda elemandan oluşan bir evrende, evren hakkında genel bir yargıya varmak amacı ile evrenin tümü ya da ondan alınacak bir grup, örnek ya da örneklem üzerinden tarama düzenlemeleri olarak tanımlanmaktadır (Karasar, 2007, s. 76).

Bu çalışma, ukulele ve klasik gitarın çeşitlerine, fiziksel özelliklerine, akort sistemlerine, teknik özelliklerine odaklanan ve belirtilen çalgıları karşılaştıran bir araştırma olduğu için evren-örneklem ayrımı/tanımı yapılmamıştır.

2.3. VERİLERİN TOPLANMASI

Verilerin toplanmasında tarama yöntemi kullanılmıştır. Bu kapsamda ukulele ve klasik gitar konularında hazırlanan çeşitli kitaplar, tezler, dergiler, makaleler, metotlar ve internet kaynaklarından yararlanılmıştır. Ulaşılan kaynaklar ukulele ve klasik gitarın fiziksel ve teknik özellikleri bağlamında ayrıntılı şekilde incelenmiş, bu kaynaklarda yer alan ilgili çalışma notları derlenmiş, görsel materyallerle derinlemesine ele alınıp karşılaştırılarak araştırma içerisindeki belirtilen çalgılar ile ilgili bölümlerde yer verilmiştir.

2.4. VERİLERİN ANALİZİ

Bu çalışmada kullanılan veriler, ukulele ve klasik gitar çalgılarının tanımı, tarihsel süreçleri, yapısal (fiziksel) özellikleri, teknik özellikleri, çeşitleri, çalma (duruş, tutuş, oturuş) pozisyonları, sağ ve sol el pozisyonları, akort sistemleri, tel ve parmak numaraları, akorların klavye üzerindeki parmak pozisyonları, kullanılan çeşitli ritim kalıpları ve arpej modelleri betimsel olarak incelenmiş, konuyla alakalı derlenen bilgilerin ilgili çalgılar üzerinde karşılaştırılmalarına yönelik yorum ve önerilerde bulunulmuştur.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR VE YORUM

Çalışmanın bu kısmında ukulele ve klasik gitar arasındaki fiziksel özellikleri, çeşitleri, teknik özellikleri, sağ ve sol el pozisyonları, akort sistemleri ve akorlarda kullanılan parmak pozisyonlarının benzer ve farklı yönleri ele alınmıştır.

3.1. BİRİNCİ ALT PROBLEME İLİŞKİN BULGULAR VE YORUM

Birinci alt probleme ilişkin olarak ukulele ve klasik gitar çalgılarının fiziksel özellikleri bakımından benzer ve farklı yönleri açıklanmıştır.

3.1.1. Fiziksel Özellikleri Bakımından Benzer ve Farklı Yönleri

Ukulele ve klasik gitar arasındaki en büyük benzerlik, her ikisinin de telli enstrümanlar olmasıdır. Ayrıca iki enstrüman da ahşaptan yapılır. Bu iki çalgının da biçimsel olarak gövdesi sekiz rakamına benzer. Fakat farklı yapısal özelliklere ve türlere sahip oldukları söylenebilir.

Gitar altı telli, 19 perdeli ve kendine özgü ince belli gövdeli, son şekli ile düz sırtlı, 3,5 oktavlık, tahtadan yapılmış popüler bir eşlik çalgısı olarak bilinmektedir (Aktüze, 2003, s. 222). Ukulele ise dört telli bir çalgıdır. Küçük ukulelelerin perdeleri 12 ile 15 arasındadır. Ancak 20 perdeyi bulan ukuleleler de vardır. Ukulele klavyesi klasik gitardan önemli ölçüde daha ince ve çok daha kısa bir yapıya sahiptir. Hem klasik gitar hem de ukulele taşınabilir olsa da ukulele çok küçük bir enstrümandır. Gitarda tiz üç tel naylondan yapılmış olup, diğer pes üç tel ise çeşitli materyaller (metal, ipek vb.) üzerine nikel kaplamadır. Diğer gitar çeşitlerinde ise teller tamamen nikel veya krom kaplamadır sadece içeriklerinde farklılıklar vardır. Ukulelenin tüm türlerinde tel özellikleri aynıdır. Klasik gitara göre tür ve uzunluk bakımından değişiklik gösterir. Ukulelede boyutsal olarak, klasik gitarda ise stil olarak fiziksel farklılıklar vardır.

3.2. İKİNCİ ALT PROBLEME İLİŞKİN BULGULAR VE YORUM

İkinci alt probleme ilişkin olarak anılan çalgıların teknik özellikleri, duruş, tutuş ve oturuş bakımından çalma biçimleri, sağ ve sol el pozisyonları, akort sistemleri, kullanılan çeşitli ritim kalıpları ve arpej modelleri, akorlardaki parmak pozisyonlarının benzer ve farklı yönleri açıklanmıştır.

3.2.1. Teknik Özellikleri Bakımından Benzer ve Farklı Yönleri

Ukulele ve klasik gitar teknik özellikler bakımından incelendiğinde tek ortak yöne sahiptir. Asya ve Avrupa’da yaygın olarak kullanılan ve otantik bir eşlik çalgısı olan ukulele, klasik gitar ile aynı sağ ve sol el tekniklerinin kullanımı üzerine benzerlik göstermektedir. Özçakır (1990) gitarın, Türk okul müziğinde eşlik çalgısı olarak kullanılması ve akorların sol elde blok halinde basılıp sağ elle ritim atılarak, arpejleyerek, akompanya ile eşikleme tekniklerine uygun bir çalgı olduğunu belirtmektedir (s. 20). Klasik gitar kendine has ritim ve eşikleme teknikleriyle çalındığında ise ses gürlüğünün ukuleleye göre daha fazla olduğu ifade edilmektedir (Parıldar, 2006, s. 2).

3.2.2. Çalma Biçimlerinin (Duruş, Tutuş, Oturuş) Benzerlik ve Farklılıkları

Duruş, tutuş ve oturuş pozisyonları yönünden farklılıklar vardır. Ukulele, ebatlarının küçük olması nedeniyle oturarak veya ayakta daha rahat çalınabilen bir çalgıdır. Oturur pozisyonda çalınıyorsa sağ bacak üzerine yerleştirilerek, oturur pozisyonda çalınmıyor ise göğüs hizasında tutularak çalınmaktadır (Kahramansoy, 2019, ss. 11-12). Klasik gitarın baş kısmı yaklaşık olarak göz seviyesinde, gövde sol bacak üzerinde (yastık ile desteklenebilir), arka kısmı ise göğüse değecek biçimde tutulmalıdır. Sağ el doğal bir şekilde tellerin üstünde rahat bir pozisyonda olmalıdır. Sol ayak sehpa ile yerden yaklaşık 10-20 cm kadar yükseltilip sağ ayağın yere sabit ve sağlam desteklenmesiyle çalınması gerekmektedir (Duncan, 2015, s. 6).

3.2.3. Sağ ve Sol El Pozisyonlarının Benzerlik ve Farklılıkları

Doğru sağ el pozisyonu iyi bir çalış için gereklidir. İki çalgı için de sağ elin tırnakları iyi ton ve dokunuşta kesinlik kazanması nedeniyle uzun tutulmalıdır. Ukulele ve klasik gitarda sol elde nota basımları birbirine benzemektedir. Gitarda sağ el pozisyon kontrolü, dirsekten itibaren ön kolun altı tel üzerinde aşağı ve yukarı hareket ettirilmesiyle; sol el pozisyon kontrolü ise birinci parmağın I. perdeye daha sonra 4. parmağın X. perdeye yerleştirilmesi ile sağlandığı bilinmektedir (Korucu, 2011, s. 12). Ukuleledeki sağ ve sol el pozisyon kontrolü klasik gitara göre farklılık gösterir. Çalgının boyutu, teli ve perde sayısı, el pozisyon kontrolündeki en büyük etken olabilir. Ayrıca sol el pozisyonunda parmakların bağımsızlığını sağlamaya yönelik çalışmalarda, rahat çalma yaklaşımlarına uygun şekilde çalışıldığı durumda, seslendirilecek şarkı ve eserleri çalma kolaylığı sağladığı, parmakları özgürce kullanma yetisi kazandırdığı görülmektedir (Çetindere, 2019, s. 82). Ukulelede sağ el parmakları numaralandırılırken, klasik gitarda sağ el parmakları harflerle yani (p, i, m, a, e) olarak isimlendirilir.

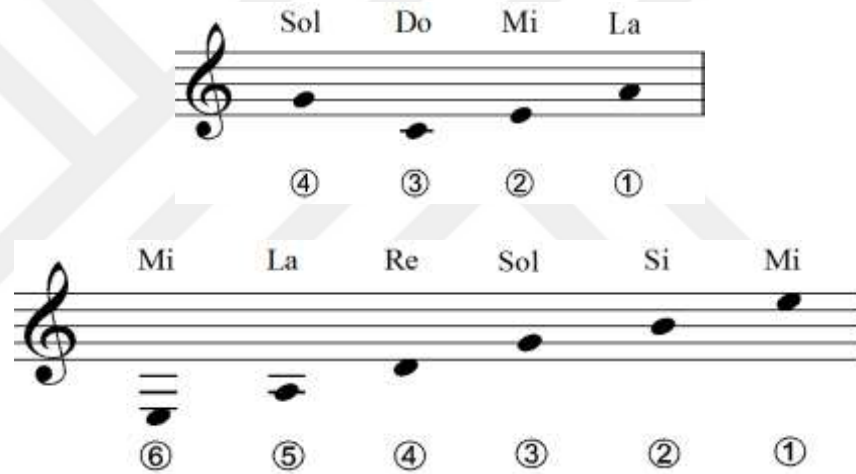
3.2.4. Akort Sistemlerinin Benzerlik ve Farklılıkları

Her telin akort edileceği sesler, sembolik harfler ile birlikte Tablo 2’de tizden pese doğru belirtilmiştir. Ukulele ve klasik gitarın akort sistemleri birbirinden farklıdır. Klasik gitarda teller aşağıdan yukarı doğru, ukulelede ise ilk üç tel aşağıdan yukarı pesleşir, ancak en yukarıdaki 4. tel, 2. telden daha tiz sese sahiptir. Bu durum tel dizilimindeki tizlik ve peslik farkını oluşturmaktadır. Ayrıca ukuleledeki tel notaları, klasik gitarın V. perdesindeki alt dört telin seslerini oluşturur. Perde üzerine parmak ile baskı uygulandığında 4. tel sol, 3. tel do, 2. tel mi, 1. tel la sesini verir. Ukulele ve klasik gitarın akort sistemleri tel frekansları ile Tablo 2’de gösterilmiştir.

Tablo 2. *Ukulele ve Klasik Gitarın Karşılaştırmalı Akort Sistemleri*

Ukulele	Klasik Gitar
1. Tel La (A) 440.00 Hz	1. Tel Mi (E) 330.63 Hz
2. Tel Mi (E) 330.63 Hz	2. Tel Si (B) 248.94 Hz
3. Tel Do (C) 264.00 Hz	3. Tel Sol (G) 202.00 Hz
4. Tel Sol (G) 396.00 Hz	4. Tel Re (D) 146.83 Hz
	5. Tel La (A) 110.00 Hz
	6. Tel Mi (E). 83.41 Hz

Ukulele ve klasik gitarın porte üzerindeki farklı akort sistemleri Şekil 81’de gösterilmiştir.

Şekil 81. Ukulele ve klasik gitarın porte üzerindeki akort sistemleri

3.2.5. Kullanılan Çeşitli Ritim Kalıplarının Vuruş Yönünden Benzerlik ve Farklılıkları

Ritim, bir dizede, bir notada vurgu, uzunluk veya ses özelliklerinin, durakların düzenli bir biçimde tekrarlanmasından doğan ses uygunluğu, tartım veya dizem olarak tanımlanmaktadır. Müziğin en önemli ögesi olan ritim, belirli bir zaman sürecinin kullanımını hedefleyen tempo içinde kesinleşir ve müziğin karakterini de belirlediği ifade edilmektedir (Feridunoğlu, 2004, s. 13). Ukulele ve klasik gitarda kullanılan çeşitli ritim kalıpları bulunmaktadır. Bu ritim kalıplarında aşağı ve yukarı yönleri gösteren bazı simgeler vardır. Bunlar; sağ el ile yukarıdan aşağıya gösterilen (∇) aşağı yönlü

vuruş, diğeri ise sağ el ile aşağıdan yukarıya doğru gösterilen (▲) yukarı yönlü vuruş olarak gösterilmektedir (Kafalı & Karataş, 2014, s. 30). Gösterilen simgeler iki entsrüman için de aynı özelliği oluşturabilir.

Şekil 82. Ukulelede sağ el iniş-çıkış ve ritmi susturma (kapama) pozisyonları

Ritim çalışmaları yaparken sağ elin kullanımı oldukça önemlidir. Ukulelede aşağı yönlü vuruşlarda kullanılan iki farklı teknik vardır. Birinci teknik olarak, aşağı yönlü vuruşlarda 2, 3 ve 4 numaralı parmaklar, yukarı yönlü vuruşlarda 1 numaralı işaret parmağı kullanılabilir. İkinci yöntemde ise, sadece 2 numaralı parmak aşağı ve yukarı yönlü vuruşlar yaparak uygulanabilir. Ritim kalıplarına göre gösterilen bazı simgeler vardır. Bunlar; aşağı yönlü (▮), yukarı yönlü (V) ve kapama işareti (ritmi susturma) (X) işareti olarak gösterilmektedir (Kahramansoy, 2019, ss. 32-33). Klasik gitarda aşağı vuruşlar “i, m, a” parmaklarla, yukarı vuruş “p” parmakla yapılırken, ukulelede 2, 3 ve 4 numaralı parmaklar aşağı veya sadece 2 numaralı işaret parmağı kullanılarak aşağı-yukarı yönlü vuruşlar yapılabilir.

Şekil 83. Gitarde sağ el iniş-çıkış ve ritmi susturma (kapama) pozisyonları

Ritim çalımı açısından klasik gitar ve ukulelenin aynı yöntemi kullandığı görülmektedir. Şekil 84’de hem ukulele hem de klasik gitar için kullanılan çeşitli ritim kalıpları ve Şekil 85’de aşağı-yukarı yönlü vuruşlar olarak gösterilmiştir.

Şekil 84. Ukulelede kullanılan çeşitli ritim kalıbı örnekleri (Kahramansoy, 2019)

Şekil 85. Ukulelede aşağı ve yukarı yönlü vuruşlar
(Kafalı & Karataş, 2014)

3.2.6. Kullanılan Çeşitli Arpej Modellerinin Benzerlik ve Farklılıkları

Gitarda çok kullanılan, parmakların teker teker tellere yerleştirilmesiyle ve çeşitli kombinasyonlar gözetilerek oluşturulan çalım tekniği arpej olarak adlandırılmaktadır (Akyatan, 2006, s. 32). Genellikle “*tirando*”, yani “sağ el parmaklarının vuruşu yaptıktan sonra bir üst tele yaslatılmadan çalınması” olarak bilinen teknik kullanılmaktadır (Özçakır, 1990, s. 56). Ukulele ve klasik gitarda kullanılan çeşitli arpej modelleri seslendirilen esere göre değişiklik göstermektedir. Birkaç genel kural olmakla birlikte çalan kişiye ve seslendirilen esere göre değişiklik gösterdiği bilinmektedir. Arpej çalışmasından temiz ve güçlü bir ses elde etmek için sağ el tırnaklarının uzun olması oldukça önemlidir. Arpej ve ritim çalışmasını farklı kılan nokta, ritim; sol el parmakları ile hazırlanmış akor ya da akorların sağ el parmaklarının tellere aşağıdan yukarı veya yukarıdan aşağıya doğru sürülerek yapılan akorun tınlatılmasıyla (*rasgueado* tekniği), arpej çalışması ise tellerin tek tek akora göre sırayla çekilmesiyle (*tirando* tekniği) çalınarak ifade edilebilir. Bu doğrultuda ukulele ve klasik gitar, arpej tekniği yönünden benzerlik göstermektedir.

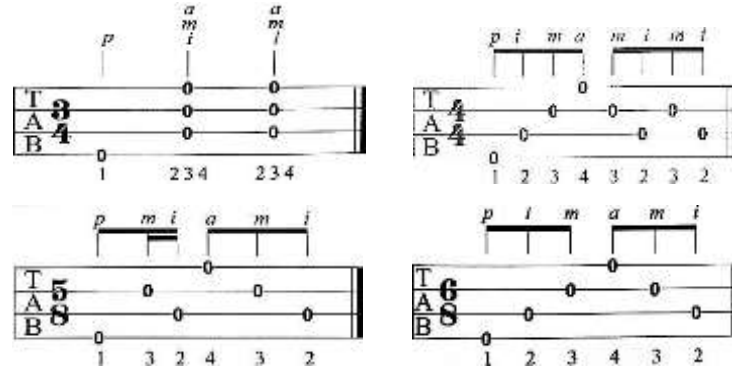
Şekil 86. Ukulelede arpej pozisyonu

Ukulele dört telli bir çalgı olduğundan arpej çalınması söz konusu olduğunda yüksek oranda şu eşleşme kullanılabilir; başparmak 4. tele, işaret parmağı 3. tele, orta parmak 2. tele ve yüzük parmak 1. tele yerleştirilerek çalınır. Arpej pozisyonu Şekil 86’da gösterilmiştir.

Şekil 87. Klasik gitarda arpej pozisyonu

Gitar ise altı telli bir çalgı olduğundan, arpej çalınması söz konusu olduğunda ukuleleden farklı olarak başparmağın görevi değişir. Üst kısımdaki bas üç (6. Mi, 5. La, 4. Re) telleri notaya ve akora göre değişiklik gösterir. İşaret parmak 3. tele, orta parmak 2. tele ve yüzük parmağı 1. tele yerleştirilerek çalınabilir. Gitarda arpej tekniği sağ elin hakimiyeti açısından oldukça önem taşıyan bir tekniktir. Her gitarist günlük teknik çalışmalarının bir kısmını arpeje veya onun türevi olan akor kırma, akor çekme, tremolo vb. gibi tekniklere ayırmalıdır. Bu teknikler sağ elin gücünü ve tuşesini (dokunma ve etki etme yeteneği) geliştirir ve değiştirir. Müzik esnasında oluşan birçok teknik problem, sağ el parmaklarının doğru sıralarda ve doğru zamanlarda hareket etmemesinden kaynaklanmaktadır (Akyatan, 2006, s. 42). Ukulelede başparmak 4. tele, işaret parmak 3. tele, orta parmak 2. tele ve yüzük parmağı 1. tele yerleştirilerek çalınır. Arpej tekniği klasik gitarla karşılaştığında, ukuleledeki başparmağın görevi hareketlilik ve tel değişimi yönünden 4. telde sınırlıdır. Gitarın tel sayısı fazla olduğundan başparmağın kullanımı daha çeşitli ve hareketlilik yönünden daha avantajlıdır. XVIII. yüzyılın başlarına kadar, telli enstrümanlarla yapılan müziğin orkestrasyonu, belli enstrüman ve ülkeye özgü zengin üslup çeşitleri bulunan tablatür yazım sistemiyle yapıldığı bilinmektedir (Alyörük, 2015, s. 4).

Şekil 88. Ukulele tablatüründe kullanılan çeşitli arpej modeli örnekleri (Kahramansoy, 2019)

Tablatür, kısaltılmış haliyle tab, nota okumaya alternatif olarak geliştirilmiş bir sistem ya da bir müzikal eserin belirli bir çalgı ile bu çalgı üzerindeki hangi tel ve perdelere basılarak çalınacağını, nota yerine çeşitli rakam, harf ve işaretlerle gösteren bir sistem olarak da tanımlanmaktadır. Genellikle klasik gitar için kullanılmasına rağmen, ukulele gibi başkatelli çalgıları için de kullanıldığı bilinmektedir (Atalar, 2017).

Şekil 88’de ukulelede kullanılan çeşitli arpej modellerinden tablatür sistemi ile birkaç örnek gösterilmiştir. Tablatür altı çizgiden oluşur fakat ukulelede tel sayısı az olması nedeniyle ukulele tablatürü dört çizgiden meydana gelir. Üzerindeki sayılar perde numaralarını, “0” rakamı da boş teli göstermektedir (Yolal, 2005, s. 14).

Şekil 89. Klasik gitarda tablatür (Atalar, 2017)

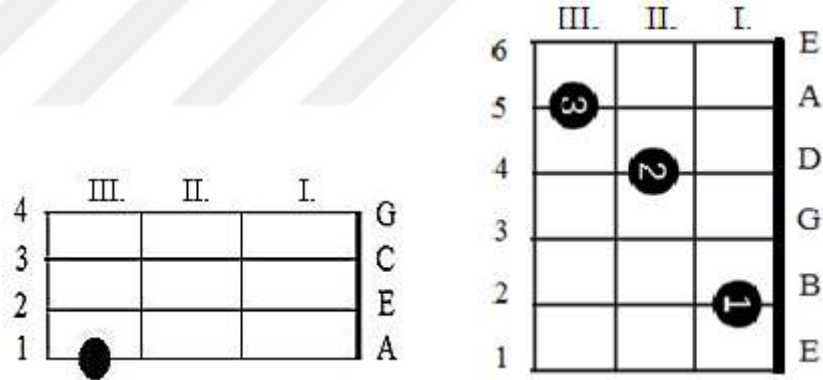
Şekil 88’de ve 89’da ukulele ve klasik gitarda tablatür yazım örnekleri verilmiştir. Tellerin üzerinde olan 1, 2, 3 gibi rakamlar parmak numaralarını gösterir.

3.2.7. Yalın Akorlarda Kullanılan Parmak Pozisyonlarının Benzerlik ve Farklılıkları

Ukulele ve klasik gitarda temel seslere ait kullanılan yalın majör ve minör akorların parmak pozisyonları açıklanarak tablatürde gösterilmiş, parmak pozisyonlarının çalgılarda nasıl basılması gerektiği benzerlik ve farklılık yönünden karşılaştırılarak incelenmiştir.

3.2.7.1. Do Majör (C) Parmak Pozisyonu

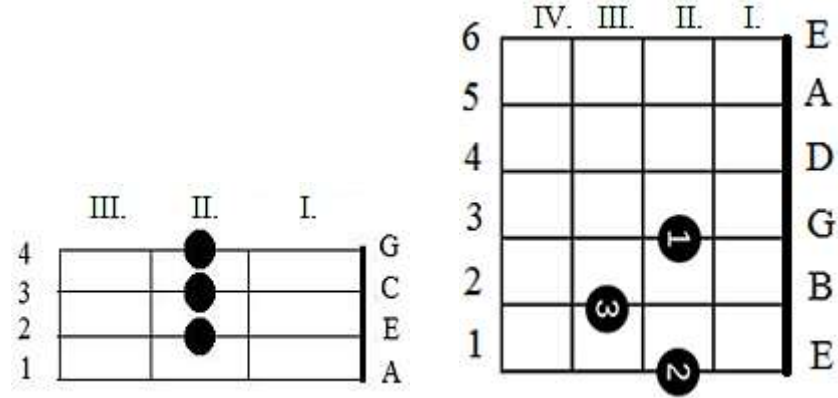
Do majör akorunun basım pozisyonu incelendiğinde ukulelede tek parmağın, klasik gitarda üç parmağın basıldığı görülmektedir. Buradaki parmak pozisyonunun farklı olmasının nedeni entrümanların akort sistemlerinin birbirinden farklı olmasıdır.

Şekil 90. Ukulele ve klasik gitarda do majör (C) akorunun basımını gösteren tablatür yazımları

3.2.7.2. Re Majör (D) Parmak Pozisyonu

İki enstrümanda da üç parmak kullanılarak akor basılır. Klavyede parmak pozisyonları farklıdır. Çalım yapıldığında birbirine çok yakın tınıyı vermesi yönünden benzerlik gösterir.

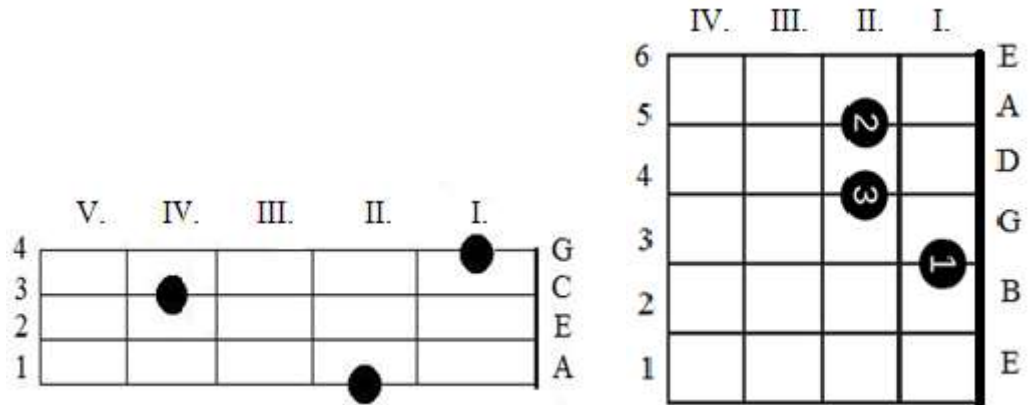

Şekil 91. Ukulele ve klasik gitarda re majör (D) akorunun basımını gösteren tablatür yazımları

Ukulelede re majör akoru basılırken tüm parmaklar II. perdede konumlandırılırken, klasik gitarda parmaklar II. ve III. perdelere yerleştirilerek çalınır.

3.2.7.3. Mi Majör (E) Parmak Pozisyonu

İki çalgının klavyesinde de üç parmak kullanılarak basılır. Akor basım pozisyonlarının farklı olmasına rağmen çalım yapıldığında birbirine çok yakın tınıyı vermeleri yönünden benzerlik gösterir. Ukulelede mi majör basım pozisyonu zor olan akorlardandır.

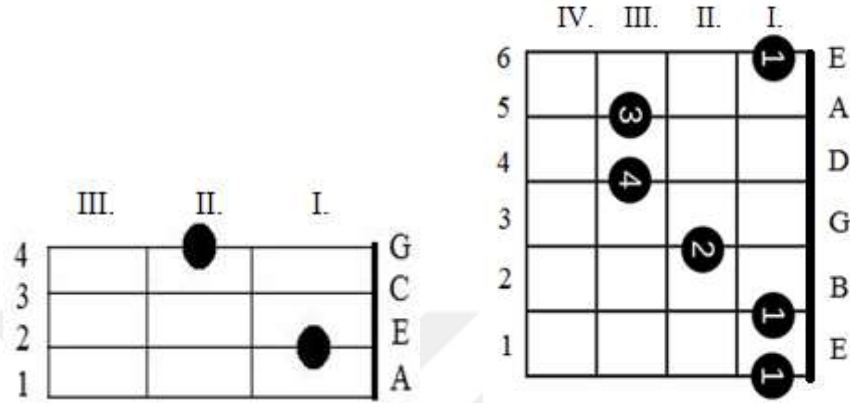

Şekil 92. Ukulele ve klasik gitarda mi majör (E) akorunun basımını gösteren tablatür yazımları

Mi majör akoru basım pozisyonu olarak klasik gitarda I. ve II. perdelere, ukulelede ise I., II. ve IV. perdelere parmakların yerleştirilmesiyle oluşur.

3.2.7.4. Fa Majör (F) Parmak Pozisyonu

Klasik gitarda fa majör akoru bare tekniği kullanılarak çalınır. Ukulelede ise iki parmak perdelere konumlanır. Uygulama yönünden kolay basılabilecek ve öğrenilebilecek akorlardan birisidir.

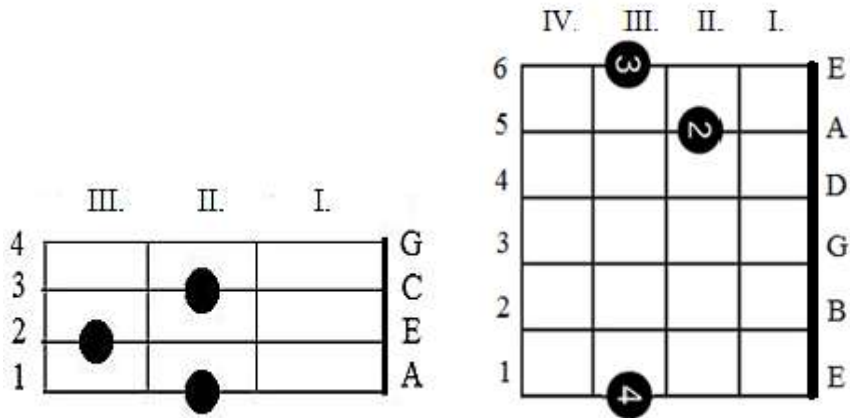

Şekil 93. Ukulele ve klasik gitarda fa majör (F) akorunun basımını gösteren tablatur yazımları

Klasik gitarda 1. parmak I. perdede bare basar, diğer parmaklar II. ve III. perdelere yerleştirilir. Ukulelede ise I. perdede 1. parmak, II. perdede 2. parmak yerleştirilerek basılır.

3.2.7.5. Sol Majör (G) Parmak Pozisyonu

İki çalgıda da üç parmak kullanılır ve basım pozisyonu II. perdeden başlar. Parmaklar II. ve III. perdelere konumlanarak benzerlik gösterir.

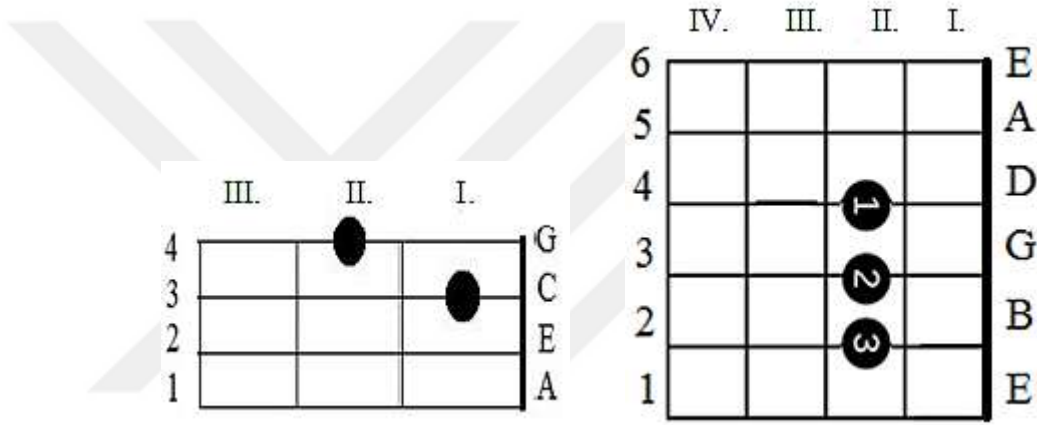

Şekil 94. Ukulele ve klasik gitarda sol majör (G) akorunun basımını gösteren tablatur yazımları

Akorun basım pozisyonları parmakların perde açılı yönünden birbirinden çok farklıdır. Ukulelede parmaklar bitişik pozisyonda iken, klasik gitarda parmaklar en üst ve en alt tellere konumlanır. Gitardaki akor pozisyonunda 2., 3. ve 4. parmakların dışında 1., 2. ve 3. parmaklar kullanılarak da çalınabilir.

3.2.7.6. La Majör (A) Parmak Pozisyonu

Ukulelede perdelere iki parmağın, klasik gitarda üç parmağın basılması sonucu la majör akoru oluşur. Akor basım pozisyonlarının farklı olmasına rağmen çalım yapıldığında birbirine çok yakın tınıyı vermeleri yönünden benzerlik gösterir.

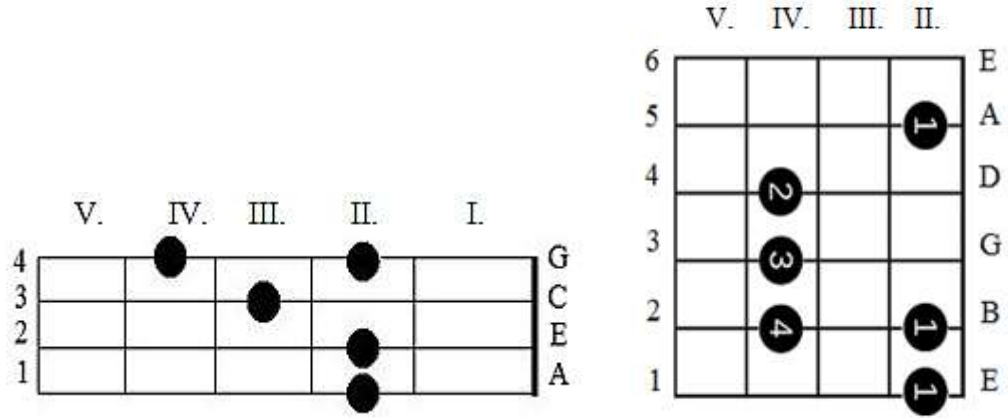

Şekil 95. Ukulele ve klasik gitarda la majör (A) akorunun basımını gösteren tablatur yazımları

Ukulelede 1. parmak I. perdede, 2. parmak II. perdede konumlanırken, klasik gitarda 2., 3. ve 4. parmaklar sadece II. perdede yerleştirilerek klavye üzerinde farklılık gösterir.

3.2.7.7. Si Majör (B) Parmak Pozisyonu

İki çalgıda da bare tekniği uygulanır. Akor, ukulele ve klasik gitarda II. perdede 1. parmağın basılmasıyla oluşur. Çalım yapıldığında birbirine çok yakın tınıyı vermeleri yönünden benzerlik gösterir.

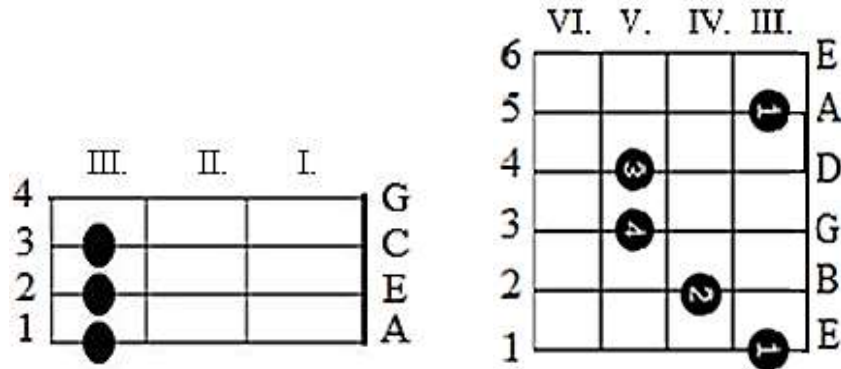

Şekil 96. Ukulele ve klasik gitarda si (B) majör akorunun basımını gösteren tablatur yazımları

Parmakların tellere yerleşim şekillerine bakıldığında bare tekniğinin kullanılması yönünden birbirine benzerlik gösterdiği Şekil 96’da gösterilmiştir. Klasik gitar klavyesinde 1., 2., 3. ve 4. parmaklar, ukulelede ise 1., 2. ve 3. parmaklar kullanılır. Klasik gitarda üç parmak IV. perdede konumlanırken, ukulelede parmaklar üç farklı perdede yerleştirilir.

3.2.7.8. Do Minör (Cm) Parmak Pozisyonu

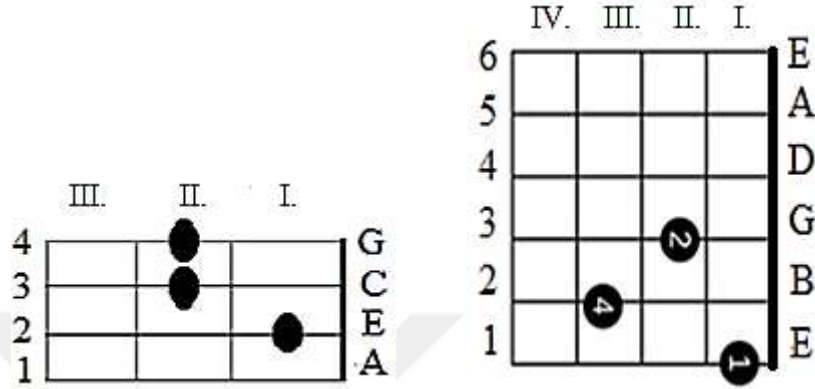
Do minör akoru iki çalgıda da III. perdeden başlar. Akor basım pozisyonu klasik gitarda la majör akoru ile benzerlik gösterir. Ukulelede 1. parmakla III. perdede küçük bare tekniğinde basılarak ya da 2., 3. ve 4. parmakların perdede konumlanmasıyla da akor oluşturulabilir. Klasik gitarda ise bütün parmaklar kullanılır. 1. parmak 6. tele gelmeyecek şekilde bare basar ve diğer parmaklarda Şekil 97’deki gösterime göre IV. ve V. perdelere yerleştirilir.

Şekil 97. Ukulele ve klasik gitarda do minör (Cm) akorunun basımını gösteren tablatur yazımları

3.2.7.9. Re Minör (Dm) Parmak Pozisyonu

İki çalgının klavyesinde de üç parmak kullanılarak basılır. Akor basım pozisyonlarının farklı olmasına karşın çalım yapıldığında birbirine çok yakın tınıyı vermeleri yönünden benzerlik gösterir.

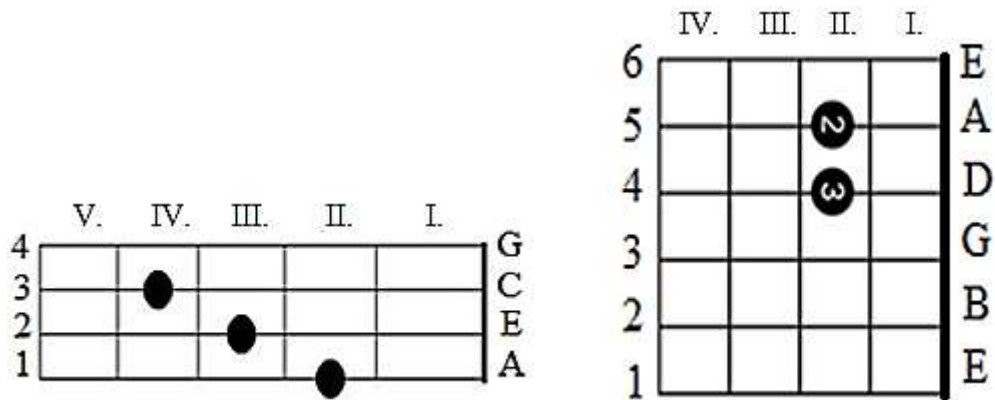

Şekil 98. Ukulele ve klasik gitarda re minör (Dm) akorunun basımını gösteren tablatür yazımları

Ukulelede re minör akoru basılırken parmaklar I. ve II. perdede konumlanırken, klasik gitarda ise I., II. ve III. perdelere yerleştirilerek basılır.

3.2.7.10. Mi Minör (Em) Parmak Pozisyonu

Bu akor, iki enstrümanda da II. perdeden başlayarak oluşur. Ukulelede üç parmak, klasik gitarda ise iki parmak kullanılarak çalınır. Ukulelede tutuş pozisyonundan kaynaklı basılması zor olan akorlardan birisidir.

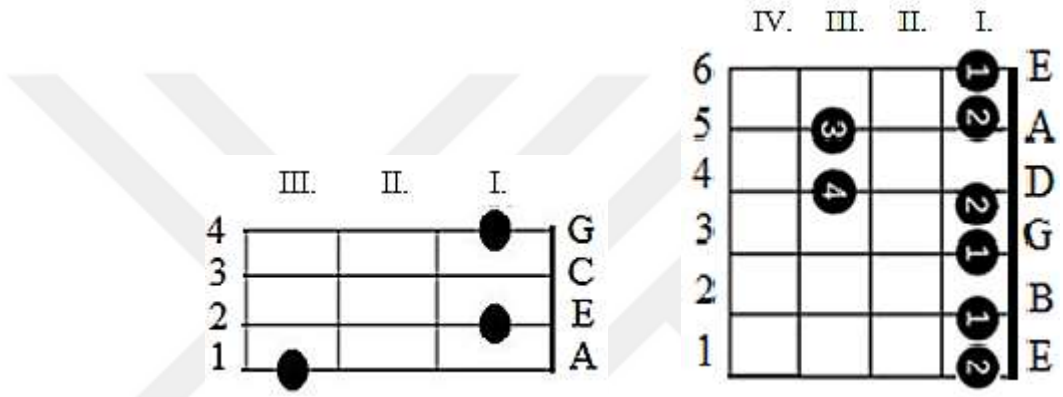

Şekil 99. Ukulele ve klasik gitarda mi minör (Em) akorunun basımını gösteren tablatür yazımları

Basım pozisyonu incelendiğinde ukuleledeki mi minör akor pozisyonu, klasik gitardaki do majör akorunun parmak pozisyonları ile benzerlik gösterir.

3.2.7.11. Fa Minör (Fm) Parmak Pozisyonu

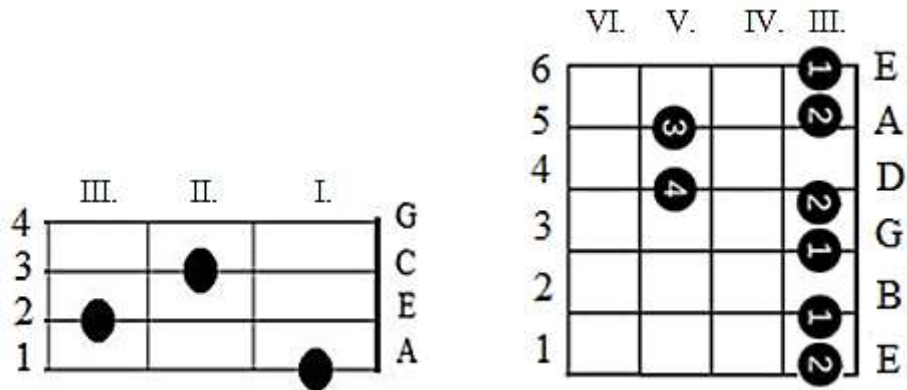
İki enstrümanda da bu akor I. perdeden başlayarak çalınır. Klasik gitarda fa minör akorunda I. parmak bare basar ve 3. ve 4. parmaklar III. perdeye yerleştirilir. Ukulelede ise üç parmak perdelere basarken, 1. ve 2. parmak I. perdeye, 3. parmak ise III. perde 1. tele yerleştirilir.

Şekil 100. Ukulele ve klasik gitarda fa minör (Fm) akorunun basımını gösteren tablatür yazımları

3.2.7.12. Sol Minör (Gm) Parmak Pozisyonu

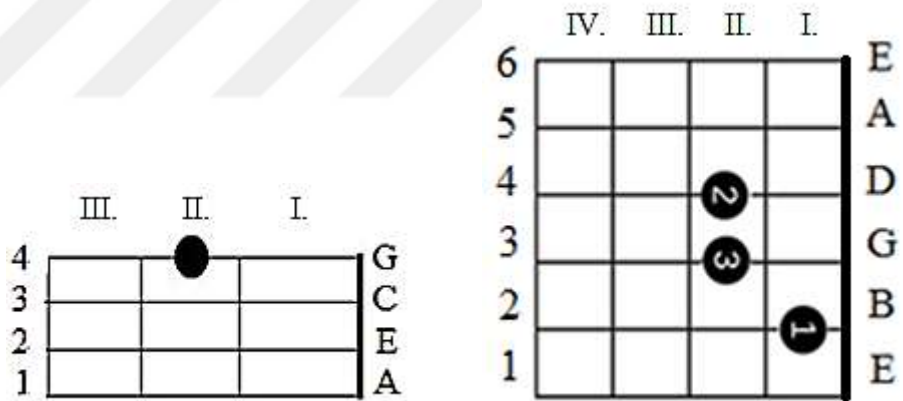
Ses benzerliği dışında ukulelede basılan sol minör akoru klasik gitarda basım pozisyonu olarak re minör akoruna benzerlik gösterir. Klasik gitarda sol minör akorunda 1. parmak III. perdede bare basar ve 3. ve 4. parmaklar V. perdeye yerleştirilir. Ukulelede üç parmak kullanır. 1. parmak I. perde 1. tele, 2. parmak II. perde 3. tele, 3. parmak ise III. perde 2. tele konumlanarak ayrı perdelere yerleştirilir.

Şekil 101. Ukulele ve klasik gitarda sol minör (Gm) akorunun basımını gösteren tablatür yazımları

3.2.7.13. La Minör (Am) Parmak Pozisyonu

İki çalgıda akor basım pozisyonunun kolaylığı açısından benzer olduğu söylenebilir. Ayrıca ses benzerliği dışında başka bir benzerliği yoktur. Ukulelede bir parmak, klasik gitarda üç parmak kullanılarak basılır.

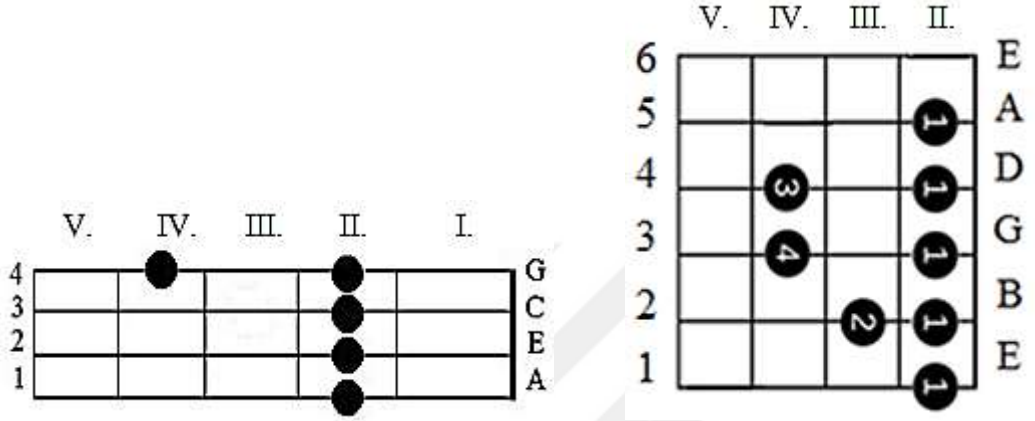

Şekil 102. Ukulele ve klasik gitarda la minör (Am) akorunun basımını gösteren tablatür yazımları

Parmak basım pozisyonu açısından basit bir akor olması ve tek parmak ile çalınması bakımından öğrenimde kolaylık sağlar. Ukulelede 2. parmak II. perdede, klasik gitarda 1. parmak I. perdede, 2. ve 3. parmaklar II. perdede yerleştirilerek çalınır.

3.2.7.14. Si Minör (Bm) Parmak Pozisyonu

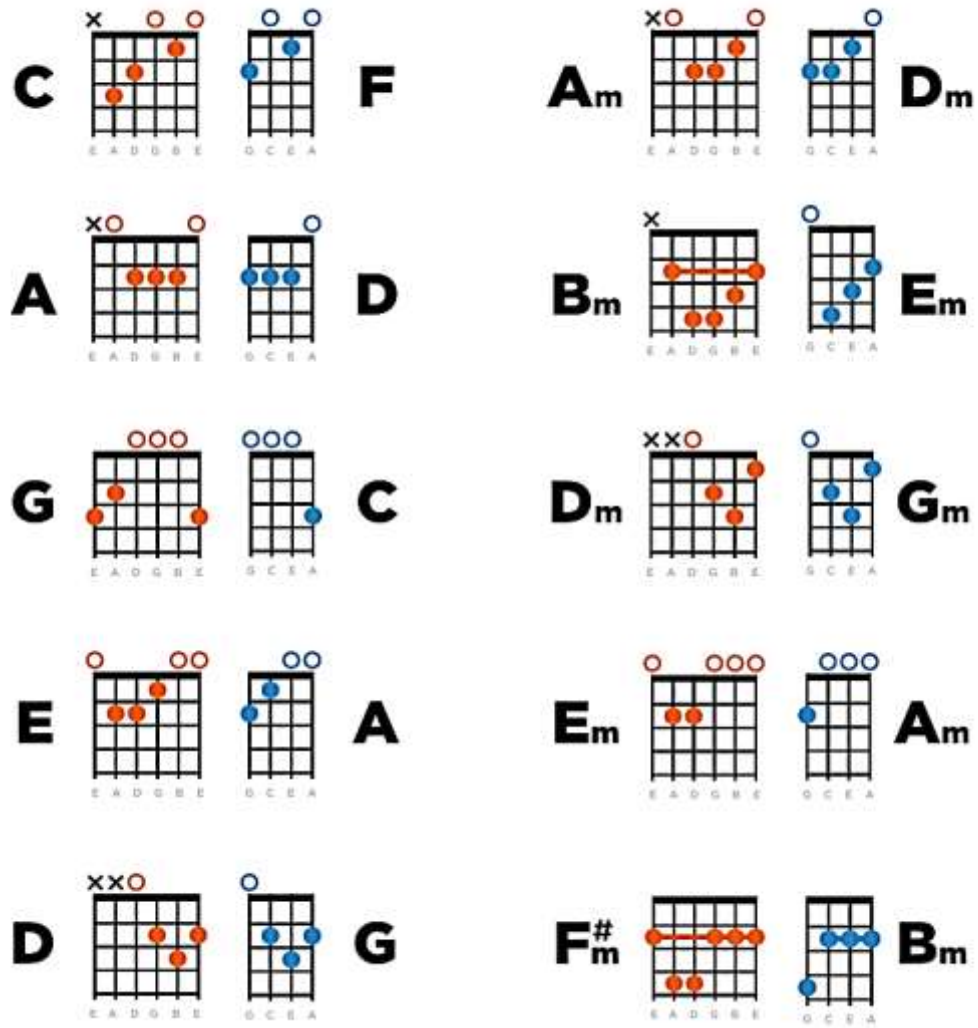
İncelenen temel seslere ait 28 yalın akor içinde basım pozisyonu açısından birbirine benzeyen tek akordur. Benzerlik yansıtır, ancak birebir aynı değildir. Bu akorda bare tekniği kullanılarak 1. parmaklar II. perdeye yerleştirilir. Ayrıca parmak pozisyonu olarak da II. perdeden başlar.

Şekil 103. Ukulele ve klasik gitarda si minör (Bm) akorunun basımını gösteren tablatur yazımları

Ukulelede 1. parmak II. perdeye bare basar ve sadece 3. parmak IV. perdeye, klasik gitarda ise 1. parmak II. perdeye bare basar, 2., 3. ve 4. parmaklar III. ve IV. perdelere yerleştirilir. Burada en dikkat edilmesi gereken nokta ise, klasik gitarda 1. parmağın 6. tele baskı uygulamaması gerektiğidir.

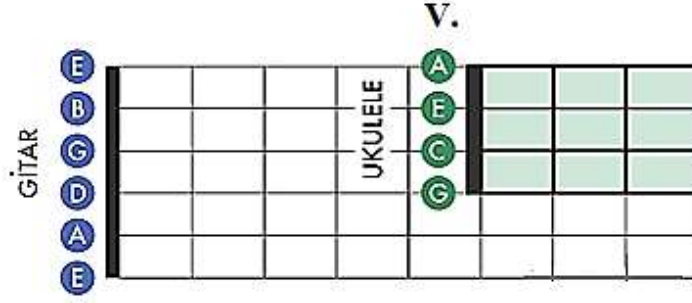
Ukuleledeki teller arasındaki ilişki, klasik gitarın V. perdesindeki tiz dört telin sesi ile aynıdır. Bu yönden klasik gitarda öğrenilen yalın akor pozisyonlarının ukulelede kullanılabilir olduğu söylenebilir. Hatırlanması gereken en önemli nokta, tel ve akort sistemi farklılığı nedeniyle akor pozisyonlarının aynı akor sesini üretemeyeceğidir.

Şekil 104. Ukulele ve klasik gitarda kullanılan ve parmak pozisyonlarında benzerlik gösteren akorlar (Guitar chords on a ukulele, 2020)

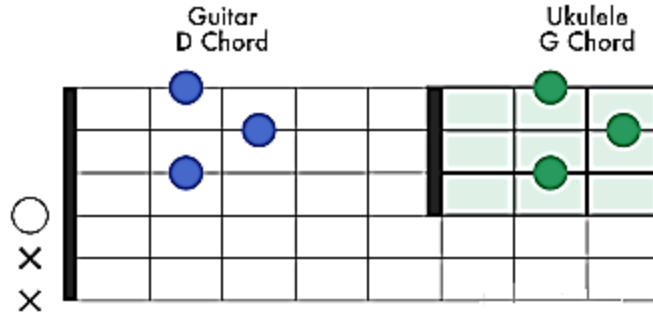
Ukulelede bir akor basılarak çalındığında, dördüncü tel daha yüksek bir ses üretir. Böylece klasik gitarda re majör (D) akoru ukulelede çalındığında sol majör (G) akor sesini oluşturabilir. Bu açıdan bakıldığında parmak pozisyonu olarak klasik gitardaki do majör (C) akoru ukuleledeki mi minör (Em) akoruna, la majör (A) akoru ukulelede re majör (D) akoruna, mi majör (E) akoru ukulelede la majör (A) akoruna, re majör (D) akoru ukulelede sol majör (G) akoruna, la minör (Am) akoru ukulelede re minör (Dm) akoruna, si minör (Bm) akoru ukulelede mi minör (Em) akoruna, re minör (Dm) akoru ukulelede sol minör (Gm) akoruna, mi minör (Em) akoru ukulelede la minör (Am) akoruna, fa diyez minör (F#m) akoru ukulelede si minör (Bm) akoruna benzediği görülmektedir.

Bu bahsedilen akorların hepsi birebir benzerlik göstermeyebilir. La majör akoru (A)-re majör akoru (D), re majör akoru (D)-sol majör akoru (G), la minör akoru (Am)-re minör akoru (Dm) ve re minör akoru (Dm)-sol minör akoru (Gm) ile aynı parmak pozisyonlarında benzerlik gösterir. Şekil 104 incelendiğinde iki çalgıda da kullanılan akorların benzerlikleri ve farklı basım pozisyonları daha net bir şekilde görülmektedir.

Şekil 105. Klasik gitar ve ukulele klavyesi (Difference between ukulele and guitar, 2020)

Ukulele tellerine bakıldığında klasik gitardaki mi (E), si (B), sol (G), re (D) tellerinin V. perdeden itibaren basılması sonucu la (A), mi (E), do (C), sol (G) seslerini oluşturduğu Şekil 105’de gösterilmiştir.

Şekil 106. Klasik gitar ve ukulelede re majör (D) ve sol majör (G) akor basımında benzerlikler (Difference between ukulele and guitar, 2020)

Klasik gitar ile ukulele klavyesinin benzer kısımları Şekil 105’de, klasik gitar ve ukulelede kullanılan benzer akorların parmak pozisyonları Şekil 106’da gösterilmiştir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

SONUÇ VE ÖNERİLER

4.1. SONUÇLAR

“Ukulele ve Klasik Gitarın Karşılaştırmalı İncelenmesi” isimli bu çalışmada elde edilen bulgulardan yola çıkarak şu sonuçlara ulaşmak mümkündür.

4.1.1. Birinci Alt Probleme İlişkin Sonuçlar

Araştırmanın birinci alt problemi olan “Ukulele ile klasik gitarın fiziksel özellikleri bakımından benzer ve farklı yönleri nelerdir?” sorusuna yönelik yapılan araştırmalar doğrultusunda;

1. Fiziksel yapıları olarak birbirlerine çok benzediği, klavye ve gövde kısmının yapımında çeşitli ağaçların kullanılması gibi ortak özelliklerinin olduğu,
2. Ukuleleler, soprano, konser (concert), tenor ve bariton olmak üzere dört boydan oluşması sonucunda klasik gitara göre tür ve tel uzunluğu bakımından farklılıklar gösterdiği, ukulelede boyutsal, klasik gitarda çeşit ve stil olarak akustik, elektro ve bas gitar gibi yapısal farklılıkların bulunduğu,
3. Standart klasik gitar boyutuna yaklaşan en büyük ukulelenin bariton olduğu, bariton ukulele ile klasik gitarın akort sistemi karşılaştırıldığında birbirlerine benzerlik gösterdiği, bariton ukulelenin klasik gitarın en ince dört (mi, si, sol, re) telleriyle aynı şekilde ayarlandığı,
4. Ukulele çeşitlerine bakıldığında aynı fiziksel özelliklere sahip olmasına karşın sadece boyutları bakımından farklılık gösterdiği, klasik gitar çeşitlerinde ise tel, gövde, klavye vb. yapısal farklı özelliklerinin de olduğu,
5. Ukulele ve klasik gitarın aynı tuşeli sistemi kullandığı, her iki enstrümanın da, metal çubuklarla (perdelere) ayrılan tahta şeridin üzerinde gerilmiş telleri içerdiği, parmak uçlarıyla perdelere baskı uygulamak sonucunda farklı tınılarda ses üretebildiği,

6. Klasik gitarın altı telli ve 19 perdeli, ukulelenin ise dört telli, 12 perdeli veya 15 perdeli, çeşitleri bakımından 20 perdeli olduğu,
7. Tel özellikleri bakımından anılan çalgıların farklı yapısal özelliklerine sahip olduğu, ukulele tellerinin naylondan, klasik gitarın ise üç telin naylon, diğer üç telin nikel/krom kaplama sargı tellerden oluştuğu sonucuna varılmıştır.

4.1.2. İkinci Alt Probleme İlişkin Sonuçlar

“Ukulele ile klasik gitarın teknik özellikler bakımından benzer ve farklı yönleri nelerdir?” ikinci alt problemin çözümüne yönelik yapılan araştırmalar doğrultusunda;

1. Ukulele ve klasik gitarın çalma biçimleri bakımından sol elin akorları basması, bare, vibrato, legato vb. gibi teknikleri, sağ elin ise ritim, arpej, tremolo, tirando, apoyando vb. gibi çok yaygın kullanılan teknik özelliklerinin çalım yönünden benzerlik gösterdiği sonucuna varılmıştır. Geleneksel gitar metotlarında rahat çalma yaklaşımlarının çıkıcı ve inici yönde bağlı çalma tekniklerinde kullanılmasıyla ilgili olarak Yemen (2017)’in araştırmasında apoyando ve tirando tekniklerinin kullanımı ile ilgili yöntemlere ulaşılmıştır. Bu tekniklerin bağlı çalmada kullanılmasının, eserlerde bağlı çalınması istenen pasajları çalmada yararlı olduğu görülmüştür.
2. Duruş, tutuş ve oturuş yönünden bu iki çalgının birbirinden ayrıldığı, ukulelenin ebatlarının küçük olması nedeniyle oturarak veya ayakta daha kolay çalınabilen bir çalgı olduğu, klasik gitarın oturarak, ayaklık yardımıyla yükseltip sağ ayakla sabitlenerek çalınabilen bir enstrüman olduğu görülürken her iki enstrümanda da sağ elin doğal bir şekilde tellerin üstüne düşmesi yönüyle çalım tekniği bakımından benzerlik gösterdiği sonucuna varılmıştır.
3. Ukulele ve klasik gitarda sağ el pozisyon kontrolü dirsekten itibaren bileğin hafifçe teller üzerinde aşağı ve yukarı yönlü vuruşlar üzerine hareketlilik gösterdiği belirlenmiştir.

4. Belirtilen çalgılarda tellerden elde edilen sesin aşağıdan yukarıya doğru pesleştiği, ancak ukulelede 4. telin, 3. telden daha tiz sese sahip olduğu, bu durumun tel dizilimindeki tizlik ve peslik farkını oluşturduğu görülmüştür.
5. Her iki çalgının akort sistemlerinin birbirinden farklı olması nedeniyle akor basım pozisyonlarının klavye üzerinde birbirine benzerlik göstermediği tespit edilmiştir.
6. Ukulele üzerinde teller arasındaki ilişkinin, klasik gitarın V. perdesi üzerinden tiz dört (mi, si, sol, re) telleri ile aynı seslere akort olduğu, akordlama sistemindeki farklılık nedeniyle de iki çalgıdan elde edilen akor kalıplarının aynı sesleri üretmediği belirlenmiştir.
7. Müzik eğitiminde kullanılabilirliğinin desteklenmesi açısından ve eşlik yapabilme çalgısı olmasından dolayı birçok özellikleri bulunan klasik gitar hakkında zkır (1990) tarafından yapılan araştırmada, gitarın okul müziğinde kullanılabilirliği incelenmiş ayrıca arpejleyerek eşlikleme, akorlarla birlikte ritim atılarak eşlikleme, akumpanya ile eşlikleme gibi teknikler üzerine çalışmaların yapıldığı belirtilmiştir (s. 90).
8. Teknik olarak incelendiğinde ukulele ve klasik gitarın gelişim süreçleri içinde konser repertuarlarında ve filmlerde yer aldığı, ayrıca yaygın olarak kullanıldığı ülkelerin dansılarına ve şarkılarına eşlik eden enstrümanlar olduğu görülmüştür. Halvaşı (1999) tarafından yapılan araştırma sonucunda gitarın eşlik çalgısı olarak diğer çalgılara göre daha avantajlı olduğu belirlenmiştir (s. 173).
9. Tizlik ve peslik yönünden ukulelede dördüncü telin klasik gitara göre daha yüksek akor tınıları vererek farklılık oluşturduğu görülmüştür.
10. Geleneksel metotlarda askı bare ile ilgili herhangi bir bilgiye rastlanmamıştır. Rahat alma yaklaşımlarını içeren metot ve araştırmalarda bu konuyla ilgili bulgular elde edilmiştir. algılarda kullanılan teknik özelliklerin uygulanması ile ilgili çetindere (2019) tarafından yapılan araştırmadan elde edilen bulgulara göre bu çalma tekniklerinin rahat çalma yaklaşımlarına uygun şekilde çalışıldığında, sağ ve sol elde ciddi anlamda

kas gücü tasarrufu sağlayarak çalma performansına katkıda bulunduğu kanısına varılmıştır.

11. Sol el parmaklarının bağımsızlığını sağlamaya yönelik çalışmaların rahat çalma yaklaşımlarına uygun şekilde çalışıldığı durumda seslendirilecek eserleri çalmayı kolaylaştırdığı, ukulele ve klasik gitar çalan bireye, parmaklarını özgürce kullanma yetisi kazandırdığı sonuçlarına ulaşılmıştır.

4.2. ÖNERİLER

Bu çalışmada elde edilen sonuçlar doğrultusunda, çalışmanın ele alındığı problemlere ilişkili olarak bazı öneriler geliştirilmiştir;

1. Ukulele çalan biri klasik gitardaki akor basımlarını daha kolay öğrenerek çalabilir. Özellikle parmakları çok güçsüz olan birinin ukuleleyi daha rahat çalmasıyla parmaklar gerekli egzersizlerle güçlendirilerek klasik gitara geçiş için hazırlık sağlayabilir. Klasik gitardan ukuleleye geçmek isteyen biri ilk önce bariton ukulele, ukuleleden klasik gitara geçmek isteyen biri de bariton ukulele tercih ederek çeşitli çalışmalar yaparak klasik gitara geçiş için ön hazırlıklarda bulunabilir.
2. Bu çalışmadan elde edilen veriler ışığında kolay algılanabilecek ve çalışma yöntemi geniş kapsamlı olan ukulele metotları hazırlanabilir.
3. Ukulele ve klasik gitarla eşlik etmede gerekli olan tekniklerin kullanım biçimleri belirlenerek uygun örnekleri içeren kaynaklar oluşturulabilir.
4. Klasik gitara başlamak için fiziksel olarak küçük olan bir çocuğa ukulele öğretilerek parmak kaslarının gelişmesi desteklenebilir ve belli bir aşamadan sonra klasik gitara yönlendirilebilir.
5. Ukulelenin tarihsel gelişimine yönelik Türkçe kaynakların sınırlı sayıda olması nedeniyle ukulelenin tarihsel gelişim sürecine ışık tutabilecek bilimsel çalışmalar veya araştırmalar yapılabilir.
6. Ukulele çalgısı kolay çalınabilirliği ve taşınmasının kolaylığı sayesinde okul öncesi veya ilkokul öğretim programlarında yer verilerek müzik derslerinde yardımcı enstrüman olarak kullanılabilir. Küçük yaş gruplarının ince motor

olarak da adlandırılan el ve kol kaslarının gelişimi için motive edici bir eğitim aracı olarak ukulele eğitimi verilmesi önerilebilir.

KAYNAKÇA

- Açın, C. (1994). *Enstrüman bilimi: (Organoloji)*. İstanbul: Yenidoğan Basımevi.
- Akbulut, O. H. (2019). *Andres Segovia'dan günümüze usta gitaristlerin sağ el tekniklerinin incelenmesi* (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 580704)
- Aktüze, İ. (2003). *Ansiklopedik müzik sözlüğü*. İstanbul: Pan Yayıncılık.
- Akustik gitar. (2020, 20 Eylül). *Yamaha*. https://tr.yamaha.com/tr/products/musical_instruments/guitars_basses/ac_guitars/index.html adresinden edinilmiştir.
- Akyatan, O. (2006). *Gitar eğitiminde ritimsel teknik çalışmalarının önemi ve geliştirilmesi* (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 214672)
- Almeida, C. (1992). *Portuguese immigrants: The centennial story of the portuguese union of the state of California*. San Leandro: Supreme Council of UPEC.
- Altunsoy, E. (2020). *Klasik gitar için çekme tekniklerinin farklı stillerde varyantlarını içeren sağ el egzersizleri* (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 636592)
- Alves, J. R. (2015). *The history of the guitar: Its origins and evolution*. Huntington: Marshall University.
- Alyörük, G. (2015). *Modern gitar müziği notasyonu ve uygulamaları* (Sanatta yeterlik tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 417830)
- Arın, M. E. (2014). Yerelden küresel açılan bir model olarak perdesiz gitar. *Karabük Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. 4(1), 79-90.
- Artcraft akademi. (2016, 23 Aralık). *Artcraft haber*. <http://artcraftakademi.com/gitar-tellerinin-harfleri-nedir/> adresinden edinilmiştir.
- Atalar, B. (2017, Temmuz 09). 5 adımda tab okumayı kolayca öğrenin [Tab okuma]. <https://www.guitardaily.net> adresinden edinilmiştir.

- Aydoğan, M., & Demirbatır, E. R. (2018). Klasik gitar için yazılmış başlangıç metotlarının karşılaştırılarak incelenmesi. *Uludağ Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 19(34), 147-183.
- Bailey, N. B. (1914). *The ukulele and banjo ukulele*. San Francisco: Clay & Co.
- Bas gitar. (2020, 20 Eylül). Sandberg. <https://www.sandberg-guitars.de/basses/> adresinden edinilmiştir.
- Cebeci, İ. (2013). *Gitar teorisi ve özgün teknik çalışmalar kılavuzu* (Sanatta yeterlik tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 356522)
- Çetindere, Ö. (2019). *Klasik gitar tekniklerine ilişkin rahat çalma yaklaşımları* (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 584543)
- Çetiner, M. (2019). *Gitar öğreniyorum-Temel gitar eğitim metodu*. İstanbul: Beste Yayınları.
- Çınar, O. (2005). *Çağdaş gitar eserlerinin gitar eğitim tekniklerine uygunluğunun incelenmesi* (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 188734)
- Daşer, O. (2007). *Klasik gitar eğitiminde makamsal Türk halk ezgilerinin kullanımı* (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 207093)
- Difference between ukulele and guitar. (2020, 10 Nisan). *Ukuguides*. <https://ukuguides.com/information/difference-between-ukulele-and-guitar/> adresinden edinilmiştir.
- Dönmez, M. B., & Özkan, B. S. (2012). Mitolojik etimolojisinden hareketle gitar üzerine bir köken analizi. *Ordu Üniversitesi Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 3(5), 96-107.
- Duncan, C. (2015). *Modern yaklaşımla klasik gitar* (Ö. Yaman, çev. ed.). İstanbul: Porte Müzik Yayınları. (Çalışmanın orijinali 1996'da yayımlanmıştır).

- Elektro gitar. (2020, 20 Eylül). Yamaha. https://tr.yamaha.com/tr/products/musical_instruments/guitars_basses/el_guitars/index.html adresinden edinilmiştir.
- Elmas, Y. (1986). *Müzik tarihinde gitarın biçim evrimi* (Doktora tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 367145)
- Erdoğan, C. (2007). *Duyuş eğitiminde eşlik çalgısı olarak klasik gitarın kullanımı* (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 209077)
- Feridunoğlu, L. (2004). *Müziğe giden yol, genç müzisyenin el kitabı*. İstanbul: İnkılap Kitabevi.
- Gitarda teller ve notalar. (2020, 25 Eylül). *Gitar öğreniyorum*. <https://www.gitarogreniyorum.net/gitardanbilgiler.html> adresinden edinilmiştir.
- Guitar chords on a ukulele. (2020, 15 Mayıs). *Song notes*. <http://playsongnotes.com/lessons/198/> adresinden edinilmiştir.
- Günenç, C. B. (2019). *Klasik gitarda sol el için yazılmış sistematik egzersiz önerileri* (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 566702)
- Haley, J. J. (2014). *A captive paradise the history of Hawaii*. New York: St Martins Press.
- Halvaşı, A. A. (1999). *Ülkemiz müzik eğitiminde klasik gitar* (Doktora tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 90842)
- Işık, S. (2020, Eylül 10). C drop veya D drop [Müzisyen platformu]. <https://www.gitardersivideo.net/sorulariniz-ve-merak-edilenler/17701-drop-c-veya-d-nedir.html> adresinden edinilmiştir.
- İşbilen, B., & Gölebatmaz, Ö. (2011). *Çocuklar için gitar metodu*. Ankara: İşbilen Yayınları.
- İşbilen, B., & Demir, G. (2017). *Klasik gitar kolay eğitim metodu*. Ankara: Arkadaş Yayınevi.
- Jahnichen, G. (2017). *The history of the 'ukulele is today'*. Australia: Anu Press.

- Kafalı, C., & Karataş, E. (2014). *Ukulele öğreniyorum*. İzmir: Bemol Müzik Yayınları.
- Kahramansoy, C. (2019). *Ukulele öğreniyorum, öğretiyorum*. İstanbul: Umuttepe Yayınları.
- Kalkan, S. N. (2016). *Klasik gitar metotlarının tarihsel evrimi* (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 435337)
- Klasik gitar. (2020, 20 Eylül). *Klasik keyifler*. <http://www.kk-tr.org/klasik-gitar.html> adresinden edinilmiştir.
- Kanahele, G. S. (1979). *Hawaiian music and musicians*. Honolulu: University of Hawaii Press.
- Kanneci, A. (1988). *Klasik gitar metodu*. Ankara: Evrensel Müzik Yayınları.
- Kanneci, A. (2001). *Gitar için beste yapmış Türk bestecilerinin eğitimi ve yapıtlarının uluslararası gitar repertuarındaki yeri* (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 108778)
- Karakaya, İ. (2012). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Karasar, N. (2007). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Ankara: Nobel.
- Korucu, H. (2011). *Gitara başlangıçta sağ ve sol el teknikleri metotlarının incelenmesi ve araştırılması* (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 293008)
- Kulaoğlu, S. (1993). *Klasik gitarın Türkiye'deki konumu* (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 367101)
- Longworth, M. (1975). *Martin guitars: A history*. London: Omnibus Press.
- Midgley, R. (1976). *Musical instruments of the world*. Hollanda: Paddington Press.
- Özçakır, R. (1990). *Klasik gitar Türk okul müziğinde bir eşlik çalgısı olarak nasıl kullanılabilir* (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 14817)
- Özdek, A. (2006). *Özengen müzik eğitimi veren kurumlarda klasik gitar eğitimi* (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 189394)

- Özkasnaklı, U., & Dalkıran, E. (2013). Klasik ve flemenko gitar sağ el çalım tekniklerinin karşılaştırılması ve gitar eğitiminde kullanılabilirliği. *Eğitim ve Öğretim Araştırma Dergisi*, 2(3), 217. <http://www.jret.org> adresinden edinilmiştir.
- Palancı, T., & Koçanalı, B. (2017). *Eğiten ukulele metodu*. Ankara: Eğiten Kitap Yayıncılık.
- Parıldar, G. (2006). *Okul şarkılarının gitar eşliklemelerinde şematik yöntem kullanımı* (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 215364)
- Ruymar, L. (1996). *The Hawaiian steel guitar and its great Hawaiian musicians*. Anaheim Hills: Centerstream.
- Say, A. (2005). *Müzik ansiklopedisi* (3. cilt). Ankara: Müzik Ansiklopedisi Yayınları.
- Scholes, P. A. (1968). *The oxford companion to music*. New York: Oxford University Press.
- Shearer, A. (1990). *Learning the classical guitar* (1st ed.). USA: Mel Bay Publications.
- Sözer, V. (1986). *Müzik ve müzisyenler ansiklopedisi*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Sözer, V. (1996). *Müzik ansiklopedik sözlük* (4. baskı). İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Sözer, V. (2005). *Müzik ansiklopedisi*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Şaklar, C. (2001). *Klasik gitarda sağ el tekniği üzerine yeni bir yaklaşım* (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 104906)
- Ukulele. (2020, 20 Eylül). *Wikipedia*. <https://en.wikipedia.org/wiki/Ukulele> adresinden edinilmiştir.
- Ukulele ve cavaquinho. (2020, 24 Mayıs). *Ukuleleria blogu*. <https://en.ukuleleria.com/Blogs/ukuleleria-blog/ukulele-vs-cavaquinho> adresinden edinilmiştir.
- Ukulele çeşitleri. (2020, 25 Eylül). *Zuhal müzik*. <https://www.zuhalmuzik.com/ukulele-nedir> adresinden edinilmiştir.

- Uluocak, S. (2011). *Klasik gitar tarihi-I Rönesans döneminde gitar* (1. baskı). İstanbul: Doruk Yayınları.
- Wade, G. (2001). *A concise history of the classic guitar*. Pacific: Mel Bay Publications.
- Yemen, H. (2017). *Klasik gitar eğitiminde kullanılan teknikler ve bu tekniklerin öğretiminde kullanılan etütler* (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 485958)
- Yeprem, S. (1998). *Flamenko stilleri ve gitar eğitiminde kullanılabilirliği* (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 78304)
- Yeprem, S. (2006). *Flamenko sanatı ve gitar* (3. baskı). İstanbul: Bemol Yayıncılık.
- Yolal, Y. (2005). *Pop gitar metodu*. İzmir: Senfoni Müzikevi.
- Yungul, O. (2008). *Okul şarkılarının gitar ile eşliklenmesinde örnek bir model* (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 218499)

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel bilgiler	
Ad Soyad	Selin YAVUZ
Doğum Yeri ve Tarihi	
Eğitim Durumu	
Lisans Öğrenimi	Atatürk Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Müzik Bilimleri Bölümü (2010-2014)
Y. Lisans Öğrenimi	Atatürk Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü Müzik Bilimleri Ana Sanat Dalı
Bildiği Yabancı Diller	İngilizce
Çalıştığı Kurumlar	Kartal Sanat Tiyatrosu, Özel Aysel Cömert Güzel Sanatlar Merkezi, Özel Minik Kalpler Anaokulu, Mert Müzik Kursu, Özel Fatsa Açık Koleji
İletişim	
E-Posta	
Tarih	02/12/2020